

YENİ ÇAĞ

- **I. Kapitanov:** SBKP, XXIII. Kongreden sonra
- **K. M. El-Din:** Mısır devriminin niteliği
- **O. Babiker:** Emperyalist aleyhtarı güçlerin birleşmesi
- **A. Castro:** Diktatörlüğe karşı yürütülecek savaşın taktiği

MİLLİ KURTULUŞ HAREKETİ BUGÜN
Mısır devrimi, gelişmesi ve olanakları

İŞÇİ VE KOMÜNİST PARTİLERİNDE
Fransa'da halk cephesinin taşıdığı anlam

ÖZEL SAYFALARIMIZ
TKP Merkez Komitesinin
Iran Halk (Tude) Partisi Merkez Komitesine gönderdiği
kutlama mesajı

9 (27)

Eylül

1966

B A R I Ş V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

B u s a y ı d a :

Ivan Vasileviç Kapitanov –
SBKP Merkez Komitesi sekreteri

Khaled Mohi El-Din
Mısırlı toplumcu.

Alferdo Castro
Brazilye Komünist Partisi
Merkez Komitesi Sekreteri

Osman Babiker
Sudanlı Gazeteci

TÜSTAV

Sovyetler Birliği Komünist Partisi XXIII. Kongreden sonra

I. Kapitonov

Sovyet toplumunun hızla gelişmesi, Parti yönetiminin daha eksiksiz hale getirilmesini, iç demokrasinin derinleştirilmesini, partililerin yürüttüğü faaliyetlerin, gösterdiği girişimin, taşıdıkları sorumlulukların geliştirilmesini bir zorunluluk haline getirmektedir. Son yıllarda, Sovyetler Birliği Komünist Partisinin faaliyetinde görülen başlıca özellik, Partinin iç hayatıyla ilgili sorunların çözümüne doğru atılan hızlı adımlardır. Ekim ve Kasım 1964'te ve daha sonra yapılan Merkez Komitesi toplantıları, bu gidişe büyük yardımlar sağladı, SBK Partisinin XXIII. Kongresi de bu eğilimi, Partinin başlıca prensipi haline getirdi.

XXIII. Kongrede kabul edilen belgeler, Sovyet toplumunun yönetici gücü olan Partinin Leninist doktrinini geliştirdi. SBK Partisinin yürüttüğü faaliyetin temeli, toplumsal gelişimin objektif kanunlarıdır. Parti, komünizmin kurulma eylemine, düzenlenmiş, bilimsel temellere dayanan bir nitelik veriyor. XXIII. Kongre Sovyetler Birliği Komünist Partisinin yapısı ve iç yaşantısıyla ilgili sorunları büyük bir dikkatle inceledi. Kongre, tüzüklerde bugünkü gerçeklerin gerektirdiği değişiklikleri yaptı, Parti kuruluşlarını ve bütün partileri, ideolojik eğitim ve teşkilâtlanma alanında, günün zorunluluklarına uygun düşecek şekil ve metotlar aramaya çağırdı.

Kongrenin kararlarına, uyan Parti teşkilâtları, tesbit edilen ödevleri yerine getirmek üzere, büyük bir faaliyet sarfetmiştir.

SBK Partisinin oynadığı rolün genişletilmesi ve bundan doğan ödev ve zorunluluklar

SBK Partisinin programı, pratik ve teorik bakımlardan fevkalâde önemli bir tez ileri sürmektedir. Bu teze göre, komünist toplumun kurulması için, yerine getirilecek ödevlerin gelişmesi ve derinleşmesi, Partinin rolünü bir kat daha arttırmaktadır. XXIII. Kongre bu tezi bugünkü şartlara ve bugünkü sorunlara uygulayarak geliştirdi. Önümüzdeki dönemde izliyeceği politikayı tesbit ederken Parti, kendisine düşen toplumsal ve iktisadi ödevlerin önemini ve çok-yönlü niteliğini göz önünde tuttu. Kongre, Parti teşkilâtlarının yapılarını, Parti hayatının kaide ve ilkelerini, Parti ve yönetici teşkilâtlarının faaliyet metotlarını inceledi, bu metotların, yeni şartlara, yeni zorunluluklara uygun düşüp düşmediğini; on iki milyon partilinin yürüttüğü faaliyetin, gösterdiği inisiyativin isteklendirip isteklendirmedicine baktı. Kongre, Partiyi güçlendirmek, bütün örgütlerini daha faal, daha savaşçı bir hale getirmek üzere köklü tedbirler aldı.

Burjuva ideologlarıyla bu ideologların görüşlerini benimseyen bazı sağ sosyalistler, SBK Partisinin, oynadığı rolü açıklıkla belirtmekle, gerçekte «bir azınlığın – yani Partinin – bütün toplum üzerindeki hâkimiyeti»ni kuvvetlendirmek, elindeki hakları, emekçilerin ve özellikle kitle örgütlerinin zararına arttırmak istediğini iddia ettiler. Komünist Partisini Sovyet toplumunda zorbalıkla tutunduğunu iddia eden düşmanlarımızın bu yalanını gerçekler defalarca yalanlamıştır. Komünizmin kurulmasında yönetici güç olarak, Partinin oynadığı rolün önemi günden güne artıyor ve daha da artacaktır. Devlet örgütlerinin, emekçilerin kitle örgütlerinin rolü de günden güne artıyor: Bu örgütler, Sovyetler, sendikalar, gençlik teşkilâtları, aydın birlikleri vb. dir. Sovyet insanı, komünizmi, maddi ve manevi zenginlikler yaratan emegiyle olduğu kadar, devlet yönetimine katılmasıyla, üye bulunduğu kolektifin sosyal ve üretici faaliyetiyle de kurmaktadır. Birkaç örnek verelim:

Köy, şehir, il, bölge, eyalet emekçilerini temsil eden bölgesel sovyetlerde, milletvekili sayısı 2.010.540'dır. Bu milletvekili sayısının yarısından çoğu (% 56,7) Mart 1965 seçimlerinde yenilenmiştir. Halkın seçtiği temsilcilerin Sovyetlerin faaliyetine katılmasını sağlayan devamlı komisyonlarda, üye sayısı 1.638.958 dir – yani genel milletvekili sayısının % beşte dördünü bulmaktadır. Parasız çalışan kurumlar, müfettiş ve eğitmen grupları, çeşitli komisyonlar (örneğin Sovyetlerdeki İcra Komitelerine bağlı komisyonlar) şehir ve köylerde, bina, sokak ve mahalle komiteleri, öğrenci velileri ve kiracı birlikleri, hastane ve polikliniklerdeki sosyal kurumlar, ticaret işletmelerindeki satış komiteleri, kantinler, kısıacası, emekçilerin bütün sosyal faaliyet şekilleri, 20 milyon insanı Sovyetlerin etrafında toplamaktadır.

İşçi ve memur kolektifleri tarafından seçilen devamlı üretim konferansları, önemli bir rol oynamakta ve sendikaların işletme yönetimine katılımını sağlamaktadır. Bugün, işletmelerde, şantiyelerde, devlet çiftliklerinde, 5 milyon üyesi bulunan 130.000 den fazla komisyon faaliyettedir. Bu komisyonlara seçilen üyelerin üçte ikisi işçidir. 1965 yılı içinde 30 milyondan fazla işçi, mühendis, teknisyen ve memur, üretim konferanslarına katılmıştır. Bu konferanslar, teknik devrimin gelişmesi, prodüktivitenin artırılması, kültür, çalışma, yaşama ve ücret sorunlarıyla ilgili bir buçuk milyondan fazla teklifte bulunmuştur. Bu tekliflerin dörtte üçü şimdiden gerçekleşmiştir. Halkın denetimini sağlayan örgütlerde 6 milyon militan iş görmektedir.

Bu alanda verilebilecek örnekler pek çoktur. Sovyet halkı hiç bir zaman sosyal hayata bu kadar katılmamıştı. Bu denetim, gerçekten halkın yaptığı bir denetimdir. Ama Parti bununla yetinmiyor. Parti, bazı emekçi tabakalarının idari ve toplumsal faaliyete henüz geçmediğini biliyor. Bu gerçeği göz önünde tutan Partinin başlıca ödevlerinden biri, her Sovyet insanına, sosyal işleri yönetmeyi, bu işlerle ilgilenmeyi öğretmektir. Bu da bugünkü şartlar içinde Partinin oynadığı rolün nasıl genişlediğini gösteren bir özelliktir.

SBK Partisinin XXIII. Kongresi şu noktayı da belirtmiştir: Parti teşkilâtları, kitleler arasında, yenilik arayan, yaratıcı faaliyetler yürütmek zorundadır. Parti, insanları teşkilâtlandırmayı, konkre örneklerle ikna etmeyi bilmelidir. Parti, komünizmin kuruluşunda varolan bütün imkânları belirtmeli, bu imkânlardan nasıl faydalanılacağını göstermelidir. Öte yandan, bütün Parti teşkilâtları, kitlelerin ileri sürdüğü teklifleri, emekçilerin yaptığı tenkitleri büyük bir dikkatle incelemek, bunları genelleştirmek; meydana çıkan, işaret edilen bütün eksiklikleri yok edecek tedbirleri almak zorundadır. Tekliflerinin, düşüncelerinin hesaba katıldığını gören, giriştikleri teşebbüslerin işe yaradığını anlayan kitlelerde, vatandaş ödevlerini yerine getirme isteği artar. Kitle çalışmalarının, siyasi faaliyetlerinin artışı, halk teşebbüsünün gelişmesi, Partimizin oynadığı rolün önemini belirtir.

Son zamanlarda, burjuva propagandası ve bu propagandanın emrinde çalışanlar, Sovyetler Birliği Komünist Partisinin daha geniş bir rol oynamasıyla, Sovyet halkının uğradığı «tehlike» den eskisi kadar bahsetmiyorlar. Ama buna karşılık, çeşitli eğilimli burjuva nazariyecileri, Sovyet toplumu geliştikçe, Partinin eskisi kadar önemli bir rol oynamadığını iddia ediyorlar. Oysa gerçekte görüldüğü gibi, sosyalizmi kuran bir toplumda, komünistlerin yerine getireceği ödevler günden güne çoğalmakta, sosyalizmin kurulmasına bilinçle katılanların sayısı da günden güne artmaktadır. Marksist-Leninist partisinden başka hiç bir siyasi örgüt, emekçilerin, devlet teşkilâtlarının, bütün toplumsal örgütlerin çabalarını, yeni toplumu kuranların güçlerini birleştiremez.

Parti, öncü kuvvetin edindiği tecrübeyi genelleştiriyor, bu tecrübeleri emekçilere sağlıyor. İlerici görüşlerin yayılması, emekte ve hayatta öncü kuvvetin edindiği tecrübenin bildirilmesi, Parti çalışmalarının en önemli kısmını teşkil eder. Ama teorinin yaratıcı gelişmesi için kitlelerin edindiği tecrübenin de incelenmesi ve genelleştirilmesi şarttır. Komünizm kendi kendine kurulmaz. Onu kuran kitlelerin bilinçli faaliyetleridir. Kitlelerin faaliyetlerine toplumun objektif gelişme şartlarına göre yön vermeleri bundandır.

Komünist toplum kurulmaya başlayınca kadar, hiç bir nazariye toplumsal hayatta bu kadar önemli bir rol oynamamıştı. Nazariyenin günden güne artan toplumsal önemi, partinin oynadığı rolün ne kadar genişlediğini gösterir. Politikasını tesbit ederken Parti, toplumsal hayatta meydana gelen en önemli değişiklikleri, kitlelerin tecrübelerini büyük bir dikkatle incelemektedir.

Nazariye, toplumsal ve iktisadi hayatın yönetiminde kullanılan bilimsel metotların temelini teşkil ediyor. Sübjektivizme, voluntarizme, toplumsal gelişimde zorunlu aşamaları atlama, gerçekleri ihmal etme, zorunlulukları hesaba katmama eğilimlerine karşı yürütülen savaşta en önemli silâh, nazariyedir.

Partinin bilimsel metotlarını belirten en açık örneklerden biri, Mart ve Eylül Merkez Komitesi toplantılarında alınan ve XXIII. Kongrede tasdik edilen kararlara uygun olarak gerçekleştirilen iktisadi reformdur. Bu reformun özelliği, bir yandan nazariyeye – başka bir deyimle sosyalizmin iktisadi kanunlarına, devrimci heyecanın yardımıyla yeni bir toplum kurma zorunluluğunu ispatlayan Leninist teze- dayanması; öte yandan, bu yeni toplumu kuranlara, sağladıkları emek nispetinde, daha büyük bir maddi menfaat sağlamasıdır. Bu reformun temeli, Partinin pratikte edindiği, ve kamu oyunu yoklayarak, genelleştirdiği, doğruluğunu tesbit ettiği tecrübelerdir. Bu iktisadi reform, çeşitli görüşleri ve düşünceleri karşılaştıran uzun tartışmaların sonucudur. Evvelâ birkaç işletmede yapılan iktisadi tecrübeler önemli sonuçlar verdi. Böylelikle, yeni iktisadi sistemin etkililiğini incelerken, tecrübelerden faydalanıldı, tahminlere değil, gerçeklere dayanıldı.

Tarımın gelişmesiyle ilgili temel sorunlar hakkında SBK Partisi Merkez Komitesinin aldığı kararlar, çok çetin nazari ve pratik çalışmaların sonucudur. Bu kararlar, işletilen arazinin niteliğini değiştirmek, toprakların sulanması veya kurutulması, tarım makinelerinin çoğaltılması, tekniğin mükemmelleştirilmesi, insanların tarım üretimine karşı takındığı tutumun değiştirilmesi, tarım üretiminin artırılması, kolektif işletmelerde şahsi teşebbüsün isteklendirilmesi, bu kolektiflerin daha bağımsız bir hale getirmesiyle ilgilidir.

Kısa veya uzun vadeli amaçları tesbit ederken Parti, nazariyeye dayanıyor, kitlelerin tecrübelerinden ve düşüncelerinden faydalıyor, ileri sürdüğü tekliflerin doğruluğunu, halkın kolektif aklı yoluyla tesbit ediyor.

Bütün bu şartlar iktisadi plânların temelini teşkil eder. Bir örnek vermek üzere, Kuzniyetzk demir-çelik kombinasında 1966 plânının nasıl tesbit edildiğini inceliyelim: 1965 Ekiminde yıllık plânın genel hatlarını tartışmak üzere, bütün atelye ve hizmetlerde toplantılar düzenlendi. Tenkitler yapıldı, çeşitli teklifler ileri sürüldü. Bundan sonra bütün bu teklifleri, ileri sürülen bütün noktaları hesaba katan bir proje hazırlandı. Bu projenin tartışılmasına kombina müdürü, atelye ve hizmet şefleri, ustabaşları, ve en iyi işçiler katıldı. Plân projesiyle bu plânın gerçekleştirilmesi için gereken tedbirler, kombinanın sanayi konferansında tartışıldı.

Kombina, yeni planlama şartlarına ve isteklendirici yeni tedbirlere uymak zorundadır. Bunu da sağlamak üzere, plân projesi tâyin ve tesbit edilirken, yeni çalışma metotları da tesbit edildi. Üç ay boyunca, iktisadi reformların gerçekleştirilmesiyle ilgili sorunlar, emekçi konferanslarında, üretim konferanslarında, atelye toplantılarında vb. tartışıldı. Temel yatırımları ve tedavül yatırımlarını yerinde kullanmak, işletmenin verimini arttırmak, çalışma metotlarını düzeltmek gibi amaçlar güden 500 den fazla teklif yapıldı. Bir iktisadi ve teknik konferans da toplandı. Bu konferansta temel yatırımların etkililiğini, işletmenin verimini arttıracak yol ve metotlar bütün ayrıntılarıyla incelendi. Konferansta seçilen komisyonlarda, yeni plânlama şartlarına geçiş zorunluluğu ve teşvik edici tedbirlerin kabulü ile ilgili raporlar, teklifler tartışıldı. Konferans, ileri sürülen teklifleri, teknik ve teşkilâtlarda ilgili tedbirleri konkreleştirmek üzere çeşitli tavsiyelerde bulundu. Bütün bu çalışmalar, plânın hazırlanmasında çok önemli bir rol oynadı.

XXIII. Kongre yeni Beş Yıllık (1966–1970) Plânın direktiflerini onayladı. Bu plânı tesbit işinin iktisadi bakımdan doğurduğu sonuçların önemini göz önünde tutan Parti teşkilâtları, hazırlayıcı çalışmaların tanzimini üzerine aldı: İşçilerin, kolhoz emekçilerinin ve memurların, plânların tesbiti işine geniş ölçüde katılmasını sağladılar, üretimi artırma amacını güden pratik tedbirlerin, emekçilerin ileri sürdüğü tekliflere uygun düşmesine çalıştılar.

Parti teşkilâtları, şu veya bu alanda emekçi grubunun görüşünü yeteri kadar göz önünde tutmayan yöneticilerin hatalarını belirttiler.

Nazariyeye dayanan Parti, pratik faaliyeti toplumun objektif gelişimine uygun düşecek şekilde tanzim ediyor. Dış politikasını olduğu gibi, iç politikasını da tesbit ederken Parti, toplumun ilerici gelişimini, gerici ve saldıncı güçlere karşı gelme zorunluluğunu göz önünde tutuyor. Bu genel hattın pratikte uygulanışı, bütün milleti ilgilendiriyor. Politika ile halk arasındaki sıkı bağlar bugün daha da şiddetle belirmektedir: Bütün Sovyet halkı, Amerikalıların saldırısına karşı koyan kahraman Viyetnam halkına gereken yardımı sağlamaya hazırdır. SBK Partisinin büyük bir dikkatle tesbit ettiği, toplumsal ilerlemenin zorunluluklarına uygun düşen iç ve dış politikası, Partinin itibarını yükseltiyor, Sovyet hayatının her alanında etkilerini artırıyor.

SBK Partisinin günden güne daha önemli bir rol oynayabilmesi için, Partinin iç hayatında, parti şuurunu politik ilgisizlikten, plâni anarşiden, bilinçli disiplini mihaniki itaatten ayıran Leninist prensip ve kaideler çerçevesi içinde, teşebbüse, bağımsız düşünceye ve faaliyete büyük bir özgürlük sağlanması şarttır. Bu zorunluluğu göz önünde tutan Parti, komünistin – bütün ihtiyaç ve istekleriyle – Parti iç hayatının merkezi haline gelmesine büyük önem vermektedir.

Başlıca unsur: Komünistlerin faaliyeti, girişim ve Teşkilât yetenegidir

SBKP-nin XXIII. Kongresi, yakın amaçları tesbit ederken, komünistlerin faaliyetlerini, günden güne artan sorumluluklarını ve organizasyon yeteneklerini çok büyük bir dikkatle inceledi.

Bu sorunları çözümleyebilmek için herşeyden önce Partiye alınan üyelerin büyük bir dikkatle seçilmesi şarttır. Sovyet toplumunda gerçekten örnek sayılabilecek, halkın büyük menfaatleri uğruna, komünizm dâvası uğruna fedakârlıkla, sebatla savaşmasını bilen, emekçileri Partinin etrafında toplayabilen unsurlar ancak, saflarımıza alınmalıdır. Öte yandan, bütün komünistler Partinin günlük hayatına katılabilmelidir; ortak dâvayı ilerletmek üzere, her komünistin gücünden, bilgisinden ve yeteneklerinden en iyi şekilde faydalanmayı sağlayacak şartlar yaratılmalıdır.

Kongrenin belirttiği gibi, her komüniste daha yüksek ödevler yükleyen, hayatın kendisidir. Adayları seçerken çok titiz davranmamak, her adayı Partiye kabul etmek, adayın neyi temsil ettiğini, kitlelerle bağları olup olmadığını incelememek, toplumsal hayatta oynadığı rolü hesaba katmamak, yeni üyenin Partiye sağlayacağı faydayı hesaplamamak, bütün bu davranışlar Partiye ancak zarar verir.

Toplumumuz günden güne daha birleşmiş bir toplum haline geldiği, halkın manevi ve siyasi birliği günden güne kuvvetlendiği için, bazı yoldaşlar, Partiye kabul edilecek bir aday hakkında yukarıda saydığımız noktaların tetkikine lüzüm kalmadığını sanıyorlar. Ama bu hatalı görüş çok olumsuz sonuçlara yol açabilir, Partinin ülkenin hayatında oynadığı rolün önemini azaltabilir.

Kongreden kısa bir süre önce, SBKP Merkez Komitesi bazı Parti teşkilâtlarına ciddi ihtarlarda bulundu. Harkov bölgesinde, Parti teşkilâtının yürüttüğü faaliyetle, yeni üyelerin kabulü ve genç komünistlerin eğitimiyle ilgili bir kararda, Merkez Komitesi Partiye yeni alınan üyeler konusunda eskisi kadar titizlik gösterilmemesini tenkid etti, adayların daha büyük bir dikkatle seçilmesi için, Parti teşkilât ve üyelerinin sorumluluklarını arttırdı.

Bu davranışıyla Merkez Komitesi, Leninin temel ilkesini büyük bir titizlikle uygulama zorunluluğunu hatırlatmış oldu: Parti üyesi sıfatının önemi daima artırılmalıdır, çünkü «yeni üyeye reklam için değil, ciddi çalışmak için ihtiyacımız vardır.»

Partiye üye kabulü sorunu ile genç komünistlerin eğitiminde göz önünde tutulacak noktalar, bölge, şehir, ve mahalle komitelerinin plenumlarında, *Parti toplantılarında ele alındı. Bu çalışmalar olumlu sonuçlar sağladı.*

Merkez Komitesinin aldığı tedbirleri tasdik eden XXIII. Kongre, bütün Parti teşkilâtlarından, yeni üye seçme meselesinde daha dikkatli davranmalarını istedi. Merkez Komitesinin faaliyet raporuyla ilgili Kongre kararında şöyle denilmektedir: «Adayların SBK Partisine, Partinin tüzüklerine göre kabul edilmesi; komünizmin kurulmasında aktif bir rol oynayan ilericiler, bilince varmış işçiler, kolhoz emekçileri, aydınlar olmaları şarttır. Öte yandan, Partinin toplumsal bileşiminde işçiler daima en önemli rolü oynamalıdır.»

Kongrenin bu tavsiyesi Partimizin niteliğine ve yapısına, işçi sınıfının sosyalist toplumda oynadığı role, işgal ettiği yere uygun düşmektedir. Bu tavsiye, SBKP programının tabii sonucudur. Bu programda belirtildiği gibi: «İşçi sınıfı, Sovyet toplumunun en ilerici, en iyi teşkilâtlanmış gücü olduğuna göre, komünizmin kurulma işinde de yönetici rolü oynayan yine bu sınıftır.» Bu özellik, yönetici Partinin bileşiminde çok belirlidir: işçi üye sayısı aralıksız artmaktadır. XX. Kongre ile XXIII. Kongre arasında Partiye kabul edilen namzetlerin % 40,6'ı işçi idi. Ama XXII. Kongreden bu yana, bu oran % 47,6'ya yükselmiştir.

Kolhozlarda, sovhozlardaki en iyi emekçiler, Partiye üye oluyor. Partinin köylerdeki teşkilâtları sayı bakımından genişlediği gibi, daha yüksek bir nitelik kazanmaktadır.

Hiç şüphesiz Parti, aydınların da Parti faaliyetine katılmasına büyük önem vermektedir. Bu iyi mühendisler, en iyi teknisyenler sistemli bir şekilde Partiye alınıyor. Partiye giren genel memur sayısının üçte ikisini uzmanlar teşkil ediyor (mühendisler, tarım mühendisleri, doktorlar, öğretmenler, inşaat işlerinde çalışanlar, bilim işçileri vb.) Aydın teşkilâtlarında partili sayısı günden güne artıyor. Bütün bu sayılar, halktan çıkmış aydınlarımızın Parti etrafında toplandığını, menfaatleri SBK Partisi tarafından sadakatle savunulan halkımıza fedakârlıkla, samimiyetle hizmet ettiğini gösteriyor.

SBKP teşkilâtlarına alınacak yeni üyelerin seçilme işi, hergünkü çalışmaların içinde yapılıyor. Teşkilâtlandırma ve aydınlatma faaliyeti yürüten parti teşkilâtları, insanları yetiştiriyor, partiszileri, partiye dahil olmayan militanlar haline getiriyor, onları Partiye yaklaşıyor, Parti işlerine yardım etmelerini sağlıyor. Böylelikle insanlar, güçlerini ve yeteneklerini idrak ediyor. Parti ülküleri uğrunda Partinin yanbaşında değil de Parti saflarında savaşmak isteğiyle Partiye üye oluyorlar.

Bununla beraber, adayların büyük bir titizlikle kontrol edilmesi, çeşitli tedbirlerin alınması – bütün bu işler mükemmel de yürütülse – şu veya bu adamın gerçekten Parti üyesi olabilecek çapta olup olmadığını anlamak için yetersiz kalır. Teşkilâtın içinde de üyeleri yetiştirmek, kontrol etmek şarttır: Yeni üye, Parti teşkilâtında varlığını ispat etmelidir, Parti programını, tüzüklerini, yasalarını bütün ayrıntılarıyla incelemek üzere, stajyer olarak çalışmalıdır, yeteneklerini göstermelidir. Zaten stajyerlerin bir kısmı Parti teşkilâtlarına üye olarak kabul edilmiyor. Bu da stajın ne kadar önemli olduğunu gösterir. Parti teşkilâtları bu stajın daha da dikkatle düzenlenmesi için gereken tedbirleri almaktadır.

Öte yandan yeni stajyer-üyeleri takdim ve tavsiye eden üyelerin sorumlulukları da arttırıldı. XXIII. Kongrede kabul edilen karara göre, asgari 5 yıldan beri üye bulunanlar ancak, yeni adaylar teklif edebilecektir (şimdiye kadar bu hak asgari 3 yıldan beri Parti üyesi olanlara tanılıyordu.) Bu tavsiye, adayın Partiye alınabileceğini, faydalı olacağını garanti eden siyasi bir tekliftir. Kongrede alınan karar, Partide uzun süre çalışmış, tecrübe sahibi olmuş üyelerin yeni aday tavsiye etmesini istiyor.

Adayların daha büyük bir titizlikle seçilmesini isteyen Kongre, 23 yaşından küçük olanların Komünist Gençlik Teşkilâtları yoluyla ancak Partiye alınabileceğini karar altına aldı. Bu teşkilâtlar, gençler için önemli bir okul – komünist eğitim ve sosyal faaliyet okulu – rolünü oynuyor. 1966 yılının ilk altı ayında kabul edilen stajyerlerin % 15'i gençlik teşkilâtlarından gelmekteydi. Parti üyelerinin % 53'ü, ortalama yaşı 40 tan aşağı olan gençlerdir. Bu oran, Sovyet toplumundaki genç kuşakların, eskilerin bir devamı olduğunu, gençlerin Partinin savaş geleneklerine, devrimci şuuruyla sağladığı desteği ispatlamaktadır.

Partiye kabul edilmek isteyen adayların müracaatlarını inceleme metodları, bu adayların titizlikle seçilmesini sağlar. Parti teşkilâtları, adayla çalışanların (sadece komünistlerin değil, parti üyesi bulunmayanların da) müracaatta bulunan kişi hakkında ne düşündüklerini öğrenmelidir. Bu amaçla, müracaatlar genellikle, herkese açık tutulan Parti toplantılarında incelenir. XXIII. Kongrede alınan kararlar, bu noktanın daha da dikkatle göz önünde tutulmasını istiyor. Toplantıda bulunan Parti üyelerinin üçte ikisi aday lehine oy verdiği takdirde ancak (Kongreden önce çoğunluk yetiyordu) taban teşkilâtı, adayı Partiye stajyer olarak kabul edebilir.

Kitleler ve Partiye üye olmayan militanlar arasında yürütülen faaliyetin arttırılması, yeni üyelerin daha büyük bir dikkatle seçilmesi gibi etkenler, Partinin niteliğinde olumlu sonuçlar doğurmaktadır. Son zamanlarda faaliyeti incelenen teşkilâtların durumu bunu gösteriyor. Örneğin, Litvanya Komünist Partisini ele alalım. Kaunas şehrinde Parti teşkilâtına kabul edilen stajyerler arasında, işçi oranı, 1965 yılının ilk altı ayında % 50,9'du. 1966 yılının ilk altı ayında ise, bu oran % 53,8'e yükseldi. 1966 yılının ilk altı ayında stajyer olarak Partiye kabul edilen memur sayısının % 84,1'i

milli iktisadın çeşitli alanlarında çalışan uzmanlardı. Oysa geçen yılın ilk altı ayında, bu oran % 78,6'yi buluyordu.

Başka teşkilâtlarda da durum aynıdır. Dniepropetrovsk bölgesinde, 1966 yılının ilk altı ayında kabul edilen stajyerler arasında işçi oranı % 54'dür (geçen yıl % 51,2 idi). Koroganda bölgesinde bu oran geçen yıla nispetle % 51,6 don % 55,9'a; Kemerovo bölgesinde, % 55,2 den 59,2 ye; Haroslav bölgesinde % 46,7 den % 59,8'e yükseldi.

Partiye yeni üye kabul ederken, Parti teşkilâtları şu prensipten hareket ediyor: Komünist olmak büyük bir şereftir. Ama komüniste yüklenen ödevler de çok büyüktür. Gorki otomobil fabrikasında ayarcılık eden yoldaş Dmitriev'in *Pravda* gazetesinde belirttiği gibi: «Ben böyle derdim: Partiye girince, hayatının daha kolay olacağını sanma, etrafında yapılan bütün işlerde daha ağır bir yük, daha büyük bir sorumluluk altına girmeye hazırlan.» (10 Şubat 1966 tarihli *Pravda* gazetesi.) Parti üyesinin öncü rolünü daha da yükseltmek için, üyenin Parti içinde aktif olarak çalışabilmesi, komünist davasını ilerletmek üzere, bütün bilgi ve tecrübelerini kullanabilmesi, kendine düşen ödevleri yerine getirebilmesi şarttır. Bu amaca varmak için ise, Parti içindeki demokrasiyi, her Parti teşkilâtında da organizasyon şuurunu devamlı şekilde geliştirmek bir zorunluluktur.

Bilindiği gibi, Parti içinde demokrasi, tabandan tepeye kadar bütün yönetici kuruluşların seçilmesi, denetimi ve yenilenmesi ile dile gelmektedir. Ama mesele, tüzüklerde tesbit edilen süreler içinde seçimler yapmak değil. Bu seçimler sıkı tartışmalar yürütüldükten, parti kuruluşlarının faaliyet raporları eleştirildikten, bu kuruluşlara aday gösterilen üyeler sıkı bir denetime tabi tutulduktan sonra ancak yapılmalıdır. Komünistler gerçekten en namuslu, en istidatlı, en iyi hazırlanmış unsurları serbestçe seçebiliyorlar. Parti teşekküllerinin yeniden seçilmesiyle ilgili tüzüğü değiştiren Kongrenin bu konudaki kararı, bu bakımdan fevkalâde önemlidir.

Eski tüzükte büyük eksiklikler vardı. Örneğini, taban teşkilâtının bürosu her yıl – hiç değilse % 50 nisbetinde – yeniden seçiliyordu. Sekreter üst üste iki defa seçilemiyordu: yani, görevinde iki yıl ancak kalabiliyordu. Neticede, komünistlerin sevgisini ve güvenini kazanan iyi organizatörlerin Parti teşkilâtındaki sorumluluklarına hemen son veriliyordu. Bu da çok olumsuz sonuçlara yol açıyor, gerçekte komünistlerin hak ve yetkilerini kısıyordu.

XXIII. Kongre, komünistlerin görüşlerine, ileri sürdükleri tekliflere daha çok değer verilmesi zorunluluğunu belirtti. Yeni tüzükler, Partide seçimle kurulan organların sistemli bir şekilde yenilenmesi prensipini muhafaza etti. Gerçekte kimin seçileceği sorunu, toplantıların, konferansların ve kongrelerin yetkisine bırakılıyor, ve bölgenin konkre şartlarına göre, militanların siyasi ve genel vasıflarına göre çözümleniyor.

Parti kuruluşlarını meydana getiren unsurlar nedir? Bazı burjuva tenkitçilerine göre, basit işçilerle köylüler SBKP-nin ve Parti teşkilâtlarının yönetici kuruluşlarında yer alamamaktadır. Gerçek durumu meydana

koyacak bazı sayılar verelim: Ülkemizde binlercesi bulunan Parti teşkilât-larından birini, örneğin, Omsk bölge teşkilâtını ele alalım. Teşkilât komi-tesinde 31 işçi, 6 kolhoz işçisi, 28 sanayi, taşıt, yapı ve tarım uzmanı, 6 kültür ve bilim işçisi, 60 devamlı Parti görevlisi bulunmaktadır. Bu Parti görevlilerinin çoğu da, kısa bir süre önce, işletmelerde, devlet çiftlikle-rinde, okullarda, meslek okullarında çalışan unsurlardı. Bölge Komitesi üyeleri arasında, sosyalist emek kahramanı ünvanını taşıyan ve Moska-lensk koyun yetiştirme çiftliğinde çobanlık eden V.Zinçenko, lokomotif mekanisti I.Katragenko, hayvan üreticisi A.Avenrianov bulunmaktadır. Omsk Parti Komitesinde ise, 33 işçi, 26 iktisatçı, 13 bilim ve kafa işçisi, 36 devamlı Parti görevlisi bulunuyor. Diğer mahalle, şehir ve bölge komi-terlerinin bileşimi de buna yakındır.

Komünistlerin faaliyetini ve sorumluluklarını arttırmak için, demokrasi kaidelerini uygulamak hiç şüphesiz yetersiz kalır. Kadroların Marksist-Leninist eğitimi de şarttır. Zengin tecrübelerinden faydalanan Parti, teşkilât şekillerini olduğu kadar, siyasi eğitimi de geliştiriyor. Merkez Komitesinin tesbit ettiği ve uyguladığı yeni sistem, militanların teorik hazırlık seviyesini hesaba katıyor, her militana Marksist-Leninist bilgisini derece derece ilerletme imkânını veriyor. Siyasi eğitime tabi tutulmamış bir mili-tan, bu eğitimi 2 yıl süren Parti İlk Okulunda görmektedir. İkinci aşama, Marksizm-Leninizm temellerini okutan 4 yıllık Parti Okuludur. Nihayet, Marksist-Leninist üniversiteleri, Parti militanları ve devamlı görevliler için şehir ve bölge okulları, en üst kademeyi teşkil ediyor. Sağlam bir hazırlığı bulunan militanlar ise, SBK Partisinin tarihini, felsefeyi, iktisadî, ve kendi-lerini ilgilendiren diğer bilim kollarını kendi kendilerine tetkik edebilirler. Bu yoldaşlara yardım etmek üzere, Parti teşkilâtları günün sorunları hak-kında görüşlerini karşılaştıracılabilecekleri danışma toplantıları, semirerler, nazari konferanslar düzenlemektedir.

Bu sistem, her komüniste Marksist-Leninist nazariyeyi okuma, siyasi ufuklarını genişletme imkânını sağlıyor, Parti üyelerinin olgunlaşmasına, faaliyetlerini devamlı şekilde attırmalarına yardım ediyor.

Her komünistin faaliyet alanı – her şeyden önce – üye bulunduğu taban teşkilâtıdır. Leninist prensiplere uygun olarak, taban teşkilâtları SBK Par-tisinin temelini teşkil eder. Bu teşkilâtlar toplumun en ileri unsurlarını topluyor, aktif savaşçı haline getiriyor, komünistlerin günlük çalışmalarını düzene sokuyor. Teşkilâtlar, SBKP programının ve tüzüklerinin uygulanıp uygulanmadığını kontrol işinde de büyük rol oynuyor.

Bugün Partimizde 33.668 taban teşkilâtı vardır. Toplumumuzun her gru-punda, her işletmede, her kolhozda, her sovhozda bir taban teşkilâtı bulunur. Bu teşkilâtlar çok geniş komünist hücreleridir. 1946 yılında, sanayi işletmelerindeki teşkilâtlarda ortalama üye sayısı 38 idi. Bugün ise, bu sayı 81'e yükselmiştir. Şantiyelerde bu sayı 41 (eskiden 27); sovhoz-larda 75 (eskiden 17); kolхозlarda 42 (eskiden 10) dır. Taban teşkilât-larının yapısı daha esnek bir hale sokuldu. Çeşitli sektörlerde atelye ve

grup teşkilât kollarının bulunması çok önemlidir, çünkü Partiyi meydana getiren halkalar her komünistin aktif çalışmalarını sağlayacak durumda olmalıdır. Teşkilâtlanma işinin ve siyasi çalışmaların ağırlık merkezi atel-yeye, ekipe, sektöre, yani kitlelere doğru kaymaktadır.

Parti toplantılarının önemi de günden güne artıyor. Bu toplantılar Parti teşkilâtlarının en yüksek organı, partililerin okuludur; komünistlerin görüş birliğine ve beraberliğe varmasını sağlayan teşkilât şeklidir. Toplantıda, her partili, kolektifin faaliyeti konusunda olduğu gibi, bütünü ile Partinin, yönetici kuruluşların faaliyeti hakkında da görüşünü bildirmektedir.

Volvograd 1 numaralı beton hazır yapıt parçaları fabrikasında, komünistlerin yürüttüğü faaliyet, toplantıların oynadığı rolü ve vardığı seviyeyi belirtecek tipik bir örnektir. Toplantılarda ele alınan sorunlar arasında, her iş sektöründe komünistlere yüklenen ve günden güne artan sorumluluklar; iktisadi alanda daha iyi sonuç elde edilmesinde mühendislerin ve kadroların oynadığı rol; fabrikada çalışan gençlerin eğitimi; yeni teknik ve teşkilât tedbirlerini, yeni teknikleri uygulama planını yerine getirmek üzere Parti teşkilâtının yürüttüğü savaş: Üretimin kalitesini arttırmak üzere alınacak tedbirler vb. yer almaktadır. Birçok partili, bu sorunların tartışmasını hazırlıyor. Örneğin, 20'si işçi olan 26 üyelik bir komisyon, yeni plânlama ve maddeten isteklendirme sistemini toplantıdan önce tartıştı. Görüldüğü gibi, parti üyeleri toplantılara çok aktif şekilde katılmaktadır.

Taban teşkilâtının bütün faaliyeti, her komünistin sistemli, tek bir hedefe yönelmiş bir çalışma yürütmesini sağlıyor. Teşkilât, yerine getirilecek çalışma plânını tesbit ediyor, görevleri dağıtıyor, bu görevlerin yerine getirilip getirilmediğini denetliyor, gerekirse partililere yardım ediyor. Öte yandan, her partilinin, kendisine ödev verilmesini beklemeden, inisiyative geçmesini sağlıyor, gerektiği zaman, Partinin politikasını izah ediyor, hata edenleri doğru yola getiriyor; kısacası teşkilât, daima her-kese örnek olmak zorundadır. 12 milyon partilinin davranışları kitlelere örnek oluyor, onları etkiliyor, sürüklüyor ve ikna ediyor.

Voronez bölgesinde bulunan Podgorneye kolhozunda 67 kolhoz işçisi Parti teşkilâtında üyedir. Komünistler en önemli sektörlerde, yani üretim plânlarının tesbit edildiği ve uygulandığı kesimlerde bulunuyor. Partililer arasında 12 tarım mekanisti, 7 şoför, 17 tarım işçisi, 13 hayvan yetiştiricisi, 3 yapı işçisi bulunuyor. Komünistler parti teşkilâtlarının, parti gruplarının ve ekiplerinin sistemli yardımından faydalanıyorlar. Son toplantılardan birinde, gündeme alınan sorunlar şunlardı: «Komünistin tutum ve davranışı ne olmalıdır?» «Komünist emekçiler arasında olumlu bir rekabet kurulmalıdır.» vb. Bu kolhozda komünistler gerçekte öncü durumundadır. Çoğunlukla bu partililer en seçkin emekçilerdir. Kolhoz en ileri gelen işletmelerden biridir.

Komünizme doğru yeni adımlar atıldıkça, Partinin faaliyeti genişliyor, daha çok insanı kapsıyor, daha «maharetli» diyebileceğimiz bir nitelik kazanıyor. Bütün mesele şu veya bu insana yaklaşmasını bilmek, kişisel

değerlerini hesaba katmak, manevi eğitimini tamamlamasına, yeteneklerini geliştirmesine yardım etmektir. Bilindiği gibi, sosyalizmin temel ilkesi şudur: «Herkesten yeteneklerine göre, herkese emeğine göre.» Her insanın yeteneklerini herkesin menfaati yararına geliştirmek, bütün toplumumuzun, toplumumuzdaki her grubun ilerlemesi için başlıca şart, işte budur. Parti teşkilâtlarının bütün faaliyeti de bu amacı gütmektedir.

Bilimsel anlayış arttırılmalı, daha esnek, daha akli faaliyet yürütülmelidir

Partinin yeni ödevleri ve yeni çalışma şartları, bütün Komitelere yeni sorumluluklar yüklemektedir. SBK Partisinin yapısında temeli olan demokratik merkezleştirme ilkesine göre, Partinin faaliyetinde yönetici ve bölgesel kuruluşlara büyük bir yer ayrılmıştır. Bu prensip Partinin haklı bir politika izliyebilmesi için, toplumsal gelişmedeki objektif şartların, hesaba katılmasını şart koşuyor. Bu ilke, Sovyet toplumundaki başlıca eğilimlerin belirtilmesine; çeşitli bölgelerin özel şartlarının hesaba katılmasına; partililerin yürüttüğü faaliyetin seviyesini yükseltmeye; iyi bir organizasyon, doğru bir disiplin, mantığa uygun bir faaliyet yürütmeye imkân sağlıyor. Bu prensip, Parti kuruluşlarında kullanılan yol ve metotlara, yürüttükleri faaliyetin şekline özel bir önem kazandırıyor.

SBKP-nin XXIII. Kongresi bu sorunu büyük bir dikkatle inceledi. Kongre kararları Partinin milli iktisat ve kültür hayatı alanlarındaki yönetimle ilgili özellikler üzerinde duruyor. Milli iktisadi geliştirmek üzere hazırlanan yeni 5 yıllık plânın, daha kısa bir süre içinde yerine getirilmesi için yürütülecek faaliyetin, bütün Parti teşkilâtlarının başlıca amacı haline getirilmesi zorunluluğu belirtildikten sonra, Kongre kararında şöyle denilmektedir: «Öte yandan, Parti teşkilâtları, idari ve iktisadi kuruluşların yetkisine giren işlere karışmadan, en ufak ayrıntılarda bile, bu kuruluşların kendi hâkimiyeti altına sokmaya çalışmadan, kendilerine özgü teşkilât ve eğitime metotlarını kullanmalıdır.»

Parti komiteleri siyasi yönetim kuruluşlarıdır. Bu noktanın üzerinde ısrarla durmalıyız. Çünkü Sovyet toplumunun bugünkü gelişme döneminde, şartlar Parti Komitelerinin böyle bir nitelik taşımasını zorunluluk haline getiriyor. Komünizme doğru ilerlemek, Sovyet toplumunda günden güne çoğalan çeşitli güçlerin koordinasyonunu sağlamak, genel ilerleyişi frenleyebilecek bütün engelleri yoketmek, komünizmi kuvvetlendirecek herhangi bir fırsatı kaçırmamak, günün konkre olanaklarını ve amaçlarını açıklıkla görebilmek – bütün bu zorunluluklar karşısında, Partinin yönetim metotları hiçbir şekilde basitleştirilemez. Parti teşkilâtları iktisadi ve idari

kuruluşların yerine geçemez, onları sıkı bir vesayete tabi tutamaz. Yönetimde buna benzer bir değişiklik kabul edilse, Partinin ideoloji ve teşkilâtlandırma alanlarındaki çalışmaları, kadroların seçilmesi, görevlerin kontrolü gibi Parti kuruluşlarının temel görevini teşkil eden, başka kurum ve kuruluşlar tarafından yerine getirilemeyecek ödevler, ikinci plâna geçer. Sayısız uzmanları, sayısız militanlarıyla idari ve iktisadi teşkilâtların rolü herhangi bir şekilde kısılmamalıdır. Böyle bir usul, neticede Partinin Sovyet toplumu üzerindeki etkilerini azaltır. SBKP-nin XXIII. Kongresinde ısrarla belirtildiği gibi, Parti Komiteleri idare alanında değil, teşkilât ve siyaset alanlarında yönetici rolünü oynamalıdır.

Hiç şüphesiz, SBK Partisi iktidarda bulunan, ülkenin geleceğinden ve genellikle komünizmin kurulmasından sorumlu bir parti olduğuna göre, Parti komiteleri iktisatla, üretimin gelişmesiyle ilgili sorunlarla, komünizmin maddi ve teknik temellerinin atılma işiyle ilgilenmek zorundadır. Ama XXIII. Kongrede belirtildiği gibi, Parti komiteleri, sorunları ele alırken, kendilerine özgü yol ve metotlara başvuruyorlar. Parti kuruluşlarında bu sorunlar Parti politikası açısından incelenmektedir; ama toplumumuzun gelişmesini yöneten objektif kanunlar, konke şartlar, kitlelerin kanaati, kitle teşkilâtlarının görüşü, göz önünde tutulmaktadır. Amaç, insanları, tesbit edilen hedeflere yöneltmektir.

Örneğin, Suli bölgesindeki Parti teşkilâtını ele alalım. Yakın bir geçmişte, Parti Komiteleri daha çok üretim sorunlarını inceliyor, kararlarında neyin ne zaman ekileceğini söylüyor, tarımda uygulanacak bilimsel metotları belirtiyor, hayvan yetiştirmede, veya tarımda başvurulacak metotları, yolları tesbit ediyordu. Bugün ise, Parti hayatının sorunlarına, kadroların seçilmesine, çalışmalarına, bu çalışmaların kontrolüne ayrılan yer genişletildi. Bölge Parti komitesinin toplantılarında, bu son zamanlarda incelenen sorunların listesini verelim: Ukranya Parti Komitesine bağlı Trostetski ilçesi komitesinin, Parti gruplarının faaliyetini kuvvetlendirmek üzere yürüttüğü faaliyet; Şostka şehir komitesinin, SBK Partisinin iç tüzüklerini daha iyi yerine getirilmesi için partililerin sorumluluklarını artırma amacıyla yürüttüğü faaliyet; Seredino-Budski ilçesi komitesinin, iktisadi ve kültürel ödevlerin yerine getirilmesi için taban teşkilâtlarının rolünü geliştirmek üzere yürüttüğü faaliyet; Glukovo ilçesinde kadroların seçilmesi, dağıtılması ve eğitimi sorunu; Ukranya Parti Komitesinin Şostka ilçesindeki kolhoz parti örgütlerinin yönetimi meselesi, vb.

Görüldüğü gibi, bölge, şehir ve ilçe Komiteleri işletmelerin, kolhozların ve sovkozların karşılaştığı sorunları daha büyük bir dikkatle incelemeye; iktisadi açıdan üretimi yönetmeye; taban teşkilâtları yoluyla insanların hayatlarını etkilemeye çalışıyorlar. Bölge ilçe komiteleriyle diğer bütün komitelerin, kadroların yönetim işlerine ve eğitimine, taban teşkilâtlarının faaliyetine günden güne daha çok önem vermesi de bu eğilimi dile getiriyor. Örneğin, Şostka şehir Komitesi parti militanlarının yıllık eğitim plânını tesbit etti. Bu plâna göre, taban ve atelye teşkilâtlarının sekreterleri için

ayda bir; parti komite ve büroları üyeleri için üç ayda bir; parti örganizâtorleri için altı ayda bir seminer düzenlenmektedir. Parti çalışmalarını ilgilendiren en aktüel sorunlar bu seminerlerde tartışılacak, elde edilmiş tecrübeler incelenecektir. Birçok şehir ve ilçede, parti komiteleri faaliyetlerinin en büyük kısmını taban teşkilâtları temelinde yürütüyorlar.

Parti faaliyetinde, bilim fevkalâde önemli bir rol oynuyor. Bilindiği gibi, toplumsal gelişimi yöneten ekonomik ve daha başka objektif kanunların yeteri kadar bilinmemesi, gerçeklerin yeteri kadar incelenmemesi, insanı aceleye gelmiş, tek taraflı ve temelsiz sonuçlara götürür. Partinin bilimsel faaliyeti, sorunların bütün ayrıntılarıyla incelenmesine imkân veriyor. En önemli nokta şudur: Parti komiteleriyle bu komitelerin yöneticileri, toplumsal gelişmeyi, kitleleri harekete geçiren duyguları, her işletmenin, her ilçenin, her şehrin, her bölgenin konkre iktisadi sorunları, Parti teşkilâtlarının çalışmalarını sistemli bir şekilde inceleyerek ancak, bu sonuca varabileceklerini gitgide daha iyi anlıyorlar.

Eskiden bu inceleme gerektiği kadar sistemle, bütün ayrıntılara varıncaya kadar yapılmıyordu. Bazı militanlar belirli faaliyet kollarını üstünkörü biliyor, bazan bu konularla fazla ilgilenmiyordu, çünkü ancak yakın amaçları göz önünde tutuyorlardı, ve görüşlerinin doğru olup olmadığını kontrol bile etmiyorlardı. Bazan ileri sürülen tek delil: «Kalemi kâğıdı aldık, hesaplarımızı yaptık» gibi pek basit iddialardı. Oysa insanların ve kitlelerin sorunları, basit aritmetik sorunları değildir. Bu alanda, çok çeşitli şartları hesaba katmak, insanların duygularını, imkânlarını iyi bilmek, öngörülen tedbirlerin iktisadi ve toplumsal sonuçlarını açıklıkla tanımlamak şarttır.

Bu bakımdan, önemli değişiklikler meydana geldi. Hayatı incelerken, çeşitli sorunları ele alırken, her çeşit sübjektif eğilime, her çeşit şekilcilığe karşı amansız bir savaş yürütülüyor. Alınacak kararları demokratik bir temelde tesbit etmek için tecrübe edilmiş ve faydaları görülmüş Leninist metotları daha etkili bir şekilde kullanılıyor. Parti komiteleri ve taban teşkilâtlarının yanında iş gören, iktisadi, teknik, ideolojik, vb. fahri komisyonlar, Parti ve Parti teşkilâtlarının faaliyetiyle ilgili sorunlara çözüm yolları arıyor. Örneğin, Tula bölge Komitesinin yanında, teknik ilerlemeye yardım konseyi bulunuyor. Bu konseyin çeşitli kesimlerinde 400 den fazla üye çalışmaktadır. Bu Komitenin ideolojik komisyonunda 84 fahri üye vardır. Siyasi eğitim Evine yardım eden Metodolojik Kurumda 45 kişi iş görüyor. Bölge komitesi, 95 fahri eğitmenin yardımından faydalanabiliyor. Kamu hayatıyla sıkı bağları bulunan bu militanlar, organizasyon alanında çok önemli işler görmekte, en aktüel sorunların tesbit edilmesine, incelenmesine ve çözülmesine yardım etmektedir.

Son zamanlarda, bazı sosyal çalışma şekillerinde büyük değişiklikler yapıldı. Gerçeklere uymayan, yapma usul ve kaideler kaldırılıyor. Toplantı sayısı azaltılıyor. Kamu oyu olgunlaşan sorunları incelemeye çağırılıyor. Konkre toplumsal araştırma metotlarına günden güne daha çok baş-

vuruluyor; sorunların ilk incelemesini yapmak üzere, bilim adamları, bilim işçisi kolektifleri davet ediliyor.

Örneğin, Leningrat'ta Sosyolojik Araştırmalar Enstitüsü vasıtasıyla 36 müessesede çalışan bilim işçilerinden sözle yürütülen siyasi ajitasyon sorununun incelenmesi, bu ajitasyonu daha etkili yapacak tedbirlerin tespit edilmesi istenildi. Bu anketin sonuçları göz önünde tutularak Parti teşkilâtlarının faydalanabileceği konkre tavsiyeler tesbit edilebildi. İşletmelerde gelecekte 5 günlük iş haftasının uygulanması sorunuyla ilgili olarak, SBKP Leningrad Komitesi, Sosyolojik Araştırmalar Enstitüsü yardımıyla, emekçilerin boş vakitlerini nasıl değerlendiklerini incelemekte; bu araştırmaya dayanarak, kitlelerin kültürel faaliyetlerini geliştirecek konkre tedbirler tespit etmektedir. Şehir Komitesi, mahalle komitelerine bağlı endüstri şubelerindeki militanlar için bir seminer düzenledi. Bu seminerde çeşitli kolektiflerin toplumsal gelişimiyle ilgili; başka bir deyimle, üretimin artırılmasını olduğu kadar, insanın her bakımdan gelişmesini, meslek alanında bilgisini, genel kültürünü arttırmasını, kısacası insanın ahenk içinde gelişmesini amaç edinen plânlar tespit edilecektir. Parti faaliyetinde sosyolojik araştırmalara başvurma metodu, bu gibi sorunların çözümünü çok kolaylaştırıyor.

Bu gibi faaliyetler yürütülünce, Parti Komiteleri için toplumsal yaşıntıyı dikkatle incelemek, halkın bütün gruplarıyla devamlı temaslara kurmak, meydana gelen bütün değişiklikleri hesaba katmak, bir zorunluluk haline geliyor. Bu alanda eksiklikler daha çoktur, ama hiç şüphesiz, Parti yöneticileri, Komite üyeleri, sorunları dikkatle incelemeyen, çözüm yolları bulmaya artık kalkışmıyor. Bu bakımdan, Parti kuruluşlarının, alt basamaklardaki teşkilâtların, hattâ taban teşkilâtlarının, hazırlanan karar tasarıları hakkında ne düşündüklerini sormaları, büyük önem taşıyan bir davranıştır.

Teşkilâtların pratik çalışmalarına doğrudan doğruya bağlı aktüel sorunları incelemek üzere nazari konferanslar düzenleniyor. Nazariye ile pratiği mükemmel şekilde birleştiren bu konferanslar, genel bilimsel gerçeklerin, günlük çalışmanın incelenmesine, hayat şartlarından doğan sorunların çözümüne uygulanmasına imkân sağlıyor. Bu konferanslar iktisadi, teknik, toplumsal ve ideolojik sorunları incelemek üzere düzenleniyor. Son zamanlarda, Partinin teşkilât alanında yürüttüğü faaliyetle ilgili sorunları inceleyen nazari konferanslar da tertipleniyor. Örneğin, Riazan bölgesinde, Riazan şehrindeki Jeleznodoroyne mahallesinin Parti Komitesi, Parti saflarına girecek alanlardan istenilecek üstünlük ve değerler sorununu inceleyecek bir teorik konferans tertipledi. Aynı şehirde Skoponski mahalli komitesince düzenlenen teorik konferansta incelenen konu çok ilginçti. Bu çalışmalara taban teşkilâtları sekreterleri, işletme, kolhoz ve sovhöz yöneticileri, idareciler, sendikacılar, katılmıştır. (Katılanların sayısı 460'i bulmuştur.) Heyecanlı tartışmalar yürütüldü, kadroları daha iyi yetiştirmek için çeşitli konkre teklifler ileri sürüldü.

Belirtilecek önemli bir nokta da şudur: Bugün Parti teşkilâtlarının faaliyetinde kadro sorunu çok önemli bir konu haline gelmiştir. Leninin emekçileri siyasi ve mesleki üstünlük ve değerlerine göre terfi ettirmek prensibi daha çok uygulanıyor; çünkü herhangi bir işe birini tâyin ederken, taban teşkilâtlarının ve üretim birliklerinin kanaatı soruluyor. Herhangi bir emekçi bir işe tâyin etmeden önce, nasıl çalıştığı, başkalarına karşı nasıl davrandığı, sağlam prensipler taşıyıp taşımadığı soruluyor. Parti taban teşkilâtıyla üretim birliği, tartışmaya katılıyor. Böylelikle, Leninin tavsiyesi yerine getirilmiş oluyor: Kadrolarda terfilerin açık ve demokratik esaslara göre yapılması, bu kadroların seçim, dağıtım ve eğitim düzeyini yükseltiyor, bu işleri, XXIII. Kongrenin isteğine uygun olarak, bütün Partiyi ve devleti ilgilendiren bir sorun haline getiriyor. Örnek olarak, Gürcistan Komünist Partisini ele alalım: Partinin bütün teşkilâtlarında olduğu gibi, Gürcistan Komünist Partisi teşkilâtında da militanın çalıştığı yerde tahkik edilmesi, şart koşuluyor. Kutayisi otomobil fabrikasına yeni bir müdürün tâyin edilmesi gerekince, Gürcistan Komünist Partisi Merkez Komitesi sekreteri, fabrikanın Parti teşkilâtına gidip partililerin fikrini sordu. Her namzedin iyi ve kötü yöneleri belirtildikten sonra, herkesi memnun eden bir çözüm yolu bulundu.

Partide bugün kesinlikle beliren kolektif yönetim sistemi, Partimizin ve bütün Parti örgütlerinin hayatında bugünkü aşamanın en önemli özelliğini teşkil ediyor. Parti toplantılarının önemi artıyor. En önemli sorunları inceliyen bu geniş toplantılardır, İcra Komiteleri değildir. Gündeme alınan sorunlar toplantılardan önce bütün ayrıntılarıyla inceleniyor. Bugün artık, bütün Parti teşkilâtları, tabandan gelen bilgilere önem veriyor. Ama doğru karar alabilmeleri, Parti faaliyetinde birikmiş tecrübelerin başkalarına bildirilmesi, kısacası durumu düzeltmeleri için, bu bilgileri daha iyi kullanmaları lâzımdır.

Komite üyeleri bu toplantılardan yararlanarak sorunları daha kolay açıklayabiliyor, yaptıkları teklifleri, ileri sürdükleri noktaları, duydukları endişeleri, daha etraflı bir şekilde anlatabiliyorlar. Eskiden çok geniş tutulan toplantılar bu işi sağlayamıyordu. Bu toplantılar gerçekten o kadar geniş tutuluyordu ki toplantıyı idare eden ve mesuliyetini taşıyan yönetici kuruluş üyeleri, toplantıya katılan kalabalıkta kayboluyordu. Bu toplantılar, çalışma toplantısı niteliğini kaybediyor, miting halini alıyordu. Bu örnek bize şunu gösterir: Toplantıya katılanların kalabalık oluşu, bu toplantıya demokratik bir nitelik vermek için yetersizdir. Bugün ise, yönetici kuruluş toplantılarındaki bütün şartlar, bütün Komite üyelerinin bir sorunun bütün yönlerini ele olabilmelerine, kanaatlarını samimiyetle ve teferuatıyla açıklamalarına imkân vermektedir.

XXIII. Kongrede tenkid ve otokritik zorunluluğu üzerinde duruldu. Bu alanda atılan adımlar, kolektif idarenin gelişimine yardım ettiği gibi, yöneticileri pratik çözüm yolları bulmaya sevk ediyor. Tenkid ve otokritik zorunluluğu hayat şartlarından doğuyor: bugün mesele, komünistlerin

faaliyetini ve sorumluluklarını orttırmaktır, çünkü Partinin veya herhangi bir Parti teşkilâtının çalışmalarında görülen yetersizlikler, bütün toplum hayatı için tehlikeli sonuçlara yol açabiliyor. Bu gerçeği göz önünde tutan Parti, kendine şu amacı tayin etti: her komünist yaptığı tenkitlerin dikkatle inceleneneğine, tartışılacağına, makul bulunacak tekliflerinin kabul edileceğine emin olmalıdır. Bazı gayretkeş yöneticiler, samimiyetle yapılan açıklamaları, veya tartışma konusu tekliflerin reddedilmesini, SBK Partisine yönetilmiş bir suikast diye yorumlarlar. Parti bu gibi davranışları şiddetle suçluyor. Komünistler tenkitte bulunanların susturulmasına göz yumdukları takdirde, en çetin meseleleri ciddiyetle, cesaretle tartışmaya imkân kalmaz. Bu gerçeği göz önünde tutan Parti kuruluşları, bütün teşkilâtlarda, tenkide ve otokritiğe, partilelerin ileri sürdüğü tekliflere, bulundukları ihtarlara büyük önem veriyor. Örneğin, son zamanlarda, teşkilâtların çok büyük çoğunluğu geçen yıl Parti genel meclislerinde ileri sürülen tekliflerin ve yapılan ihtarların ne dereceye kadar hesaba katıldığını tartışmıştır. Çalışmalarda görülen yetersizlikleri cesaretle belirten, ifratları, suiistimalleri açığa vuran partililer, desteklenmektedir. Tenkitte bulunmasına engel olmak için bir yoldaşı dolaylı veya dolaysız şekilde tehdit ederek susturmaya çalışanlar; tenkitten kurtulmak için temelsiz vaatlerde, mazeretlerde bulunanlar, günden güne azalıyor. Bütün teşkilâtlar şu prensipi uygulamaya çalışıyor: her teklif, her tenkit dikkatle dinlenecektir; tenkitte bulunanları susturmaya çalışanlara göz yumulmayacaktır, bu davranışın sonuçları incelenecektir.

XXIII. Kongrede alınan bütün kararlar, yapılan bütün tartışmalar, Partinin, komünistlerde, her işin en pratik tarafını bulma yeteneğini teşvike çalıştığını göstermiştir. Devrimci heyecan ve pratik akıl, bir araya getirilirse, Partinin faaliyetinde yeni yeni başarılar elde edilecektir. Bu başarıların diğer şartları da: Kömünistlerin – yöneticiler dahil – kişisel sorumluluğunu bilinçle idrak etmeleri; görevlerin sıkı bir denetime tabi tutulması; ortak işte herkese düşen sorumluluğun artırılmasıdır. Birçok teşkilât, alınan kararların, verilen ödevlerin yerine getirilip getirilmediğini; ileri sürülen tekliflerin uygulanıp uygulanmadığını; yapılan tenkitlerin hesaba katılıp katılmadığını Parti toplantı ve meclislerine, Büro toplantılarına bildirmeyi bir kaide haline getirmiştir.

Partinin, bütün teşkilât ve kuruluşlardan isteği şudur: Kollektif bir karar mutlaka yerine getirilmelidir; yönetici unsurlar partililerin faaliyetini ve teşebbüslerini garanti altına almalı, kitlelere dayanmalıdır. Eksiksiz bir demokrasi, bütün sorunların tartışılmasında, görüş özgürlüğü; çoğunlukla alınan kararların yerine getirilmesinde sıkı bir disiplin- Parti hayatını yöneten kaideler bunlardır.

Parti faaliyetinin ve yönetiminin daha mükemmel bir hale gelmesi, devamlı bir süreçtir; çünkü yönetim ve faaliyet, şekil ve metotları aralıksız şekilde değişiyor, daha mükemmel bir hale getiriliyor. Geçmiş yıllara nispetle daha gösterişsiz kalmakla beraber ilerlemeler çok kesindir. Her alanda görülen bu özellik, çok olumlu sonuçlar sağlıyor.

Partinin etrafında toplanan halkımız, ona sıkı bağlarla bağlıdır. Son Yüksek Sovyet seçimleri bunu açıkca göstermiştir. Komünistlerle partisizlerin kurduğu blok, hiç bir zaman bu kadar oy almamıştı; seçim platformu hiç bir zaman bu kadar başarı elde etmemişti.

Halkımız güven içinde, rahatlıkla, sebatla çalışıyor. Yeni 5 Yıllık Plânın ilk 6 aylık kısmı, sanayi alanında % 104 yerine getirildi, 1965'in ilk altı ayına nispetle, endüstri üretimi hacim olarak % 8 arttı. Köylerde, kolхозlarda, sovkozlarda çalışan emekçiler büyük fedakârlıklarla işlerini yürütüyorlar. Ülkenin hemen hemen her tarafında iyi bir mahsul elde edildi. Hayvan yetiştirme alanında elde edilen sonuçlar, ilk altı aylık plânın tahminlerini geçti.

Bütün bu sonuçlar, Partinin doğru bir yol izlediğini ispatlamaktadır. Bütün partililerin, bütün Parti teşkilâtlarının faaliyetini arttıracak, kitlelerin yaratıcı girişim yeteneklerini geliştirecek şartlar sağlanmıştır. İdeoloji ve organizasyon düzeyinde Parti, toplum hayatının her yönünü daha eksiksiz bir hale getirebilecek; Sovyet toplumunun komünizm yolunda ilerleyişini hızlandırmak üzere bütün toplumsal güçleri seferber edebilecek durumdadır.

Partimiz dünya komünist hareketinin bir müfrezesidir. Parti, bütün yönetici kadrolarını, bütün partilileri, bütün Sovyet halkını, proletarya enternasyonalizminin prensiplerine göre eğitiyor. Yürüttüğü faaliyetlerde SBK Partisi, kardeş partilerin, bütün dünya komünist hareketinin birtirdiği tecrübeden faydalanmaktadır.

Emperyalist aleyhtarı güçlerin birleşmesi

Osman Babiker

Afrika kıtasında oluşan devrimin bugünkü aşamasında görülen başlıca özellik, olayların hızla gelişmesi, ve çeşitli olduğu kadar önemli sorunların birbirine bağlı olarak belirmesidir. Birkaç yıl önce, Afrika halklarının karşısına çıkan başlıca sorun, siyasi bağımsızlıklarını gerçekleştirmektir. Bu sorun, sömürgecilerin ve ırkçıların boyunduruğu altında bulunan ülkeler için bugün de başta gelen meseledir. Ama genç Afrika devletlerinin büyük çoğunluğu, karışık ve çok yönlü, hayati sorunlarla karşılaşüyor: bunlar, üretici güçlerin geliştirilmesi ve toplumsal dönüşümlerin gerçekleştirilmesiyle ilgili olanlardır. Afrikada bugün en devrimci ve en ilerici güçlerin, bu sorunları çözmek üzere yürüttüğü savaş ortamında gördüğümüz başlıca özellikler emperyalistlerin şu veya bu ülkede egemenliklerini korumak, hatta tekrar kurmak üzere devamlı çaba yürütmeleri; ve Afrika ülkelerinin içinde, siyasal ve toplumsal çelişmelerin keskinleşmesidir.

Bu şartlar içinde, devrimci güçler Afrikanın bugünkü durumuna uygun düşecek bir taktik benimsemek zorundadırlar. Bu taktik şu temellere dayanacaktır: Emperyalist aleyhtarı ve demokratik cepheyi genişletmek üzere bu cepheye yeni toplumsal güçlerin, yeni siyasi grupların katılması sağlanmalıdır; demokratik cephe genişletilmeli, gerici unsurlarla, emperyalistlerle işbirliği yapan çevreler tecrid edilmelidir. Şu önemli noktayı da unutmıyalım: Bugün devrimci güçlerin birliğini sağlayacak savaş, çeşitli Afrika ülkeleri çapında olduğu gibi kıta çapında da yürütülmelidir.

Tek cephe zorunluluğu ve olanakları, devrimci sürecin bugünkü aşamasında beliren niteliklerden doğmaktadır. Siyasi bağımsızlığın kuvvetlendirilmesi, çağdaş koşullara uygun maddi ve teknik bir temel üzerinde, milli ekonominin geliştirilmesi, emperyalist tekellerin gücüne son verilmesi, gerçek bir demokrasinin kurulması ve korunması, bugün Afrika ülkelerindeki geniş kitleleri ilgilendiren en önemli sorunlar işte bunlardır. Bunların içinde en önemlisi, en ivedilisi, hiç şüphesiz, emperyalistlerin Afrikadaki güçlerini arttırmak, Afrika devriminin elde ettiği başarıları sınırlandırmak, hatta yok etmek üzere sarfettikleri çabalara karşı yürütülen savaştır. Bugün Afrikada emperyalizme ve yerli ortaklarına doğrudan doğruya bağlı bulunmayan bütün toplumsal sınıf ve tabakalar, demokratik bir nitelik taşıyan bu savaşın başarıya ulaşmasını istiyor; bu savaşta aktif bir yer tutmaya hazırdır. Afrika devriminin başarıya ulaş-

ması bu savaşa bağlıdır. Bu zorunluluk, geniş kütlelerde emperyalizme karşı ortak hareketler yürütme isteğini uyandırmaktadır.

Bugün emperyalistlerle iç gerici güçlerin kitlelerde beliren devrimci gelişmeyi önlemek, komplolar, askeri hükümet darbeleri, siyasi oyunlar yoluyla devrimci süreci durdurtmak ve geriletme üzere giriştiği teşebbüsler karşısında, devrimci güçlerin birleşmesi sorunu bir kat daha önem kazanmaktadır. Kitlelerin hareket birliği sağlanmazsa, bütün ilerici güçler bu kitleleri bilince vardırarak, örgütlendirmek üzere ortak çabalar sarfetmezse, iç ve dış gerici güçlerin oyunlarını sonuçsuz bırakmak üzere Afrika emekçi halkının geniş tabakaları seferber edilemez.

Emperyalist aleyhtarı savaşta, tek cepheyi bir zorunluluk haline getiren, sınıf güçlerinin dağıtımı ve durumudur. Gerici güçler Afrikada hâlâ en önemli kilit noktalarını ellerinde tutmaktadır. Bu güçlerin başlıca desteği, genç devletlerin iktisadını egemenlikleri altında tutan güçlü emperyalist tekellerdir. Öte yandan, emperyalistler Afrika ülkeleri içinde kendilerine yeni toplumsal destekler aramakta ve bulmaktadır. Bu yeni destekler, çıkarları tekellere bağlı bulunan, tekellerle işbirliği yapan milli burjuvazinin bir kesimidir. Bu unsurlar, aşiret eşrafı, derebeyleri, şeyh ve diğer din adamları, eski sömürgeci sisteminin memurları, ordunun ve polislin bazı çevreleridir. Afrikadaki etkilerinden faydalanan emperyalistler, varolan ekonomik ilişkilere kapitalist bir nitelik kazandırmaya; kapitalist ilişkilerin kurulmasından yararlanacak bütün sömürücü veya tüfeyleli unsurları – dolaylı veya dolaysız şekilde – kullanmaya çalışıyorlar.

Öte yandan Afrika devriminin bugünkü gelişme şartları içinde, iktisadi veya siyasi alanda toplumun yönetimini tek başına üzerine alabilecek tek bir sınıf yoktur. Emperyalist aleyhtarı savaşın ilk safhalarında yer alan işçi sınıfı henüz çok genç olduğu gibi, yüksek bir siyasi bilince varamadığı, iyi örgütlenmediği için Afrika ülkelerinin çoğunda devrimci harekette yönetici rolünü oynayamaz. Bununla beraber, şu noktayı belirtmeliyiz: Devrimci hareket ilerledikçe ve güçlendikçe, işçi sınıfının oynadığı rol da çok artmaktadır. Çıkarları, devrimin sosyalist olanaklarına bağlı bulunan işçi sınıfı, emperyalist-aleyhtarı savaşta en mantıklı şekilde davranmakta, devrimci güçlere en sarsılmaz desteği sağlamaktadır. Milli kurtuluş hareketinin başlıca itici gücünü teşkil eden köylü sınıfı da devrimci hareketin siyasal yönetimini tek başına üzerine alamaz, çünkü sömürgeciliğin kalıntıları bu unsurları çok etkilemiştir. Afrikanın bugünkü şartlarında, ideolojik ve politik alanlarda en faal toplumsal gruplar olan şehir küçük-burjuvalarına ve demokratik aydınlara gelince, bu unsurlar toplumsal üretim sisteminde hiç bir rol oynamamaktadır. Bu grupların ilerici ve devrimci kesimi ancak, işçi sınıfının ve köylülerin desteğiyle yönetici bir rol oynayabilir. Milli burjuvazi ise, yabancı tekeli sermayeye fazla bağlıdır; ya bütün devrimci gücünü yitirmiştir, yahut da devrimci gelişmede ciddi bir rol oynayacak kadar güçlü değildir.

Bu kadar karışık bir toplumsal yapı içinde, bu kadar güçlü düşmanları

yenibilmeleri için, Afrikanın emperyalist aleyhtarı ve devrimci güçleri için tek çıkar yol, en geniş halk tabakalarını seferber edebilecek, demokratik tek cepheyi kurmaktır.

Afrika halklarının siyasal bağımsızlık uğruna yürüttükleri savaş döneminde uygulanan taktikle; bugün devrimci güçlerin yürüteceği taktik arasında ilk bakışta bir fark görülmemektedir. Ama duruma dikkatle bakarsak, bu iki taktik arasındaki temel ayrımları görürüz. Bundan önceki dönemde, milli kurtuluş hareketi en büyük darbelerini yabancı sömürgecilere indirmeye çalışıyordu. Bugün ise bu darbeler sömürgecilerin yerli ortaklarına indirilmelidir. Halk kitlelerinin temel çıkarlarına düşman olanlar, milli dayanışmaya davet eden demokratik sloganlar kullanarak, aşiret çıkarlarından faydalanıyorlar.

Devrimci süreç günden güne daha zengin bir öze kavuşuyor. Bundan önceki dönemde, siyasal bağımsızlık uğruna yürütülecek en ivedili sorunlar, milli kurtuluş devriminin toplumsal özünün açıklıkla belirmesine engel oluyordu. Bugün ise, köklü toplumsal ve ekonomik dönüşümler sorunu, emekçi kitlelerin yaşama düzeyini yükseltme sorunu, kültür alanındaki gecikmeyi kapatma sorunu, ilk plana gelmektedir.

Öte yandan, sınıf ilişkileri, savaşa katılan unsurlarda da değişmektedir. Milli egemenliğin elde edilmesi, aşiret eşrafının, yeni oluşmaya başlayan milli burjuvazinin temsilcileri dahil, Afrika toplumundaki bütün unsurların çıkarlarına hizmet ediyordu; sömürgeci mekanizmasında çalışan memurlar bile bağımsızlıktan bazı çıkarlar umuyordu. Ama bugün mutlu azınlık haline gelmiş önemli gruplar, devrimin yeni bir gelişmesine karşıdılar. Öte yandan, milli kurtuluş ordusunu teşkil eden emekçi kitleleri, siyasi hayatla günden güne daha çok ilgileniyor, haklarının bilincine varıyor, daha iyi hayat şartları istiyor. Oysa bu şartların yükseltilmesi, ancak ve ancak köklü toplumsal ve ekonomik dönüşümlerin gerçekleşmesiyle sağlanabilir.

Bütün bu gerçekler, bize, Afrika toplumunda sınıfların meydana gelme ve sınıf mücadelesinin gelişme sürecinin hızlandığını gösteriyor. Bu sınıf mücadelesinde emekçi kitleler günden güne daha önemli bir rol oynamakta, daha kesin siyasi bir tutum takınmaktadır. Böylelikle, demokratik tek cephenin niteliği, bileşimi değişiyor. Eskiden milli kurtuluş uğrunda yürütülen savaşta tek cephenin sağ kanadında bulunan toplumsal tabakalar, bugün artık gerici bir tutum benimsemektedir. Öte yandan, geniş emekçi kitleleri temsil eden yeni güçler harekete geçmekte, bugünkü mücadeleye yeni bir hız, yeni bir güç sağlamaktadırlar. Yürütülecek ortak hareketlerin tabanını, bundan önceki dönemde tarafsız kalmış, savaşa yeni giran unsurlar teşkil edebilir. Bugünkü şartlar içinde, kitleler bilinçli ve yaratıcı devrimci faaliyetlerini, günden güne genişleyen, her köyü, her tarım işletmesini, her atelyeyi etkileyebilecek, demokratik tek cephenin çerçevesi içinde yürütülmelidir. Sol kanadı geliştikçe, bütün savaş cephesi günden güne daha emperyalist aleyhtarı bir nitelik kazanmaktadır.

Sınıf bileşimi günden güne daha ayrıntılı bir nitelik kazandığı ve yeni yeni ödevler yüklendiği için, demokratik tek cephenin ideolojik temellerinde de büyük bir evrim meydana gelmektedir. Bundan önceki dönemde, millî kurtuluş hareketlerinin programı, siyasi bağımsızlığı hedef ediniyor; sömürgeci egemenliğin en korkunç kalıntılarını yok edecek tedbirler teklif ediyordu. Oysa bugün artık sosyalist görüş ve fikirler açıkça belirmekte ve ortaya sürülmektedir.

Bugünkü aşamada, emperyalist aleyhtarı tek cephenin yönetimi de başka ellere geçmektedir. Afrikanın birçok ülkesinde, varlıklı orta sınıflardan çıkmış eski yöneticiler yavaş yavaş tecrid edilmektedir, etkileri de azalmaktadır. Emekçi sınıflar ise, gittikçe daha aktif bir rol oynamaya başladılar. Emperyalizme karşı bilinçle mücadele eden en radikal siyasi gruplarla siyasi partiler birinci plâna gelmektedir. Emekçi sınıflardan çıkmış, halka bağlı, halkın çıkarlarını temsil eden yeni tip yöneticilerin etkisi ve sözgeçerliği günden güne artmaktadır. Afrika ülkelerinde, birçok kitle partisinde, Marksist yönetici ve militanların etkisi gitgide artıyor, bilimsel sosyalizmin görüşleri günden güne yayılıyor.

Tarihsel şartları, siyasi durumları arasında çok büyük farklar olmakla beraber, Afrikadaki bağımsız devletleri, gelişme eğilimleri açısından, iki gruba ayırabiliriz. Bunlardan birincisi (Birleşik Arap Cumhuriyeti, Gine, Mali, Brazzaville-Kongosu, vb.) emperyalizmden büsbütün kurtulma yolunu tutmuş, sosyalizme yönelmiştir. İkincisi ise, (Sudan, Senegal, Nijerya, Anlaşma Konseyi ülkeleri, Madagaskar vb.) Afrikaya yeni-sömürgeci politikayı yaymaya çalışıyorlar. Hiç şüphesiz, toplumsal ve siyasal tabanları farklı olan bu ülkelerde, demokratik ve millî tek cepheyi kurmaya çalışan devrimci güçlerin karşısına başka başka sorunlar ve ödevler çıkmaktadır.

İlerici bir rejim altında yaşayan ülkelerde, yönetici partiler daha çok millî cephe tipinde geniş örgütlerdir. Bu örgütlerin saflarında çeşitli sınıfların (işçi, köylü, şehir küçük-burjuvaları, yurtsever aydınlar) temsilcileri yer almaktadır. Bu partiler, halk kitlelerinin çıkarlarını savunan hükümetlerin başlıca desteklerini teşkil ediyor. Bu şartlar içinde, bu ülkelerdeki devrimciler, ideoloji ve örgütlenme alanlarında bu partileri kuvvetlendirmeyi; burjuva unsurlardan ve emperyalistlerden yana görüşlerden temizlemeyi; siyaset, iktisat ve kültür hayatının bütün alanlarında Partiye daha geniş bir rol oynatmayı, kendilerine ödev biliyorlar. Bu gelişme de, emperyalist aleyhtarı, demokratik tek cephenin kuvvetlenmesini kolaylaştırmaktadır.

Bu ödev, öncü partilerin kurulması düşüncesiyle çelişmemektedir. Çünkü bu partiler, demokratik millî cephe yoluyla, kitlelerle bağlar kurabilir, bu bağları kuvvetlendirebilir, millî cephe de, bu partilerin yürüteceği bütün siyasi faaliyete destek olabilir. Gine Demokratik Partisinde bir kadro enstitüsünün kurulması; Birleşik Arap Cumhuriyetinde Parti teşkilâtlanma plânlarının, emekçilerin en bilinçli, en faal temsilcilerine en önemli rolü

ayırması bu ülkelerin, emekçilerin yararlarına, böylelikle bütün devrimci güçlerin çıkarlarına hizmet edecek öncü partiler kurma zorunluluğunu iyice anladıklarını gösteriyor.

Yeni sömürgeci rejimli ülkelerde ise, durum daha karışıktır. Çünkü yönetici siyasi partilerin başında, emperyalistlerden yana olan liderler bulunuyor. Bu liderler-açık veya kapalı şekilde kapitalist bir gelişmeye taraftardır. Kitlelerin geri kalmışlığından yararlanan, geleneksel aşiret başkanlarına, devlet propaganda mekanizmasına dayanan bu yönetici partilerin, halk kitleleri arasındaki etkileri hâlâ büyüktür. Bu şartlar içinde, devrimci güçler için, emekçilerin siyasal bilincini yükseltmek, kitleler arasında mücadeleyi yaymak üzere sarfedilecek çabalar fevkalâde önemlidir. Emekçi kitlelerin en hayati menfaatleri uğruna yürütülen genel savaşın içinde, kitlelerin anlıyabileceği bir dille, konkre örnekler vererek, gerici liderlerin yürüttüğü politikanın gerçek niteliğini açığa vurmak bir zorunluluktur. Bu genel savaş çok çetin, bazan çok tehlikeli şartlar içinde yürütülüyor. Senegal, Nijerya, Fas gibi ülkelerde, devrimci güçler kanun dışı şartlar içinde savaşmak zorundadır. Kenya, veya Somalya gibi ülkelerde ise, devrimci güçler, legal şartlar içinde savaştığı halde, bütün faaliyetleri sınırlandırılmıştır; bu partiler korkunç baskılara, kovuşturmalara tabi tutuluyor. Bütün bu ülkelerde, ilerici güçlerin birleşmesi fevkalâde önemli ve ivedili bir sorun haline gelmektedir. Bu durumda, demokratik tek cephe taktiğinde, emekçilerin gerçek ihtiyaçlarını aksettiren, liderlerin siyasi programına bağlı olmaksızın, çeşitli partilerdeki militanları bir araya toplayabilen konkre isteklerin konkre şartlar halinde dile getirilmesi başlıca şartlardan biridir. Kanımızca, bu şartlar içinde Marksistlere düşen başlıca ödev, millî sorunları çok titiz bir bilimsel inceleme temelinde tesbit etmek; bu istekleri gerçekleştirmek üzere yürütülecek savaş içinde de devrimci potansiyeli bulunan çeşitli toplumsal gruplarla, bu grupların siyasal örgütlerini birleştirmektir.

Sudan'daki durumu örnek alalım: Bu ülkedeki şartlar, halk devriminin Ekim 1964'te sağladığı başarıları güçlendirmesine engel oldu: böylece emperyalizmin desteğinden yararlanan gerici güçler iktidarı ele geçirebildiler.

Sudan'da aşiret başkanlarının, yarı-feodal çevrelerin ve büyük burjuvaların çıkarlarını temsil eden sağcı partilerin koalisyonu, millî bağımsızlığı, toplumsal kalkınmaya, halkın yaşama şartlarına büyük zararlar vermektedir. Politikalarına karşı günden güne artan muhalefeti yoketmek üzere, gerici güçler Anayasanın garanti altına aldığı demokratik hak ve özgürlüklere karşı büyük bir saldırıya giriştiler. Aralık 1965'te Komünist Partisini yasakladıktan, temsilcilerini de Millet Meclisinden attıktan sonra, bu güçler şimdi sendikaların grev hakkını, özgürlüğün her çeşidini kaldırmaya çalışıyorlar.

Bununla beraber, gerici güçlerin giriştiği saldırı, günden güne güçlenen kararlı bir muhalefetle karşılaşıyor. Komünist Partisi, Milli-Demokratik

Partisi, sendikalar, köylü birlikleri ve daha başka örgütler, gerici güçlerin Sudanda bir polis rejimi kurma çabalarına karşı amansız bir savaş yürütmektedir. Bu savaş, demokratik hak ve özgürlüklerin tanınması ve genişletilmesi için ileri sürülen istekler etrafında yürütülüyor. İngiliz tipinde bir demokrasiye taraftar olanlar dahil, demokrasiyi savunan bütün unsurlar, bu isteklerin etrafında birleşmiştir.

Böylelikle geniş bir cephe meydana geliyor. Sudan'daki ilerici güçler, çok haklı olarak, bu savaş başarıya ulaştığı takdirde, devrimin devam edeceğini, daha köklü bir hale geleceğini umuyorlar. Gerçekte de, ülkenin gelişmiş bölgelerinde – hattâ gelişmemiş yerlerinde de – gerici güçlerin kurduğu koalisyon günden güne tecrid edilmektedir. Emperyalist aleyhtarı tek cephe kendi kendine kurulmaz. Böyle bir cephenin kurulması, ancak yürütülen siyasi savaş içinde, uzun, kararlı bir örgütsel ve siyasal hazırlığın sonucudur. Varolan duruma göre, tek cephe – ortak kitle hareketlerinden, bu partilerin temsilcilerinden meydana getirilecek geçici veya süreli koordinasyon kuruluşlarına, veya çeşitli siyasi partiler arasında varılacak hareket birliği anlaşmalarına kadar – çok çeşitli şekiller alabilir. Siyasi mücadelenin düzeyi yükseldikçe, geniş halk kitleleri bu savaşa daha aktif şekilde katıldıkça, ortak hareketleri daha yüksek bir düzeyde düzenleme zorunluluğu da artıyor, bu hedefe varma olanakları da yakınlaşıyor.

Demokratik tek cephe uğruna yürütülen savaşta, özel bir önem taşıyan bir sorun da, Afrika ülkelerinin demokratik gelişmesi çerçevesi içinde, tek partili sistemlerde, devrimci demokratlarla Marksistler arasındaki ilişkiler sorunudur. Milli kurtuluş devriminin ilk döneminde, Afrikanın çeşitli ülkelerinde özellikle tropikal Afrikada, emperyalizmin dolaysız egemenliğine karşı yürütülen savaşta, tek partili devlet fikri bütün toplumsal tabakaların birliğini aksettiriyordu. Emperyalistler ise, milli kurtuluş hareketini bölmek ve zayıf düşürmek amacıyla çok partili sistemden yararlanıyorlardı. İngiliz emperyalistlerinin Kenya'daki en önemli milli partiye – Kenya Afrika Milli Birliği Partisine – karşı, Kenya Afrika Demokratik Birliği Partisini kullanmaları, bu taktığın açık bir örneğidir. Gerçekte savaşın ilk döneminde, birçok Afrikalı için tek partili sistem, demokratik ve milli tek cephe anlamını taşıyordu.

Devrimin elde ettiği başarılar, gerici grupların savaştan çekilmesi, Afrika ülkelerinin gelişme yoluna girmesi, gibi nedenlerle, tek partili sistem kavramı ve bu kavramın özü, birçok Afrikalı için anlam değiştirmiştir. Kapitalist olmayan gelişme yolunu seçen ülkelerde, tek partili sistemin devam etmesi, milli cepheyi kuvvetlendirme zorunluluğunun sonucudur. Halkın siyasi hayata katılması sorunu, çeşitli partiler arasında yürütülen bir mücadele olarak değil, partiler içindeki demokrasinin gelişmesi şeklinde karşımıza çıkıyor. Bu ülkelerde, en ilerici güçlerin – yani Marksist görüşler taşıyanların – başlıca ödevi, muhalefet grupları kurmak değil; yönetici partiyi kuvvetlendirecek, emekçi kitlelerin devletin ve ekonominin yönetimine katılmasını sağlayacak yeni biçimler bulmaktır. Birleşik Arap

Cumhuriyeti, Mali, Gine, gibi ülkelerin geçirdiği tecrübelerden anlaşıldığı gibi, sendikalar, kooperatifler, toplumsal örgütler yoluyla, emekçi kitleleri, devrimci toplumsal başkalaşmaların gerçekleşmesinde ortaya çıkan siyasi ve iktisadi sorunların çözümüne gittikçe daha çok katılmaktadır.

Ama Afrikanın bazı ülkelerinde devam eden tek partili sistem, devrimci gelişmeye bir engel teşkil etti, ilerici güçleri zayıf düşürecek bir yol haline getirildi. Yönetici çevrelerin ülkeyi eski «anavatan»ın, başka bir deyimle sömürgeci devletin egemenliği altında tutmak istediği; yöneticilerin büyük toprak sahibi, büyük sanayici haline geldiği; en yüksek hükümet memurlarının, parti ileri gelenlerinin kapitalist tekellerin idare müdürleri veya aracıları durumuna düştüğü ülkelerde, tek parti sisteminin anlamı artık değişmiştir. Tek parti sisteminin eski itibarı, milli birliği savunmak üzere değil, halkın menfaatlerini gerçekten savunanları mahvetmek için kullanılıyor. Bu değişimin bir örneğini Kenya'da görüyoruz. Bu ülkede emperyalizme karşı bilinçle ve kararlı savaşımların hepsi, iktidar partisinden ihraç edildi. Bu şartlar içinde, devrimci savaşın ilerleyebilmesi için, temel demokratik özgürlüklerin devamlı şekilde savunulması; iktidar partisinin tabanı ve kadrolarıyla hareket birliği politikası teklif edecek muhalefet örgütlerinin kurulması, zorunluluk haline gelmektedir. Bu ülkelerde milli birlik diye birşey kalmamıştır. Gerçekte halk güçleri ile emperyalizmden yana unsurlar arasında savaş yürütülmektedir.

Afrika ülkelerinin çoğunda, çeşitli metotlarla başvuran, çeşitli perdeler altında işlerini yürüten emperyalistlerle yeni-sömürgeciler, siyasi, iktisadi, toplumsal ve kültürel hayatın her alanında, bağımsızlıkla elde edilen bütün sonuçları yok etmeye çalışıyor. Yeni-sömürgeci bir politika izleyen hükümetlerden faydalanan emperyalistler, Afrika halklarının kurduğu emperyalist aleyhtarı tek cepheyi bölmek ve Afrika Birliği Teşkilâtını felce uğratmak üzere, en çeşitli yollara başvuruyorlar.

Bu şartlar içinde, Afrikadaki bütün devrimci güçlerin birliği bir zorunluluk haline geliyor. Emperyalistlerin giriştiği teşebbüslere karşı savaş her ülkede, ayrı ayrı yürütülürse başarıya ulaşamaz. Emperyalizme karşı savaşan dünya cephesinin desteğinden ve dayanışmasından yararlanacak, Afrikadaki bütün devrimcileri içine alacak tek cephe yoluyla ancak, emperyalistlerle yerli uşaklarının birliği yenilgiye uğratılabilir.

Emperyalistlerin tehdidi altında bulunan ilerici rejimleri destekleyen ortak kampanyalarla dile gelen ortak hareketler düzenlenebilir. Bu ortak hareketler, sömürgecilere ve ırkçılara karşı savaşan halklara sağlanacak etkili maddi yardımlar, emperyalistlerden yana rejimli ülkelerde demokratik hak ve özgürlükleri savunma kampanyaları şeklini de olabilir.

Yeni-sömürgeci saldırılara karşı yürütülen savaştan başka, Afrikadaki devrimci güçlerin birleşmesini zorunluluk haline getiren başka nedenler de var. Eksiksiz bir demokrasi, köklü toplumsal ve ekonomik dönüşümler uğruna yürüttükleri savaşta, devrimci güçler, yeni ve özgün çözümler isteyen sayısız sorunlarla karşılaşılıyorlar. Doğrusunu söylemek gerekirse,

bu alanda şimdiye kadar pek az sonuç alınmıştır. Bu bakımdan, tecrübe değiş tokuşu çok faydalı olabilir. İlerici bir hükümeti bulunan ülkelerde bu sorunların nasıl çözümlendiğini, veya nasıl çözüm yoluna girdiğini gösteren bir propaganda büyük faydalar sağlayabilir; Afrika örgütleri arasında Afrikanın sorunlarıyla ilgili görüş değiş tokuşu son derece önemli sonuçlar verebilir.

Afrikadaki milli kurtuluş devrimleri, dünya devrimci sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Sosyalist ülkeler, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki işçi hareketleri, Asya ve Lâtin Amerikadaki devrimci hareketler gibi, Afrika devrimci güçleri de emperyalist aleyhtarı güçlerin zaferini sağlayacak önemli bir etkidir. Asya, Afrika ve Lâtin Amerika halkları arasında bu yılın başında üç kıta arasında kurulan dayanışma hareketi bu zafere götürecek büyük etkenlerden biridir.

Bu son yıllarda Afrikada çok büyük değişiklikler meydana geldi. Hiç şüphesiz gelecekte daha da önemlileri gerçekleşecektir. Ama devrimci güçler arasında ülke çapında olduğu gibi kıta çapında da birlik kurlursa ancak, Afrika devrimi dâvası zafere ulaşabilecektir.

Diktatörlüğe karşı yürütülecek savaşın taktiği

Alfredo Castro

Bugünkü şartlar içinde, Brezilyadaki rejime karşı etkili bir savaş yürütememiz için bu rejimin niteliğini tanımlamak zorundayız. Bu tanımlamayı yapabilmemiz için de, Başkan Joao Goulart hükümetini deviren askeri hükümet darbesinden önceki dönemden bugüne kadar oluşan bütün milli gerçekleri incelemek zorundayız.

Herşeyden önce, son yirmi yıllık dönem içinde, ülkemizde meydana gelen iktisadi ve toplumsal olayları hesaba katmamız lâzım: Bu dönem içinde Brezilya, tropik ürünler sağlayan bir tarım ülkesiyken, bu niteliğini korumakla beraber, bir değişikliğe uğradı: Nüfusunun büyük bir kısmı şehirlerde yaşayan bir ülke haline geldi. (1964 yılında 80 milyonluk nüfusun 37,5 milyonu.) Şehir nüfusunun artış oranı yılda % 6,4'ü, yani genel artış oranının (% 3,2) iki katını buluyor.

Yine bu dönem içinde, gayri-safi milli gelirin ortalaması 30 milyon doları bulmuştur. (Brezilya bu bakımdan dünyada 11-nci geliyor) 1944 ile 1956 yılları arasında, gayri-safi milli gelir iki kat artmıştır. Üretim hacmi açısından Brezilya Lâtin Amerika ülkelerinin başında geliyor. Adam başına düşen gelir 1962 yılında 380 doları buldu. Bu açıdan da, Brezilya, iktisaden az gelişmiş ülkelerin başında geliyor; yüksek bir iktisadi düzeye varmış ülkelerle az gelişmiş ülkeler arasında orta bir yer tutuyor. 1947 ile 1961 yılları arasında, gayri-safi milli gelirde görülen yıllık ortalama artış % 5,8'i buldu (adam başına % 3). Bu dönemin ikinci yarısında – yani 1967 ile 1961 yılları arasında – bu artış % 7'ye yükseldi (adam başına % 3,9), Tarım üretimindeki artış % 4,6 dır. (adam başına % 4,8). Sanayi üretiminde artış ise % 9,6 (adam başına % 12,7) yı bulmuştur.

Bir bütün olarak, sanayideki üretim % 80 artmıştır. Ama çelik üretiminde bu artış % 100'ü; maden endüstrisinde % 125'i; Posta, telgraf, ve elektrik donatımında % 80'i; taşıt araçlarında % 600'ü buldu.

1930 dan önce, sanayideki üretim, tarım üretiminin yarısına ancak varıyor; milli gelirin üçte birini sağlıyordu. Oysa incelediğimiz dönem içinde, endüstri üretimi milli gelirin % 51'ini buldu – yani tarım üretimini aştı. Öte yandan, milli gelirden üretim araçlarına düşen pay % 20 den % 35'e geçiyordu. Bazı iktisatçılara göre, bu pay 1964 yılından bu yana % 50'ye yükselmiştir.

Oldukça hızlı sayılacak bu iktisadi gelişim çağı, geçmiş toplumsal yaptılarla frenlenince, ülke politikasının bütün bir dönemine özgü ciddi çelişmeler meydana geldi. Bunların en önemlileri, çağımıza uymayan tarım yaptıklarıyla, yeni üretici güçler arasındaki çelişmelerdir. Belirli sürelerde meydana gelen iniş çıkışlar, genel olumsuz konjonktür, bu buhranları arttırdığı için, 1964 yılından bu yana, Brezilyanın mali ve iktisadi durumu bozulmaya başlamıştır.

Şubat 1964'te, Partimizin Merkez Komitesi, önceki yıla oranla yatırımlarda beliren ve şiddetlenen azalışı, işlerdeki durgunluğu, sanayiin en önemli kollarında artan durgunluğu ve işsizliği belirtiyordu. Yukarıda görüldüğü gibi, 1957 ile 1961 yılları arasında ortalama % 7'lik bir oranla artan gayrisafi milli gelirden, bu oran 1962 de % 5,2'ye; 1963 de ise % 2'ye düştü. Brezilya burjuva sınıfı milli sanayi alanındaki yatırımlarını çok azalttı, sermayesini yabancı ülkelere kaçırdı. Burjuvazinin iddiasına göre, «ülkede hüküm süren kararsızlık», «siyasi dengesizlik», kendisini Brezilyada yatırım yapmaktan menediyordu. Aynı dönem içinde emperyalistler ülkeye çok büyük baskılar yaptı.

Tabiiyatiyle, iktisadi ve mali durumun bozulması, o ara büyük bir gelişme kaydeden milli demokratik harekete olumsuz etkiler yaptı. Kitleler köklü dönüşümler uğrunda yürütülen savaşa katıldı, ama bu hareket yine örgütlenemedi, belirli bir düzene giremedi; birliğe gideceğine, iç tartışmalarla, çeşitli anlaşmazlıklarla güçsüz düştü. Rio Grande do Sul eyaletinin eski valisi, Lionel Brizone'nin yönettiği ve «Koyu Kanat» adını taşıyan Emek Partisi hareketi gibi akımlar; «Politica Operaria» (İşçi politikası) ve «Accion Popular» (Halk hareketi) çevrelerindeki bazı unsurlar – özellikle o dönemde etkisi azalmaya başlayan Pernambuco Eyaletinin köylü lideri Francesco Julio, konkre şartlara hiç uymayan, Brezilyalıların çoğunda beliren Anayasa rejimini koruma isteğine aykırı düşen savaş biçimlerine başvurmak istiyordu.

Bu sözde radikal eğilimler, Partimizin bazı unsurlarını etki altında bırakıyordu. Partimiz ise, V. Kongrede kabul edilen siyasi hattın korunması için gereken kritiği yapmadı. Hükümeti uzlaşma politikasından vazgeçirebilmek için gereken gücü henüz sağlayamamış halk hareketinin gerçek durumunu Partimize ve bizi destekleyen çevrelere vaktinde anlatamadık. Teşkilât alanında işçi hareketi zayıftı. Çoğu zaman, başarılarını hükümetin yardımına borçluydu. Köylü hareketi ise, hâlâ örgütlenmeye çalışıyor, bu işte de Çalışma Bakanlığından medet umuyordu. Oysa hükümet darbesini hazırlayan gerici güçler, kuvvetlerini koruyabilmişti. Bu güçler yenilgiye uğramış değildi; demokratik hukuk nizamını savunan hareketin baskısı karşısında sadece gerilemiş bulunuyordu.

Brezilya Komünist Partisinin V. Kongresinde çok çetin bir ideolojik ve politik mücadeleden sonra kabul edilen hareket hattı, Partinin ülkenin siyasi hayatına etkili bir şekilde katılmasını sağlayan, parti ile kitleler arasındaki bağları kuvvetlendiren, güçlü bir devrimci araçtı. Bu, hattâ

tesbit edilen esaslara göre, bütün saldırılarımızı Amerikan emperyalizmine yöneltmemiz; bütün kanuni imkânlardan faydalanarak, işçi sınıfından milli burjuvaziye kadar, en geniş demokratik ve yurtsever güçlerin hareket birliğini sağlamak üzere, çabalarımızı arttırmamız gerekiyordu. Bu hareket hattına uygun olarak, geniş halk tabakalarının uyanmasına yardım eden, çeşitli eyaletlerde milli hareketin şiarlarını tanıtan 1960 seçim kampanyasına katıldık. Daha sonra cumhurbaşkanı Janio Quadros'un istifası üzerine, Kongrede tesbit edilen hattı uyguladığımız için, darbe yapmak isteyen generalleri yenilgiye uğratan ve Joao Goulart'ı cumhurbaşkanlığına getiren büyük halk hareketine katılabildik. Şu noktayı da belirtmeliyiz: Anayasa rejimini savunmak üzere yürütülen savaşa önyak olmamız, bu zaferin gerçekleşmesini sağladı.

Oysa bu olaylardan sonra, V. Kongrede kabul edilen hattan gittikçe uzaklaştık. Saldırılarımızı 1 numaralı düşmana yönelteceğimize, en ağır darbeleri iktidar sorumluluğunu taşıyan müttefimize indirdik. Hiç şüphesiz, Goulart'ın tereddütlü, uzlaştırmacı politikasına karşı savaşmak zorundaydık. Ama en büyük hatamız, bu uzlaştırmacı politikaya karşı yürüttüğümüz savaşı, Amerikan emperyalizmine karşı yürütülen konkre bir savaş şekli sanmamız oldu.

1962-1963 olayları, özellikle milliyetçi ve demokratik hareketlerin elde ettiği başarılar karşısında, kendimizi olduğumuzdan güçlü sandık; düşmanın gücünü ise küçümsedik, ülkede ve bütün dünyada meydana gelen değişiklikleri gereken tarafsızlıkla değerlendirilmesini bilemedik.

Elde ettiğimiz her siyasi başarının arkasından, güçlerimizi tekrar toplamaya, arttırmaya çalışmadık; aksine, isteklerimizde fazla ileri giderek, milli burjuvaziye dahil çeşitli tabakaların tek cepheyi terk etmesine yol açtık. Örneğin, besin maddeleri stoklarının müsadere edilmesini, perakendecilere verilmesini; yabancı sermayenin malı olan un fabrikalarının, buzhanelerinin, süt tozu fabrikalarının, ilaç fabrika ve işletmelerinin – bedelini ödeyerek – millileştirilmesini istedik. Bütün tarım kredilerinin % 75'inin, 100 hektardan ufak işletmelere ayrılmasını istemekle, toprak sahibi burjuvazinin çıkarlarına olduğu gibi, orta hallı köylülerin de menfaatlerine zarar verebilecek tedbirler teklif etmiş olduk.

Bizleri bu platforma götüren, Brezilya devriminin hatalı bir anlayışı; gerçekte küçük-burjuva, «darbeci» bir görüştür. Etkileri savaşımızın en önemli anlarında duyulan bu anlayışa göre, devrim, bir kitle hareketi değildir; devrim siyasi örgütleri yöneten ekiplerin, yahut da Partimizin yürüttüğü faaliyetin sonucudur. Brezilya halkının seçim sistemine bağlılığını küçümsedik. Burjuva sınıfı hegemonyasını sürdürürken, Goulart'ın tekrar cumhurbaşkanlığına seçilmesini istemek, maceracılıktan başka bir şey değildi. Bu isteğimizin yerine getirilmesi için, demokratik Anayasa düzeyinin değiştirilmesi gerekiyordu. Bu reform da kabul edilmediği takdirde, Parlamantonun feshine gidilecekti. Bu da Anayasaya karşı bir hareket olacaktı.

Öte yandan, milletlerarası durumu, Başkan Kennedy'nin ölümünden sonra Amerikan emperyalizminin büsbütün saldırgan bir nitelik kazanmasını hesaba katamadık.

Üstelik, o kadar aşırı bir tutum takındık ki, hatalarımızdan faydalanmasını bilen gerici güçler ve emperyalist uşakları, demokratik hukuk düzeninin savunucusu durumuna geçtiler.

Bütün bu nedenler yüzünden, – özellikle Guanabara, Sao Paulo, ve Minas Gerais eyaletlerinde – şehir küçük burjuvazisiyle milli burjuvazinin çeşitli tabakaları, 1 Nisan 1964 hükümet darbesini destekledi. Oysa bu unsurlar genellikle hükümet darbelerini desteklemezler. Halk hareketinin gelişmesini durdurtmak üzere, birbirinden çok farklı güçler, Goulart hükümetine karşı cephe kurdular. Bu güçleri yönetenlerin arkasında da Amerikan emperyalistleri vardı.

Böylelikle, bir yandan toplumsal güçler dengesinde meydana gelen değişiklikler yüzünden; öte yandan, milli burjuvazide ve şehir küçük burjuvazisinde geniş çevrelerin, gerici güçleri ve hainleri desteklemesi nedeniyle, hükümet darbesi başarıya ulaştı. Darbe yapıldıktan sonra, demokratik ve yurtsever cephenin radikal grupları yalnız kaldı. Gerçekte de bu unsurlar, hükümet darbesinden birkaç ay önce yenilgiye uğramıştı.

Nisan 1964 hükümet darbesi, gerçekte, Amerikan emperyalizminin ve en gerici yerli güçlerin çıkarlarını korumak için düzenlendi. Herşeyden önce işçi sınıfına ve öncü çevrelerine karşı yönetilmişti. Amacı, demokratik gelişmeyi durdurtmak, ülkenin siyasi ve idari hayatını gericilik ve bağımlılık yoluna sokmaktı. Bu amacı hâlâ değişmemiştir.

Harp Okulunda yetiştirilen darbeci gruplar arasında, varılacak hedefleri, kullanılacak yolları en iyi bilen, «merkez» grupudur. Pentagon'un uzmanları tarafından yetiştirilen bu grubun ideolojisi, saldırgan Amerikan politikasının temel görüşlerinden esinlenmektedir: dünya iki bloka ayrılmıştır, Doğu ile Batı arasında kesinlikle bölünmüştür, bölündüğü için de er geç bir dünya savaşı patlak verecektir. Yıllar boyunca, bu Merkez grubu, ordunun yüksek rütbeli subayları, diplomatlar, sözde üretici sınıfların milletvekilleri ve yöneticileri arasında ideolojisini ve görüşlerini yaymak üzere, devamlı ve sistemli bir faaliyet yürütmüştür.

Hükümet darbesinden sonra, yönetici grup olarak ortaya çıkan bu Merkez grubudur. Dış politikaya büyük bir önem verdi. Dünya Para Bankasının planları, Brezilya hükümetinin resmi doktrini haline geldi. Hükümetin dış politikasında temel prensip şudur: «Amerika Birleşik Devletlerince doğru ve makbul olan herşey Brezilya için de doğru ve makbuldür.» Coğrafi sınırlar önemini kaybetti, ideolojik sınırlar kabul edildi. Bu doktrine göre, dünyanın herhangi bir yerinde – ister Viyetnamda, ister Dominika Cumhuriyetinde olsun – Amerikanın çıkarlarına zarar verecek herhangi bir olay Brezilyanın menfaatlerine de zarar vermektedir.

Bu anlayış, emperyalistlerin Brezilyada giriştiği yağmayı bir kat daha kolaylaştırıyor. Bu prensipler ileri sürülerek, ülkenin kuzey-doğusunda

Amerikalılar bir füze üssü kurdular. Demokrasi ve milli bağımsızlık uğruna savaşan kardeş Dominika halkının uğradığı saldırıda, Brezilyalı subarlarla erler de kullanıldı.

Bu hareket hattını uygulayan Brezilyadaki diktatorya, işçi aleyhtarı, halk aleyhtarı ve ülke aleyhtarı bir politika izliyor. Ücretlerin hayat pahalılığına oranla artırılmasını yasaklayan kanunlar kabul edildi. Neticede, gerçek ücret tutarı azalmış oldu, emekçiler bir kat daha sömürülmekte, bir kat daha çetin güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Çeşitli bölgelerde tarım işçilerinin asgari ücreti indirildi. İşçi sınıfının yıllarca evvel savaşarak elde ettiği hak ve garantiler kaldırıldı (özellikle deniz yolları işçileri, dokerler, hamallar, demiryolları işçileri, ve şehir proletaryasının daha başka kesimleri için). Bugün de, aynı işletmede on yıldan beri süreli bir şekilde çalışmış olanların işten çıkarılmasını yasaklayan kanunun kaldırılması sözkonusudur. Öte yandan vergiler ve hizmet fiatları çok artırıldı. Bu artış da halkın en kalabalık tabakaları için ağır bir yük teşkil etmektedir.

Hiç şüphesiz, bu politikanın başlıca amacı, demokratik özgürlükleri yok etmek; halk güçlerinin ve bu arada komünistlerin de yürüttüğü mücadeleden sonra kabul edilen 1946 Anayasasının bütün yapıt ve kuruluşlarını kaldırmak, yerine faşist bir sistem kurmaktır. Pratikte halk dolaysız ve gizli oy hakkından yoksun bırakıldı. Bir kararname ile milletvekilliği sayısı yarıya indirilen, gözü korkmuş bir Parlâmentoya Cumhurbaşkanı seçme yetkisi verildi. Üstelik diktatör, muhalefet milletvekillerini Parlâmentodan atmak yetkisine sahiptir. Yetkileri böylece kısılan yasama organları, ödevi hükümet başkanının kararlarını onaylayacak bir kuruluş haline getirildiği gibi, adalet mekanizması da bütün bağımsızlığını kaybetti. Baskı altında iş gören mahkemeler kararlarını uygulamak yetkisinden yoksun kaldı. Diktatorya hükmeti bu kararların çoğunu hesaba katmıyor. Üstelik «siyasi» suçlara bakma yetkisi askeri mahkemelere verildi.

Polis baskısının başlıca amacı, milli ve demokratik hareketi başsız bırakmaktır. Beş yüzden fazla siyaset adamı, sendikacı, parti yöneticisi, bütün siyasi haklarından yoksun bırakıldı; bunların arasında son üç cumhurbaşkanı ile, Partimizin Merkez Komitesi genel sekreteri Luis Carlos Prestes de bulunmaktadır. 60 komünistle beraber aleyhine açılan dava sonunda, yoldaş Prestes gıyaben 14 yıla mahkûm edildi. Askeri hükümet darbesini candan destekleyen üç eyalet valisi bile gözden düştü, çeşitli baskılara uğradı: Carlos Lacerda (Guanabara eyaleti valisi), Magalhaes Pinto (Minas Gerais eyaleti valisi) ve Ademar de Barros (Sao Paulo eyaleti valisi). Barros'un bütün siyasi hakları da alındı. Hukuk prensipleri ayaklar altına alındı, askeri ve polis komisyonları 6.000 vatandaş hakkında soruşturma yapmakla görevlendirildi. Şimdiye kadar verilen cezalar 13-20 yılı bulmaktadır. Aydınları korkutmak için profesörlerin işine son veriliyor, yüzlerce genç üniversitelerden atılıyor, meydanlarda kitaplar yakılıyor.

Ama herşeye rağmen Brezilya halkı savaşına devam ediyor. Bu savaşı meydana getiren çeşitli hareketleri; işçi sınıfı, üniversite gençleri, yazarlar, gazeteciler, tiyatro ve sinema aktörleri, ressam, mimarlar, müzisyenler yürütüyor. Baskıya tabi tutulan köylüler, yavaş yavaş tekrar örgütlenmeye başladılar. Ülkenin kuzey-doğu bölgesinde şeker endüstrisinde çalışan işçiler, başarıyla sonuçlanan önemli bir grev yürüttüler.

Diktatoryaya karşı savaşan Partimiz, muhalefetin içinde de iki eğilime karşı mücadele ediyor. Bu eğilimlerden biri: rejimin millet düşmanı, faşist niteliğini küçümsüyor, Anayasa ve hukuk düzenine fazla umut bağlıyor, darbeyi hazırlayan gruplardan biriyle uzlaşmaya gidilebileceğini sanıyor – başka bir deyimle, bu eğilim, yönetici güçler arasındaki çelişmelerden yararlanarak, durumun muhalefetin lehine çevrilebileceğini umuyor. Mücadele etmemiz gereken ikinci eğilime göre ise, kitleler artık siyaset ve iktisat alanlarında faaliyet yürütemez hale gelmiştir; neticede, bu görüşü savunanlar, aşırı ve gerçekte lâfta kalan bir radikalizme, soyut bir devrimciliğe gidiyorlar. Objektif ve sübjektif koşulları hesaba katmadan, mücadele için hemen silâha sarılmaktan başka yol kalmadığını iddia ediyorlar. Görünüşte birbirine karşıt olan bu her iki eğilim de kitle hareketini felce uğrattırıyor, somut isteklerin gerçekleştirilmesi için gereken günlük mücadelede kitleleri örgütleme ve eğitime zorunluluğunu reddediyor.

Kitleleri diktatoryaya karşı harekete geçirebilirsek, bu hareket içinde başarılar elde edildikçe, kitlelerin siyasal bilinci yükselir, hükümetin içindeki çelişmeler, buhrandan buhrana daha çok keskinleşir, daha çetin, hatta silâhlı çatışmalara olumlu bir artam hazırlar. Kanaatimize göre, mücadelenin – bu mücadele ne şekil alırsa alsın – başarıya ulaşması için, kitlelerin bu savaşa bilinçle katılması, halkta kesin bir savaş isteği uyanması şarttır.

Halk kitlelerinin mücadeleye katılmasını sağlamak için ise, bu kitlelerin hayati menfaatlerini temsil eden siyasi, iktisadi ve toplumsal istekleri dile getirmeliyiz. Enflasyonun etkisiyle, şehirlerde olduğu gibi köylerde de, emekçilerin ve orta tabakaların yaşama koşulları günden güne çetinleşiyor. Milli burjuvazi de, çok sıkı iktisadi kontrolden, kredilerde yapılan kesintilerden, Dünya Para Bankasının hazırladığı «kemerleri sıkma» plânının doğurduğu çeşitli zorluktan, günden güne daha çok sıkıntı çekmeye başladı.

Gerici, askeri diktatorya kurulu iki yıl geçtiği halde, rejimin kitleler arasında kök salmadığını görüyoruz. Üstelik, diktatorya, kendisini eskiden destekleyen orta ve küçük burjuva tabakalarının güvenini de kaybetti. Rejimin toplumsal tabanı günden güne daralıyor, diktatoryaya karşı güçlü bir cephe kurma olanakları ise çoğalıyor. Önemli siyasi çevreler, hatta büyük etkisi olan bazı hükümet çevreleri, Nisan 1964 hükümet darbesiyle meydana gelen sisteme cephe almaya başladı. Halkımızın başlıca isteğini dile getiren demokratik özgürlükler şiarı, geniş güçlerin birleşmesini kolaylaştırıyor.

Taktik bakımından, diktatoryaya karşı açıkca cephe alan güçlerin en ivedili ödevi, görüşleri ne olursa olsun, eski düşmanlıklarını unutmak, birleşmek ve teşkilâtlanmak; böylece diktatoryayı tecrid ederek, hükümetin devrilmesini hazırlamaktır. Bu savaşın başlıca hedefi, diktatoryaya cephe alan güçlerin, siyasi özgürlükleri garanti altına alabilecek, bütün bu güçleri temsil edecek bir hükümetin kurulmasıdır.

Komünist Partisi Brezilya halkına ilerici bir hükümet kurma olanaklarını hazırlamak üzere savaşıyor. Diktatoryanın yerine geçecek hükümetin teşkil edildiği anda, ülkedeki güçler dengesini aksettireceğini biliyoruz. Diktatoryaya karşı savaşılmaya hazır güçleri ürkütmek, dar görüşlü şemaları zorla kabul ettirmeye kalkışmak, büyük bir hatâ olur.

Bütün siyasi güçlere örgütlenme toplanma, propaganda yapma haklarını garanti altına alacak bir hükümet kurulduktan sonra ancak, halk varolan durumu istediği gibi değerlendirebilecek ve izlenecek yolu özgürlük içinde seçebilecektir.

Mısır devrimi – gelişmesi ve olanakları

Khaled Mohi El-Din

25 Temmuz 1952 devrimi güçlü bir kurtuluş hareketinin tabii sonucuydu. Bu hareket başka bir yola gidemezdi. 1951 Ekiminde hükümet, Mısır halkının baskısı karşısında, 1936'da İngiltere ile imzalanan utanç verici anlaşmayı feshetmek zorunda kalmıştı. Süveyş kanalının bölgesinde yürütülen partizan hareketleri, emperyalist aleyhtarı bir savaş olma yoluna girmiş, silâhlı bir kitle hareketi şeklini almıştı. Halk bütün güçlerini seferber ediyordu.

İktidar çevreleri bu hareketin ne kadar köklü olduğunu bir türlü anlıyamamıştı. Bu çevreler olaylar karşısında şaşkına dönmüştü. Kendiliğinden oluşan hareketin hızına uyulamıyor, arada sırada gidişatı kösteklemeye çabalıyorlardı. Ama bütün bu çabaları boşunaydı.

Halk kitleleri, krallık rejimine son verilmesini, İngiltere ile ilişkilerin kesilmesini istiyordu. Ama hareketi yönetecek siyasi güçler henüz yoktu. Polis baskısından güçsüz kalmış, olayların karşısında şaşkına dönmüş, silâhlı mücadele tecrübesi bulunmayan sol güçler, olayları yönetecek halde değildi. Bilindiği gibi, neticede, kitle hareketini ezmek için bahane arayan emperyalistlerle gerici iç güçlerin provokasyonu üzerine büyük Kahire yangını çıkarıldı.

Kabul edilen sıkı yönetim kanunu, bütün ilerici unsurların, bütün milliyetçilerin, partizanların tutuklanmasına yol açtı. Geleneğe bağlı yöneticiler millî isteklere uygun düşecek bir çözüm yolu teklif edecek halde değildiler. Aralarındaki en ılımlı unsurlar korkmuş, şaşırılmıştı. Kabineler durmadan değişiyordu.

Bozulmamış tek millî güç, ordu idi. Ordunun içinde de devrimci kaynaşmalar başlamıştı. İkinci Dünya Savaşından sonra bütün ülkeyi saran milliyetçi eğilimler, subayların çoğunu etkilemişti. Gerici güçler, grevler ve gösterileri durdurtmak üzere sık sık zora başvurdıkları için, ordu siyasi olaylarla doğrudan doğruya ilgilendi, bu olaylara katılmak zorunda kaldı.

Genç subaylar böylece ellerindeki gücü anladılar; bu gücü de neden halkın menfaati lehine, halkın düşmanlarına karşı kullanmadıklarını düşünmeye başladılar.

Ordu içinde oluşan hareket, bu soruya bir cevap sağladı. Devrime yol açan siyasi buhranın dolaysız sonucunu teşkil eden bu gelişmeye hayret etmemeliyiz. Bu hareket o derece doğaldı, o derece gerekiyordu ki ona engel olacak hiçbir siyasi güç bulunmadı.

İhtilâl başlayınca, halk kitlelerinde geleneksel yönetici çevrelere, yasacı kuruluşlara ve siyasi partilere güven kalmadığı anlaşıldı. Halkın gerçek isteklerini dile getirebilecek ne belirli bir program, ne açıkça ifade edilen istekler, ne de örgütlenmiş bir hareket vardı. Bu şartlar içinde, devrimi yönetenler «birlik», «hukuki düzen», «emek» gibi toplumsal bir öz taşımayan, ama herkesin benimseyebileceği genel şiarlar kabuletmek zorunda kaldılar.

Devrimin öncü güçlerini teşkil eden genç subaylarda iki özellik bulunuyordu: milli bağımsızlık dâvasına karşı sarsılmaz bir iman, emperyalizme, saraya ve ajanlarına karşı ise derin bir düşmanlık besliyorlardı. Diğer siyasi örgütlere ve güçlere karşı bağımsız olan bu subay grubu, bağımsızlığını korumak niyetindeydi.

Çok tabii olarak, bu genç subaylar siyasi hayatta meydana gelen boşluğu gördüler, ve hayal kırıklığına uğradılar.

«*Devrimin felsefesi*» adlı kitabında Başkan Nasır şöyle demektedir: «Öncü güçler ödevlerini yerine getirmişti; despotluğun kalesini yıkmış, Faruğu tahtını terketmek zorunda bırakmışlardı. Artık nöbet tutuyor, kitle örgütlerinin ödevlere girişmesini bekliyorlardı. Çok beklediler. Nihayet halk ta sahneye çıktı. Ama gerçek, hayal ettiklerinden ne kadar uzaktı! Bu kalabalıkta ilerici görüşler taşıyanlar vardı, ama bu görüşlere düşman olanlar da kalmıştı. Büyük hedefe varmak üzere girilen hareket durdu. O anda gözlerimizin önüne serilen tablo korkunçtu, müthişti, eziciydi, yüreğim acılarla, hüznle doldu. Öncü güçlerin kutsal ödevi yerine getirilmemişti. Gerçekte, sıfırdan hareket etmemiz gerekiyordu.»

Devrimci hükümet, kitlelerin ve devrimci öncü güçlerin isteklerini dile getiren belirli bir program tesbit edilinceye kadar, iktidarda kalmaya karar verdi.

Bu grup, herhangi bir siyasi örgüte bağlı olmadığı, iktidarı da hazırlıksız eline geçirdiği için, görüşlerini, hareket programını belirtmekle işe başladı; bu amaçla:

1. Görüşlerine uygun düşen kanunlar hazırladılar.
2. Eski akımlara bağlı olmayan örgütlenmiş siyasi aksiyonlarla kitleler arasındaki etkilerini geliştirdiler.

Devrimin her aşamasında, bu iki faaliyet alanı, yönetici grubun saflarında varılan bilinç düzeyini, dünyada meydana gelen olaylarla ülkedeki toplumsal bilincin bu grubun üzerinde yaptığı etkileri aksettirdi.

Kanımızca devrimdeki başlıca dönemler şunlardır:

1. Milli bağımsızlığa ulaşma dönemi (1952–1956)
2. Bağımsızlığın güçlendirildiği, emperyalizm kalıntılarının temizlendiği, iktisadi gelişmenin başladığı dönem (1956–1961)
3. Sosyalist reformlar dönemi.

Bu üç aşamanın üzerinde durmadan önce, bu dönemlerin arasında belirli sınırlar bulunmadığını belirtmek isteriz. Daha doğrusu, aralarında hiç bir sınır yoktur, çünkü bu dönemler birbirinin hem şartı, hem nedenidir; her dönemin tohumu, önceki dönem içinde filizlenmiş ve gelişmiştir.

Birinci dönem: Bu dönemdeki hedefler şunlardır:

1. Bağımsızlığa kavuşmak üzere halk güçlerini toplamak.
2. Emperyalistlerle işbirliği yapan gerici güçlere ve geleneksel yönetici unsurlara karşı savaşa girişmek, bu unsurların etkilerini yoketmek (özellikle köylerde).
3. Yeni iktidara olumlu bir ortam yaratmak, iktisadi durumu düzeltmek, emperyalizme karşı siyasi savaş zorunluğunu kitlelere anlatabilmek için bazı reformları gerçekleştirmek.

O dönemde uygulanan bütün tedbirler milli amaçlardan esinlenmiştir. Devrimci yöneticiler çeşitli teşebbüslere giriştiler. İngiltere ile yürüttüğümüz müzakerelerde karşımıza çıkan başlıca engele, yani Sudan sorununa, bir çözüm yolu bulundu. Arkasından, herşeyden önce milli sorunların çözümüne çalışan bir takım realist kararlar alındı. İngiltere ile yürütülen görüşmeler çok çetin engellerle karşılaştı. Çünkü devrimci yöneticiler İngilizlerin ortak savunma teklifini reddediyor, eksiksiz bir bağımsızlık istiyorlardı. Bu isteklerini daha kuvvetle belirtmek için, işgal altındaki bölgelerde çeteci hareketleri düzenlediler, böylece müzakerelerin gelişmesine etki yaptılar.

Bütün bu dönem içinde, halkın menfaatlerini koruyabilmek için, bütün kanunları hükümet çıkarttı. Emperyalizme bağlı siyasi ve toplumsal güçlerin durumunu sarsmakla işe başladı. Devrimden birkaç gün sonra çıkarılan bir kanun bütün asalet ünvanlarını kaldırdı (Ağustos 1952). Arkasından toprak reformu ile ilgili ilk kanun çıkarıldı (Eylül 1952), Vatan hainlerini muhakeme edecek mahkemeler (Ocak 1953) ve bir Devrim Mahkemesi kuruldu.

Bütün bu kanunların amacı, siyasi alanda gelenekleri savunan büyük toprak sahipleri sınıfının siyasi, toplumsal ve ideolojik etkisini yoketmektir. Bu sınıfın bütün silâhları – toprakları, partileri, itibarı – elinden alındı. Temsilcileri muhakeme edildi, böylece hırsızlıkları, namussuzlukları, paraya düşkünlükleri meydana vuruldu. Bütün bu sınıf böylece teşhir edildi.

Ülkenin hayatında en derin yankıları uyandıran, devrimci gelişimi en çok etkileyen kanun, hiç şüphesiz, toprak reformu kanunu olmuştur. Köylüleri esaretten kurtardı, onları devrim dâvasına bağlı siyasi bir güç

haline getirdi. İktisadi açıdan da köylülerin durumunu değiştirdi: köylü artık satın alma gücü bulunan bir tüketici haline geldi.

Devrimin daha ilk günlerinde, toprak reformu kanunu, çetin bir durum yarattı. Başka ülkelerde, toprak reformu kanunları sadece feodalizme karşı yönetilmektedir. Hattâ bazan bu kanunlar, feodallere karşı yürüttüğü savaşa, burjuvazinin kullandığı bir silâh haline gelir. Ama Mısırda toprak mülkiyeti eskiden beri krallığa bağlı kalmış, bu rejim için bir hâkimiyet aracı olmuştur. Öte yandan büyük toprak sahipleri aynı zamanda büyük sanayicilerdi. Hisse senedi sahiplerinin çoğu, kendilerine kazanç sağlayacak, güçlerini arttıracak topraklar alıyorlardı. Bu şartlar içinde toprak reformundan büyük zarar gören çevrelerde büyük kapitalistler de bulunuyordu. (Abud, Serag el-Din, Haşaba, Abdülmaksut Ahmed ve Al-Şamsi gibi.) Sanayi burjuvazisinin devrime karşı amansız bir muhalefet yürütmesi; alınan bütün kararlara, endüstrinin gelişmesine yardım edecek tedbirlere karşı bile cephe alması bundandı.

Sanayileşme, bağımsızlık uğruna yürütülen savaşın önemli bir unsur olduğu için, devrimci yöneticiler varolan endüstrileri korumak veya geliştirmek, yeni işletmeler kurmak üzere, çeşitli tedbirlere başvurdular. Bu amaçla çeşitli kanunlar çıkarıldı. İthal mallarından daha yüksek vergiler alındı, ama sanayi donatımı ve makine ithaliyle ilgili vergiler indirildi. Yatırımları teşvik etmek üzere, yeni şirketler 7 yıl için vergiden muaf tutuldu (3 Eylül 1953 tarihli 43 numaralı kanun). Sanayiye yatırılan sermaye de 5 yıl için vergiden muaf tutuldu. Ufak tasarrufların da sanayiinin gelişmesine katılması için, bir hisse senedinin değeri 4 Mısır lirasından 2 liraya indirildi.

Milli ekonomiyi güçlendirmek, bağımsızlık savaşına olumlu bir ortam sağlamak amacını güden çeşitli kanunlar kabul edildi. Bunlar, geri kalmış bir ekonomiye yeni bir güç sağlayabilecek tedbirlerdi, ama bu ekonominin geleneksel şekillerinde değişiklik getirmiyordu. Temel amaç, iktisadi geliştirmek, özel sermayeyi çekmekti. Aynı dönem içinde yabancı sermayeyi Mısır'a çekmek için de kanunlar kabul edildi.

Devrimci yöneticilerin kapitalizme hiç de güveni yoktu. Güttükleri siyaset iki yönlü idi: Sermayenin gelişmesine yardım ediyordu, ama bu sermayenin herhangi bir siyasi kontrol hakkı elde etmesine imkân vermiyordu.

Milli üretimin gelişmesi için, bir Konseyin kurulması, üretimin plânlanmasına doğru atılan ilk adımı teşkil etti. Bununla beraber, bu kurul ilk önce yeni plânları tetkik etti, özel yatırımları teşvik edecek ve arttıracak tedbirleri inceledi. Devlet yatırımları alanında, kurul, daha sonraki plânlaşmanın ilk adımı sayılan ilk 4 yıllık plânı hazırladı.

Devletin ekonomiye müdahalesi, şirketlerde, idare heyeti üyelerinin azami yaşını 60 olarak tesbit eden kanunla devam etti. Bu tedbirle, geleneksel görüşlere bağlı insanların yerine, devrimci görüşlere daha yakın yeni unsurlar işbaşına getirildi. Başka bir kanun da, aynı şahsın 6 dan fazla şirketin idare heyetine üye olmasını yasakladı. Arkasından kabul

edilen üçüncü bir kanuna göre ise, idare heyetleri üyelerinin aldığı maaşın hisse senedi sahiplerine % 5 diye tesbit edilen kâr payının ödendikten sonra kalan kârların % 10'unu aşamayacağı kararlaştırıldı.

Bu tedbirler anonim şirketleri yeni temellere göre düzenlemekten ileri gidiyordu: Toplumsal etkileri de vardı. Bunlar devrimci yöneticilerin duygularını ve isteklerini dile getiriyordu. Bununla beraber, bu duygular, bu istekler henüz bir program şeklini almamıştı.

Ağustos 1952 de kabul edilen kanunlar kazanç vergilerini yükselttiği gibi, yatırımlardan elde edilen yüksek kazançları müterakki vergiye tabi tuttu. Bu sistem mirasla elde edilmiş sermayeye de uygulandı. Ama küçük toprak sahipleri vergiden muaf tutuldu.

Bütün bu kanunlar devrimci yöneticilerde sosyal dönüşümler isteğini dile getirdiği halde, eski toplumun çerçevesini aşmıyor, bu toplumun özünü değiştirmiyordu.

Bu durumun etkileri siyaset alanında da belirdi. Devrimci yöneticiler kitleler ölçüsünde dinamik bir hareket zorunluluğunu anlıyorlardı. Geleneksel siyasi partilerin feshedilmesi, bu partilerin bazı yöneticileriyle ortaya çıkan çatışmalar, sıkı yönetim kanununun kabul edilmesi gibi olayların baskısı altında, bir Kurtuluş Teşkilâtının kurulmasına karar verildi. Bu örgütün belirli bir siyasi ve toplumsal programı henüz yoktu. Belirli bir toplumsal öz taşımayan bir milli programdan başka bir şey yoktu. «Kurtuluş teşkilâtına üye olalım!» şiarı, aynı teşkilâtın içinde – aralarındaki bütün ayrımlara rağmen – bütün güçleri toplamak duygusunu dile getiriyordu.

Kurtuluş Teşkilâtı devrimci bir parti değildi; çelişmeleriyle, sorunlarıyla beraber, bütün güçleri bir araya getiren bir örgüttü. Geleneksel partilerin liderleri bu teşkilâta alınmadı, ama bu partilerden gelmiş üyelerle; tüccar, küçük endüstri işletmesi sahibi, varlıklı köylü, aydın gibi, orta burjuvaziyi temsil edip eski partilerin kendilerine fazla imkânlar sağlamadığı unsurlar hemen yeni örgüte üye kaydedildi.

Bu teşkilâtın devrimin gerçek partisi haline getirilememesi, siyasi harekette kesin bir ideolojik hattın bulunmayışından ileri geliyordu. Bu şartlar içinde, çok tabii olarak, daha çok kanuni ve idari tedbirlerle yetinmek bir zorunluluktu.

Kurtuluş Teşkilâtı kitleler arasında kök salamadı. Fransız-İngiliz-İsrail saldırısı meydana gelince, saldırganlara karşı yürütülen savaşın başına geçemiyen bu örgüt, yok olmaya mahkûmdu. Direniş komiteleri meydana getiren halk, bu teşebbüsüyle yeni biçimlerin doğmasını hızlandırdı.

Bu dönem içinde, devrimci yöneticiler ikinci aşamayı hazırlayan çeşitli tedbirler uygulayabildiler. Bunların arasında en önemlileri, Bağdat Paketine, ve genellikle emperyalist anlaşmalara cephe alınması; Mısırın Bandung Konferansında önemli bir rol oynaması; Sovyetlerden silâh satın alınması, böylelikle askeri malzeme konusunda ülkenin emperyalistlerin

boyunduruğundan kurtulması, ve «Sovyet tehlikesi» yalanına son verilmesi; nihayet Çin Halk Cumhuriyetini tanınması olmuştur.

İkinci aşama. İkinci dönem 1956 Anayasasının kabulü ile başlar. Kanımızca, bu Anayasa devrimci bir program tesbit etme, açıkca belirtilmiş bir doktrini dile getirme teşebbüsü idi. Bu Anayasada belirtilen noktalar arasında, şunları sayabiliriz:

Toplumsal dayanışma – Mısır toplumunun temelini teşkil eder.

Milli iktisat, sosyal adalet prensipinden esinlenen, üretimi, yaşama düzeyini yükseltmek amaçlarını güden planlara göre idare edilmelidir.

Sermaye milli ekonominin yararına kullanılmalıdır, kamu çıkarlarına zarar vermemelidir.

Anayasa iktisadi ve toplumsal faaliyetler alanında işbirliğini garanti altına almakta, işlerin gelişmesine yardım etmektedir.

Devlet toplumsal güvenliği üzerine almaktadır.

Emperyalistler gelişme plânlarını başarısızlığa uğratmaya kalkışınca ve Assuan barajının finansmanını sağlamayı reddedince, devrimci yöneticiler, kararlı tutumlarıyla bu projeleri her ne pahasına olursa olsun gerçekleştirme kararlarını belirttiler. Süveyş kanalının millileştirilmesi, yabancı tekellere – Yakın Doğuda olduğu gibi, yeni kurtulmuş bütün ülkelerde de – indirilen ilk darbedir. Bu tedbir emperyalizmin – özellikle İngiliz-Fransız emperyalizminin – iktisadi hâkimiyetine son vermek isteyen bir politikayı dile getiriyordu.

Bu tedbirle uyanan devrimci hareket bütün Arap Doğusunu sardı. Öte yandan bu tedbir Arap devrimcilerinin tekrar birleşmesine de yol açtı. Başkan Nasır, Arapların emperyalizme karşı yürüttüğü devrimci savaşın yöneticisi haline geldi.

Milli bağımsızlık uğruna yürütülen savaş, kamu sektörünün yaratılmasına yol açtı. Devlet bankalarına, sigorta şirketlerini, İngiliz ve Fransız firmalarını kontrol altına aldı. Bankaları ve sigorta şirketlerini ellerine geçiren emperyalistler, milli iktisadi diledikleri gibi idare ediyorlardı. Bu müesseselerin millileştirilmesiyle, hükümet ülkenin bütün iktisadi mekanizmasını kontrol altına alabildi.

Fransız-İngiliz-İsrail saldırısından sonra, şu gerçek meydana çıktı: Bu yeni iç politikaya devam edilebilmesi için, Mısır bütün Arap Doğusunda emperyalistlerin etkisini yoketmek zorundaydı. Böylelikle, ülkemiz Araplararası ilişkilerde aktif bir rol oynamaya başladı; Arap birliği sorunu, Mısır politikasının en önemli sorunlarından biri haline geldi. Hiç şüphesiz, bu yeni sorunlar Mısır'a bazı avantajlar sağlıyordu, ama bu yüzden bazı sorunların ihmal edilmesi, devrimin toplumsal özüne olumsuz etkiler yapıyordu: Arap ülkelerinde varolan çeşitli toplumsal rejimler arasındaki uçurumu daha da derinleştirmekten çekinen Mısır, toplumsal gelişme sorunları alanında temkinli davranmak zorunda kalıyordu.

Durumu şöyle özetleyebiliriz: Çeşitli toplumsal rejimleri bulunan Arap ülkelerinin birliğini gerçekleştirmek zorunluluğu, toplumsal bilinçte, dış ve

iç politikaya tesir eden çeşitli eğilimlerde, günden güne daha kuvvetle yer alıyordu. Saflarımızı birleştirmeye, çatışmaları, düşmanlıkları, geçmiş unutmaya çağrıları bu eğilimi dile getiriyordu. Aşırı sol ve aşırı sağ unsurların üye olamadığı; sınıf savaşını ve sınıflar arasındaki düşmanlığı inkâr eden şiarlarla diğer güçleri birleştirme amacını güden Milli Birliğin kurulması da bu genel eğilimin sonucudur.

22 Temmuz 1959 tarihli nutkunda, Başkan Nasır, izlediği politikayı şöyle özetliyordu: «Milli Birlik, sosyalizm, demokrasi, işbirliği temellerine dayanan bir toplum kurmamızı, bu toplumu kurarken hedeflerimizi savunmamızı sağlayacak yoldur. Vatandaşlar arasında, sınıflar arasında, savaş yürütülmeden, kan dökülmeden, sevgi ve kardeşlik içinde gelişmemizi devam ettirebileceğiz.»

Bu hareket hattı iktisadi alanda da bir zorunluluk haline geldi. Devlet, kaynaklarını arttırdıktan, kontrolünü şiddetlendirdikten sonra, özel sermayenin de ülkenin iktisadi gelişmesine katılmasını istedi. Yatırımlara belirli bir yöneliş vermek istedi, özel sermayeyi genel iktisadi plânın zorunluluklarına tabi kılmaya çalıştı. Bununla beraber, bu sermayenin gelişmesine engel olmadı.

22 Temmuz 1959 tarihli nutkunda, Başkan Nasır şunu da söyledi: «Sosyalist ve işbirlikçi toplumumuzda, kanaatımıza göre, devlet herşeyi – kamu mülkiyetini olduğu gibi, özel mülkiyeti de – idare etmelidir. Kendisini sömürmek istiyene karşı kişiyi savunmak, devlete düşen bir ödevdir. Devlet kişiyi iktisadi ve toplumsal istismara karşı korumakla mükelleftir. Kanaatıma göre, özel sermayeye özgürlük tanırken, bu sermaye ile kamu sektörünü vücuda getiren kamu mülkiyeti arasındaki dengeyi korumalıyız; böylelikle özel sermayenin hükümeti kontrol etmesine engel oluruz. Ben bir yandan tüketiciyi korumak; öte yandan da sermaye sahibine gelir kaynakları bulmak zorundayım.»

Bu dönemin başlıca özelliği, kamu sektörüne yapılan yatırımların artırılmasıdır. Ocak 1957 de, bütün kamu yatırımlarını yöneten İktisadi Teşkilât kuruldu. Bu teşkilât, yeni üretim plânlarını hazırlamak ve özel teşebbüslerin iktisadi gelişme plânlarına uymasını kontrol etmekle de görevlendirilmişti. Aynı dönem içinde uzun vadeli bir iktisadi ve toplumsal gelişme plânını hazırlamak; ülkenin iktisadi gücünü arttırmak üzere özel ve kamu sektörlerinin kaynaklarını seferber etmekle görevlendirilmiş bir Plânlama Komisyonu kuruldu.

Baş parola yine ülkenin sanayileşmesiydi. Devlet bu sorunla ilgilenmeye devam ediyordu. Yöneticilerin siyasi açıklamaları, çıkardıkları bütün kanunlar bu ilgiyi ispatlıyordu. Devletin sanayileşme sorununa karşı gösterdiği ilginin en açık ispatı iktisada yatırılan kamu sermayesinin % 61'inin bu alana ayrılması ve ağır sanayiye çok büyük önem verilmesiydi. Hafif sanayi ise özel sektöre ve çeşitli şirketlere bırakılmıştı.

Ama işbirliğine pek gönülsüz yanaşan özel sermaye, bu tutumu ile iktisadi gelişme plânının gerçekleşmesini tehlikeye sokuyor: Devleti üretime

müdahale etmek, kontrolünü arttırmak zorunda bırakıyordu. Kabul edilen yeni kanunlar özel sermayenin karşısına çeşitli engeller çıkarttı, bu sermayenin faaliyet alanını sınırlandırdı. Bu faaliyet artık ülkenin sanayileşme plânlarını yerine getirmekten öteye gitmiyordu. Taşınmaz mal mülkiyeti alanında yapılan özel yatırımlar da sınırlandırıldı. Ama bütün bu tedbirler yine etkisiz kalınca hükümet daha sert çarelere başvurmak zorunda kaldı. Plânlama Komisyonunun yaptığı incelemelere göre, özel sermaye iktisadi gelişme programının uygulanması için ayrılan para tutarının % 10–15'ini ancak sağlıyordu. Hükümet özel sektörü teşvik için her yola başvurdu; elde ettiği kazançları 5 yıllık plânın gerçekleşmesine yatırımlarını sağlamak üzere; teşvik edici tedbirler aldı. Ama bunlar da önemli sonuçlar vermedi. Bunun üzerine, uzun müzakerelerden sonra, hükümet, 1959 yılında azami kâr haddini tespit eden ve 1958 de açıklanmış kazançları % 10 dan fazla aşan kârların dağıtımını yasaklayan bir kanun kabul etti.

Oysa kapitalistlerin kanaatine göre, milli geliri on yıl içinde iki katına çıkarmayı amaç edinen plan gerçeklere uymuyordu; bu gerçekleştiği takdirde bile, özel sektörün kazançlarına büyük zararlar verecekti. Kapitalistler 1955 kanununa karşı açıkca cephe aldılar, plânın gerçekleşme olanağından şüphe ettiklerini ileri sürerek, bu plana katılmayı reddettiler. Dahası var: kapitalistler, «bugünkü kuşağı gelecek kuşağa feda etmek» le suçlandırıdıkları plana karşı savaş açtılar.

Artık, devrimci düşünce, izliyeceği yolu seçmek zorundaydı. Kapitalistler durumdan yararlanarak, devrimi doğru yoldan çevirmek, kendi çıkarlarına hizmet edecek bir iktisadi konjonktür yaratmak istiyorlardı.

Ama devrimci yöneticiler, devrimin geleceğini tâyin eden kararlı bir tutum takındılar. Baskılara boyun eğmediler. İktisadi gelişme plânını engellemeye çabalayan bütün unsurlara karşı sert tedbirler aldılar. İşte o dönemde, Sovyetler Birliği ile bir anlaşma aktedildi. Bu anlaşmaya göre, Sovyetler, Assuven barajının ikinci kesiminin finansmanını üzerlerine aldılar. Kapitalizme karşı, tam anlamıyla kapitalist olan bütün değerlere, görüşlere, eğilimlere karşı savaş açıldı. Mısır Bankası, Milli Banka ve basın millileştirildi. Devrim, seçtiği yolda kararlı bir şekilde ilerliyordu.

Böylece, 5 yıllık plânın gerçekleştirilmesine katılmayan özel sermayeyi daha da sıkı bir kontrol tabi tutmak bir zorunluluktuktu. Sadece milli menfaatler için yürütülen bir savaş olarak başlayan gelişme plânı, toplumsal dönüşümlerin sağlanması için yürütülen bir savaş halini aldı. Temmuz 1961 de kabul edilen ve sosyalist bir nitelik taşıyan tedbirler bu savaşı dile getiriyordu.

İktisadi alanda kabul edilen tedbirler uygulanırken, ideolojik ve politik alanlarda da örgütlenmek üzere çabalar sarfediliyordu. Milli Birlik, gelişme plânını gerçekleştirmek üzere halkı seferber etti. Beni Suef'de 14 Kasım 1958'de söylediği nutukta, Başkan Nasır, bu dönemi, teşkilât-

lanma konusunda bir araştırma dönemi olarak niteledikten sonra şunları söyledi:

«Milli Birlik, bölünmez Arap milletinin bütün evlatlarını, bütün güçlerini birleştiren bir teşkilâttır. Bu birlik ne sola, ne de sağa kaymalı; bu birlikte, hiç kimseye üvey evlât muamelesi yapılmıyacağı gibi, kimseye de imtiyazlar tanınmamalıdır.»

Bu dönem içindeki temel hedef, Mısırın olduğu gibi, bütün arap dünyasının bütün «ırlımlı» güçlerini birleştirecek siyasi bir örgütün kurulmasıydı. Demokratik ve kooperatifçi sosyalizm şiarı işte o dönemde ortaya atıldı. Devlet uzun süre bu düşünceye büyük önem verdi. 17 Temmuz 1959 da, Hintli gazeteci Karangia ile yaptığı bir konuşmada, Başkan Nasır şöyle diyordu: «Tarım kooperatiflerini, Milli Birliğin dayandığı demokrasinin temeli haline getirmek istiyoruz.»

Kooperatiflerin temsilcileri çeşitli konferanslara çağırıldılar. Hükümet – ve şahsen Başkan Nasır – bu konferansların çalışmalarını çok yakından izledi.

O dönemde, hiç şüphesiz, sosyalizm kavramı pek belirli ve açık değildi. Milletin başlıca üretim araçlarını kontrol altına alması henüz söz konusu değildi. Bununla beraber, gelişme plânını gerçekleştirilme zorunluluğu daha da şiddetle duyuldukça, özel sermaye bu gerçekleşmeye katılmayı reddettikçe, bu kontrol düşüncesi olgunlaşıyordu.

Hükümet şu gerçeği anlıyordu: Özel teşebbüse en ufak imkânı, en ufak hareket özgürlüğünü tanıdığı anda, o günkü şartlar içinde, kapitalist sınıf yeniden güçlenirdi, kendisine büyük kazançlar sağlardı.

Plânda öngörüldüğüne göre, 1959 yılında milli gelir 1.282 milyon Mısır lirasına yükselecekti; ücretlerin tutarı 570 milyonu bulacaktı. (yani milli gelirin % 44.) İşverenlere düşen pay ise (kâr, faiz, gelir vb. 712 milyona yükselecekti). Yani milli gelirin % 56'si. Üstelik her iki sektörde çalışan işçi ve memurların gelirleri, sigortalar için verilen miktarlar, fazla mesai saatlerinin ücret tutarı, sosyal sigortaya ayrılan miktar, bu genel ücret tutarına dahildi. 1964–1965 için plan, 1.795 milyon liralık bir milli gelir öngörüyordu. Bunun 759 milyonu ücretlere düşen paydı. (% 42). İşverenlere düşen pay ise % 58'ini tutuyordu. (1.036.000 lira). Resmi istatistiklere göre, 20 feddanı (1 feddan = 0,42 hek.) aşan özel tarım işletmelerinin sayısı, 1952 ile 1957 yılları arasında % 10 artmıştı. Yüzölçümü 162.000 hektarı buluyordu.

Bütün bunlar devrim için büyük bir tehlike teşkil ediyordu. Üstelik, tarım alanında olduğu gibi, sanayi alanında da, büyük işverenler iktisadi gelişme plânını boykot etmeye karar vermişlerdi. Bu şartlar içinde Mısırlı yöneticiler devrimin geleceğini, şekillerini ve toplumsal özünü tâyin edecek enerji tedbirler almak zorunda kalıyorlardı. Devrimin yollarını ve amaçlarını tesbit etmek üzere araştırmalar başladı. Bu araştırmalar ateşli bir sınıf mücadelesi havası içinde yürütüldü. Zamanla, yöneticilerle halk kitleleri, elde ettikleri başarılar, uğradıkları başarısızlıklar sayesinde, tec-

rûbe sahibi olmuşlardı. Belirli nazari direktiflerin tesbitiyle sonuçlanabilecek sıkı ve dikkatli bir inceleme zorunluluğu duyuyorlardı.

Tabii, kapitalistlerle onları tutan aydınlar, kendi görüşlerini kabul ettirmeye çalıştılar. Burjuva görüşlerinin etkisine güçlkle karşı gelen devrimci yöneticiler, kitlelerin baskısını de duyuyor; siyasi çalışma, iktisadi ve toplumsal gelişme konularındaki görüşlerini kesinlikle belirten nazari bir programın objektif zorunluluğunu bilinçle görüyorlardı. Devrime, seçtiği yolun doğruluğunu isbat eden bir teoriye ihtiyaç vardı.

İlerici aydınların bu araştırmalara katılmalarını sağlamak üzere çeşitli teşebbüslere girişildi. Ama Milli Birliğin toplumsal bileşimi; devrimci hareketle ılımlı aydınlar arasında açılan uçurum; sol güçlerin kitlelerden tecrid edilmiş olması gibi nedenler, kitlelerin istekleriyle devrimci yöneticilerin isteklerini dile getirecek bir nazari plâtförmün tespitini imkânsızlaştırıyordu.

Bu şartlar içinde Başkan Nasır bu ödevi üzerine almak zorunda kaldı. Devrimin gelişmesine sıkı sıkıya bağılı kalan, milletlerarası tecrübelerden olduğı kadar, sosyalist düşünce ve programlarda meydana gelen değişikliklerden yararlanmasını bilen Cemal Abdül Nasır çok önemli teorik tekliflerde bulundu.

Beş yıllık Plânın gerçekleşmesi için, kamu sektörüne yapılan yatırımların kontrolü şarttı. Millileştirilenlerin geliştirilmesi, halk kontrolünün kurulması emekçi kitlelerin yeni toplumun kurulmasına etkili bir şekilde katılmasından başka yol yoktu. Başkan Nasır, şu teorik ve pratik sonuca varmıştı: Kapitalist gelişme yolu söz konusu olamazdı; sosyalist bir temele dayanmayan herhangi bir kalkınma plânı gerçekleşemezdi. Bu noktadan hareket eden Nasır, vardığı nazari sonuçların niteliğini, iktisadi ve siyasi neticelerini tanımlayarak, sosyalist bir çözüm yolunun zorunluluk haline geldiğini açıkladı.

Bütün siyasi faaliyetin devrimci yöneticilerin tekeline girmesi ve özel mülkiyete ağır darbeler indirilmesi sosyalizme düşman olan güçlerin zayıf düşmesiyle sonuçlandı. Milli Hareket Beyannamesinde, Başkan Nasır sınıf mücadelesinin kaçınılmazlığını, bu mücadeleyi hesaba katmak zorunluluğunu belirtti. Sınıf savaşına barışçı ve olumlu bir sonuç sağlayabilmek için gerici güçlerin, yani sermaye sahipleri ile derebeylerinin elinden bütün siyasi ve iktisadi silâhları alınmalıydı.

Böylelikle sosyalist dönüşümlerle ilgili Temmuz kanunları hazırlandı ve çıkarıldı.

Üçüncü dönem. Devrim önemli birkaç aşama geçirmiş bulunuyordu. Mısır gerçekten bağımsız bir ülke olmuştu. İktisadını geliştirmek, toprak reformunu uygulamak istiyordu. Olayların gidişatına uygun düşen parolalar kabul edilmiş, ilerici toplumsal tedbirler gerçekleştirilmişti. Meydana gelen durum, bilimsel sosyalizmin hem nazari, hem de iktisadi ve siyasi program olarak kabul edilmesine imkân vermişti.

Sanayi ve ticaret işletmelerinin, şirketlerin ve teşkilâtların hepsine değilse bile çoğuna uygulanan millileştirilme tedbirleri ve büyük çiftliklerin istimlak edilmesi, devrimin siyasi özüne uygun düşüyordu.

Hiç şüphesiz, devrimin toplumsal özü adım adım gelişmişti; ama iktisadi alanda kabul edilen bu yeni tedbirler devrimin özü bakımından muazzam bir sıçrayış teşkil ediyor, arkadan gelecek gelişmenin temelini atıyordu.

Devrimin üçüncü dönemindeki özellikler böylelikle belirliyordu.

Devrim kararlı bir şekilde sosyalizm yoluna girdi. Nazariyede olduğu gibi pratikte de, devrimin temeli artık bilimsel sosyalizmdi. Devrim, kapitalist gelişmeye karşı olduğunu gizlemiyordu. Milli Hareket Beyannamesi sömürücü sermayeyi ve kapitalist gelişme yolunu açıkça suçlandırıyordu. Bundan sonra başlıca sorun, malları istimlak edilen veya millileştirilen unsurları tecrid etmektir. Bu amacı güden kanunlar çıkarıldı, siyasi alanda belirli bir «temizleme» hareketine girişildi. İkinci dönemde önemli bir rol oynamış, ülkenin siyasi hayatına tesir etmek için ellerindeki olanakları kullanmaya kalkan bazı şahsiyetler, siyasi hayattan uzaklaştırıldı.

Bu şartlar içinde, sınıf savaşında bir kutuplaşma meydana geldi. Devrime karşı olan cephe artık iyice belirmişti. Bu cephede, gelişmesini durdurtmak umuduyla devrime ayak uyduranlar; devrimin ilk aşamalarında sosyalist şiarlara boş laf diye bakan muhafazakâr unsurlar bulunmaktadır. Kararlaştırılan değişikliklerin yüzeyde kalacağını, temelde herhangi bir gelişmenin gerçekleşmeyeceğini sanıyorlardı.

Bu dönemde, devrimden yana olanları harekete geçirmek gerekiyordu. Devrimi yönetenler işçilerin, köylülerin, bütün emekçilerin sözcüsü olduklarını açıkladılar. Emekçilere elle tutulur faydalar sağlamak ta bir zorunluluktur. Çeşitli tedbirler alındı: ücret tutarı ile varlıklı unsurların gelirleri arasında denge sağlamak üzere, kârların % 25'i işçilere ayrıldı. İşletmelerdeki idare heyetlerine işçiler tayin edildi. Parlâmentoda ve Halk Konseylerindeki üyeliklerin % 50'i işçilere ve köylülere ayrıldı. Bölgesel idareler bundan sonra demokratik temellere göre kurulacaktı. Bu tedbirlere paralel olarak asgari ücret garanti altına alındı vb.

Tarımda ikinci bir toprak reformuna girişildi. Bütün bu tedbirler, gerçekte işçi ve köylü kitlelerinde sosyalizme karşı yeni bir iman, sosyalist başarıları koruma isteğini uyandıran yeni bir devrim teşkil ediyor. Yeni yeni dönüşümler adım adım gerçekleştiriliyor. Devletin ve özel sermayenin malı olan karma işletmeler artık devletin malı oldu. 1961 reformlarında millileştirilmemiş kapitalist malları da millileştirilecektir.

Hisse senedi sahiplerine verilen tazminatlarda azami hat, 1963'te, 15.000 Mısır lirası diye tesbit edildi. Bu tedbirle zenginleşme olanakları sınırlandırılmış oldu. Böylece yeni bir durum yaratıldı. Sosyalizm, devrimden yana olanlarla, devrime düşman olanlar arasındaki sınırı açıklıkla belirtti.

Bu ortam, devrimin amaçlarını ve özelliklerini tanımlayan devrimin anlamına, nedenlerine bilimsel bir temel sağlayan Milli Birlik Beyanname-

sinde etkilerini gösterdi. Beyanname, Arap gerçeğinin, varolan devrimci olanakların, ülkeyi baştan aşağı değiştirmek üzere, kütlelerde beliren savaş yeteneklerinin objektif bir değerlendirilmesine dayanan bilimsel bir belgedir.

Beyanname donmuş bir takım formüller değildir. Devrimin gelişmesi gerektirirse, bu belgede, siyasi program ve hareket programı olarak, değişiklikler yapılabilecektir. Beyannamede, yeni şartlara uygun düşecek yeni bir formülün tespiti için, gerekecek yeni tartışmalar 1970 de başlayacaktır.

Beyannamenin en önemli yerlerinden biri şudur: Mısırın iktisadi ve toplumsal gecikmesini kapatmak, devrimci metotlarla kalkınmayı gerçekleştirmek zorunluluğu, sosyalist bir çözüm yolu gerektiren bir soruna yol açtı. Sosyalist çözüm yolu, soyut bir seçmenin sonucu değildir. Bu çözüm yoluna götüren neden, gerçeklerden, kütlelerin isteklerinden, XX. yüzyılın ikinci yarısında dünyada meydana gelen yeni durumdan doğan tarihsel bir zorunluluktur. «...İlerlememize imkân açacak doğru bir program, ancak ve ancak bilimsel sosyalizm temelinde tesbit edilebilir.»

Bu Beyanname, bütün değerleri tekrar gözden geçirildiği bir dönemin başlangıç noktasıdır. Zenginler işçi veya köylü olduklarını iddia ediyorlardı artık. Sosyalist tedbirlerden zarar görenlere gelince, bu unsurlar büsbütün tecrid edilmişti, ve yalnızlıkları bir sınıf niteliği taşıyordu.

Devrime katılabilmeleri için, cezaevlerinde ve toplama kamplarında bulunan solcu siyasi unsurlar serbest bırakıldı.

Bütün zorluklara rağmen, gelişme plânının uygulanmasına devam edilmektedir. İktisadi gelişme yüzdesi (% 7,1), bağımsızlığa yeni kavuşmuş diğer ülkelerdeki gelişme oranından (ortalama % 6) daha yüksektir. Birçok sanayi işletmeleri kurulmaktadır. Tarım alanında da önemli projeler gerçekleştirmeye başladı. Devlet, yatırılan sermayenin % 94'ünü sağlıyor. Assuan barajının birinci kısmında çalışmalar sona ermek üzeredir.

Meclis seçimleri böyle bir ortam içinde yapıldı. Zenginler ve varlıklı sınıfların temsilcileri işçilerle köylülerin sempatisini kazanmak için çaba sarfettiler; sadece bu olay 1961 Temmuz reformlarıyla Mısırın siyasi ikliminde meydana gelen büyük değişikliği belirtmektedir.

Devrimin barışçı ve aşamalı niteliği, çeşitli dönemlerinde birçok şiarın değiştirilmesini gerektirmiştir. Örneğin, Millet Meclisindeki milletvekilliklerinin % 50'ini işçilere ve köylülere ayrılmasını isteyen şiar için de öyle oldu. Dost, düşman, herkes devrimci şiarları alkışlamıştı. Ama bazıları bu şiarları kendi çıkarları lehine kullanmak istiyor, yahut bu parolaların hiçbir zaman gerçekleşmeyeceğini sanıyordu. Oysa kitleler, bilinçlerinde yavaş yavaş derin etkiler yapan bu parolaları gerçekleştirmek istedi. Sosyalizm şiarı için de aynı süreç meydana geldi. Devrimi yönetenler bu şiarı yıllarca önce benimsemişti. Varlıklı sınıfların temsilcileri ise şiarı boyun eğmiş, ama hiçbir zaman gerçekleştirmeyeceğini ummuşlardı. Kitleler bu şiarı yavaş yavaş benimsedi, ve gerçekleştirmesine bir zorunluluk

diye baktı. Kitleler artık sosyalizme inanıyor, sosyalizmi savunmaya hazırdı.

«Millet Meclisinde üyeliklerin % 50'i işçiler ve köylülere!» şiarına gelince: Ücret olanların hepsi – büyük işletmelerin müdürleri bile – işçi sınıfına; 25 feddanlık toprak sahipleri (25 feddanlık toprak Mısır'a göre çoktur, hele tarım ürünlerindeki fiyat artışları göz önünde tutulunca) köylü sınıfına dahil edilince, orta sınıfları temsil eden unsurlar işçilere veya köylülere ayrılan milletvekilliklerine seçilmek imkânını buluyordu. Kalan % 50 de orta tabakalara ayrılmış olduğuna göre, yasacı kuruluşun toplumsal bileşiminde bu tabakalar lehine değişiklikler meydana geldi.

Bu toplumsal yapı, Millet Meclisine özgü değildir. Arap Sosyalist Birliğinin alt ve orta basamaklarında durum aynıdır. Orta sınıfların temsilcileri, Birliğin bu basamaklarına seçimler yoluyla sokulmaya muvaffak oldu (Sosyalist Birliğin örgütleri bulunan işletmelerde, müdürler, tüccarlar, serbest meslek sahipleri vb.) Köylerde de eskiden mutlak bir hakimiyet süren bazı unsurlar bugün de önemli görevlere getirilmiştir.

Devrimin ani saldırısıyla devrilen bir sınıf, elindeki iktisadi gücü kaybedebilir. Ama toplumsal önemi, kurmuş olduğu ilişkiler, zamanla, bu sınıf yerini başka bir sınıfa terk ettiği vakit ancak, yok oluyor. Seçimler bu önemi çabucak ve kolayca yok eden bir yol değildir: özellikle akrabalık bağlarının veya bunlara benzer ilişkilerin çok mühim bir rol oynadığı köylerde.

Şu noktayı unutmayalım: Derebeylerinin, büyük sermayeyi temsil edenlerin siyasi hayattan uzaklaştırılmasıyla, devrimin başdüşmanlarına ağır bir darbe indirilmiştir. Orta tabakaların (zengin köylüler, yüksek memurlar, büyük veya orta tüccarlar) varlığını burada hatırlatmamız, bu tabakalara karşı savaşaçağımızdan değil. Kitle örgütlerimizin ve Parlâmentomuzun toplumsal yapısında, bu orta tabakaları temsil eden unsurları uzaklaştırarak değil, işçilere ve köylülere daha geniş bir yer ayırarak, meydana gelen değişikliklerin önemini belirtmekle yetiniyoruz. Orta tabakaların sosyalist devrim dâvasını benimsemeleri, vakit ve çaba isteyen bir süreçtir.

Öte yandan, üretimde çalışan, üretimin arttırılmasına (özellikle tarımda) katılan orta tabakalarla; kamu sektörü zararına zenginleşen, karaborsacılık veya vurgunculuk yapan, kanunlara karşı gelen tüfeily unsurlar arasındaki farkı unutmamalıyız.

Bu iki grup arasındaki fark, sadece ahlâk farkı değildir; birinde, üretime katıldıkları için teşvik görmeleri gereken insanlar var. İkincisinde ise, toplumu sömüren parazitler bulunuyor. Bunları da defetmek zorundayız.

Kitle örgütlerinde ve Parlâmentoda temsil edilen tabakalar sadece orta tabakalar değildir. Köylülerle işçiler de hiç şüphesiz oldukça önemli başarılar elde edebildiler. Bu kuruluşlarda köylü ve işçileri temsil eden değerli kişiler önemli mevkilere geçebilmiştir. Böylece sosyalizm parolasının gerçekleşmesine yol açacak bir temel atılmıştır. Mısır böylece, işçilerle köylülerin toplumda buna benzer bir yer işgal etmediği Yakın Doğu

lkelerine ve diğer Arap ülkelerine güzel bir örnek vermektedir. Ama ne olursa olsun, Millet Meclisinin ve Arap Sosyalist Birliğinin varlığı, Anayasa düzeninin dengesini korumak zorunluluğu, Millet Meclisine yasa yapma ve kontrol haklarının tanınması, hükümeti, aldığı kararlarda Millet Meclisinin ve Arap Sosyalist Birliğinin toplumsal yapısını hesaba katmak zorunda bırakıyor.

İktisat alanında da durum aynıdır. Birinci gelişme plânının uygulanışı sırasında, Devlet, işçilerle köylülere çok büyük avantajlar sağladı (cretler arttırıldı, iş garanti altına alındı, sosyal sigorta ve emeklilik hakları tanındı, parasız sağlık bakımı sağlandı, asgari ücret garanti edildi, vb.). Ama orta tabakaların toplumumuzda oynadığı rol hesaba katılınca, bu tabakaların çıkarları da göz önünde tutulmalı; iktisadi plânın uygulanmasından gördükleri zararlar asgarie indirilmelidir. İktisadi gelişme plânı çok önemli sonuçlar verdi, gelirleri arttırdı, yaşama seviyesini yksetti. Orta tabakaların durumu bu yüzden tamamıyla değişti. İstekleri ve ihtiyaçları arttı, bu da ideoloji alanına bile tesir etti.

Orta tabakaların bazı temsilcileri, kamu sektörünün o anda bütün ihtiyaçları karşılayacak durumda olmamasından, muhtaç olduğu uzmanları ve idarecileri sağlayamamasından yararlandı ve söz konusu olan faaliyet kollarına sokuldu. Bu da yeni yeni toplumsal grupların meydana çıkmasına yol açtı: Müteahhit, aracı vb. zenginleştikçe bu gruplar toplumda ağır basmaya başladı. Rüşvet yoluyla kamu sektöründeki glkleri arttırmaya, bu sektörü kendilerine bir kazanç kaynağı haline getirmeye çalışıyorlar. Buna tarım ürünlerindeki fiat artışını da katarsak, gerek şehirde gerek köylerde çok zengin grupların meydana çıkmasına yol açan nedenleri daha iyi anlarız.

Hiç şüphesiz servet birikimi sosyalizm için doğrudan doğruya bir tehlike teşkil etmiyor, çünkü mevcut kanunlar biriken paranın özel, yani kapitalist işletmelerin kurulmasına ayrılacak bir sermaye haline gelmesini yasaklıyor. Bununla beraber, günden güne zenginleşen bu gruplar, sosyalizmin kurulmasına engel olmaya alışıyor. Hiç şüphesiz, servetleri arttika, sosyalizme karşı besledikleri düşmanlık da artacaktır.

Bu durumun sonucu olarak, sınıf savaşı şiddetlendi. Eski kuşağın gerici güçleri cesaretlendiler. Yeni zenginlerler birleşip ilericiliğe karşı cephe kurdular. Yürüttükleri savaşta çeşitli şiarlara; özellikle komünizm aleyhtarlığına başvuruyor, bütün sol güçleri komünist olmakla sulandırıyorlar. Öte yandan her ilerici hareketi de «Arap sosyalizmi» ile telif edilemeyecek hareket diye niteliyorlar.

Bununla beraber, durum sanılabileceği kadar kötü değildir.

Herşeyden önce şunu belirtelim: Kimse sosyalizme – gerek şiar olarak gerek prensip olarak – itiraz edemiyor, bundan sonra da edemeyecektir. Çünkü halk sosyalizme şiddetle bağlandı. Bu şartlar içinde bu çevrelerin yürüttüğü entrikalar sosyalizmin çerçevesini aşamıyacaktır. Sosyalizme doğrudan doğruya saldırmak cesaretini asla bulamıyacaklardır. Bugün

sosyalizm Mısırdaki milli bir mesele, bağımsızlığın kalesi haline gelmiştir. Öte yandan iktisadımızın, bütün tüfeyle unsurların hakkından gelebilecek, onları temizleyebilecek bir özelliği de var: Bu özellik, bütün yabancı etkilere kesinlikle kurtulmuş olmasıdır.

Bundan daha önemli bir etken de şudur: Devrimin geleceği emin eldedir. Devletin başında bulunanlar kitlelerin sevgisini ve saygısını kazanmıştır. Gereken anda kesin ve etkili kararlar almasını bildiler. Devrimi yönetenler bugünkü sorunlara doğru çözüm yolları bulabilecek etkili bir mekanizma kurmak istiyorlar. Halkın karşısına çıkan sorunları anlayabilecek, dikkatle inceleyecek, çözümleyebilecek, daha esnek bir siyasi örgüt – bir siyasi parti – kurmaya çalışıyorlar.

Siyasi bir örgütün kurulması gerçekten ivedili bir sorun haline geldi. 6 milyon üyesi bulunan Arap Sosyalist Birliği bir kitle hareketidir, ama kelimenin tam manasıyla bir parti değildir. Bu şartlar içinde, kitleleri seferber edebilecek, onlara yol gösterebilecek, sorunlarını anlayabilecek, aydın ve iyi yetiştirilmiş kadroları bulunan, daha sınırlı bir siyasi örgütün kurulması artık bir zorunluluktur.

İkinci beş yıllık planın gerçekleştirilmesi için, kitlelerin bu planı heyecanla desteklemeleri, çeşitli fedakârlıkların bir zorunluluk olduğunu bilinçle anlamaları şarttır.

Tecrübelerin gösterdiği gibi, kamu sektörünün tüfeyle ve çürümüş unsurlara karşı korunabilmesi için, kanunlar – tek başına – yetersiz kalıyor. Bir kanunla karaborsacılığın veya ihtikârın kökü kazınmaz. Etkili bir halk kontrolü kurmak şarttır.

Siyasi bir örgüt ancak, Planı gerçekleştirmek, tüfeyle ve çürümeye yüz tutmuş unsurları yok etmek üzere, kitleleri seferber edebilir. Devrime gereken, ama bugün yetersizliği acı acı duyulan, halktan çıkmış, yetenekli, fedakâr, bilinçli teknik ve idari kadroları sağlayacak olan yine bu siyasi örgüttür.

Siyasi örgüt meselesi, böylelikle, devrimin çok önemli bir sorunu haline geldi. Belki de devrimin en önemli sorunu budur. Bu soruna sağlanacak çözüm yolu, devrimin yolunu engelleyen bazı güçlükleri mutlaka ortadan kaldıracaktır. Sağlanacak yeni ilerlemeler aşağıdaki şartların gerçekleştirilmesine bağlıdır:

1. Halkın ve kamu sektörünün zararına zenginleşen tüfeyle unsurların olumsuz faaliyetine son verecek devrimci tedbirler almak; büyük servetlerin dışarı aktığı bütün yolları tıkamak; müteahhitlere, toptancı tüccarlara karşı sert tedbirler almak; bu tedbirler sadece bu çevrelere değil, devrime düşman bütün gruplara da uygulanmalıdır; bu unsurları siyasi hayattan çekilmek zorunda bırakılmalıdır. Öte yandan bu tedbirler halkın devrimci bilincini arttıracak, devrimi savunmak üzere kitleleri seferber edecektir.

2. Siyasi örgüt içindeki sosyalist güçlerin birliğini kuvvetlendirmek: (bu siyasi örgütü, daha çok işçiler, köylüler ve devrimci aydınlar teşkil etmelidir).

3. İdeoloji ve aydınlatma çalışmalarının düzeyini yükselterek, eski görüşleri yoketmek, yeni fikirlerin gelişmesine yardım etmek.

4. Devlet mekanizmasında yeni bir temizlik hareketine girilerek, sosyalizme düşman bütün unsurları en önemli mevkilerden uzaklaştırmak.

5. Emekçilerin taşıdığı ağır yükü hafifletmek üzere, en hayati tüketim mallarının fiyatlarını indirmek.

6. Gelirler arasındaki fark devam ettiği takdirde, sınıflar arasındaki farkları azaltmak üzere, gereken müdahale tekrar günün konusu haline gelecektir. Bu savaş pratikte olduğu gibi ideolojik alanda da yürütülmelidir.

7. Arap ülkelerinin bütün devrimci güçlerini birleştirerek, emperyalistlere ve gerici güçlere karşı gelebilecek; Asya, Afrika ve Latin Amerikayı kaplayacak ölçüde yeni bir devrimci hareketi uyandırabilecek tek bir cephe içinde toplamak.

Böylelikle Mısır devrimi iç ve dış bütün zorluklara rağmen yoluna devam edebilecektir. Mısır halkının, bütün Arap halkının ve Afrikalı halkların umutlarını ve isteklerini dile getirecektir. Mısır devrimi sadece Mısır halkının malı değildir. Bugün gerçekleşmekte olan bu büyük tecrübeyi saygı ve güvenle izliyen bütün insanlığın malıdır. Mısır devrimi tek bir kuşağın da malı değildir. Geçmişteki ve gelecekteki bütün devrimcilerin umutlarını taşımaktadır. Mısır halkının malı olduğu gibi, Mısır devrimi bağımsızlığını elde edip yeni yollar arayan bütün halkların da malıdır.

Devrimi korumak ve geliştirmek üzere girişeceğimiz kararlı hareketlerde, bize düşen sorumlulukları, bütün bu gerçekleri göz önünde tutarak, tanımlamalıyız, Mısır devrimini savunmak, sosyalizme doğru gitmek: Mısırdaki ve bütün Arap Doğusundaki ilerici güçlerin ödevi, işte budur. Bu ödev, aynı zamanda bütün dünyada ilerici ve devrimci güçlere düşen bir ödevdir.

Notlar

1. Bu makalenin yazarı, tanınmış ilerici bir şahsiyettir. Kendisi 23 Temmuz 1952 Mısır ihtilâline katılmıştır. Bu devrimi yönetenlerden biridir. Devrim Konseyi üyelerindendir. Bugün yazar, Birleşik Arap Cumhuriyeti Milli Konseyi Genel Sekreteri, Barış Dünya Konseyi Başkanlığı üyesidir.

2. Bu makale yazıldıktan hemen sonra 6 Mayıs 1966 da Kamşey köyünde, bir derebeyi ailesinin para ile tuttuğu katiller, Arap Sosyalist Birliğinde üye bulunan bir köylüyü öldürdüler.

Bu cinayetle, sömürücü sınıfların kalıntıları, toprak sahipleri ve kapitalistler, siyasi bir amaç güdüyorlardı: köylülerin gözünü korkutmak istiyorlardı.

Ama bu cinayet bütün ülkede büyük bir infial uyandırdı. Devrimci hükümet, Cumhurbaşkanı Abdul Hakem Amer'in başkanlığında bir komite kurdu. Komite, köylerdeki bütün sömürücü unsurların kökünü kazımak üzere, çeşitli iktisadi ve siyasi tedbirler almakla görevlendirildi. Bu komite sosyalist kanunları uygulamaktan kaçınan ailelerin topraklarını kontrol altına aldı. Bu aileleri yerlerinden uzaklaştırdı, muhafazakâr güçlerin siyasi nüfuzunu azaltmak üzere çeşitli tedbirler aldı. Bu da sosyalist düşmanı bütün unsurlara tesir etti. Bu tedbirler, sosyalist güçlerin düşmanlarına karşı yürüttüğü savaşı çok kolaylaştıracaktır.

Kamşih cinayetinden sonra hükümetin kabul ettiği tedbirler, 1961 Temmuzunda iktisadi alanda alınan kararlar kadar önemli reformlara yol açacaktır. Bu reformlar Birleşik Arap Cumhuriyetinde sosyalist devrimin durumunu bir kat daha kuvvetlendirecektir.

Fransa'da halk cephesinin taşıdığı anlam

Georges Cogniot

1930 yıllarındaki iktisadi buhran; büyük kapitalist çevrelerin bu buhranın zararlarını emekçilerden çıkarmak isteği; büyük işverenleri temsil edenlerin işçi aleyhtarı, anti-demokratik çözüm yollarına gitme eğilimi; Almanyada Hitlerin iktidarı ele olması; Fransadaki faşist örgütlerin ekmeğine yağ sürmüştü. 6 Şubat 1934 günü, bu örgütler iktidarı ele geçirmeye çalışmıştı. Ama Fransız Komünist Partisinin izlediği hareket ve birlik politikası faşizmin yolunu kesmişti. Komünist Partisi, derin bir siyasi uyanıklık göstererek, devamlı şekilde sosyalist partisiyle tek cephe kurmaya çalıştı. Bu cephe, 27 Temmuz 1934 günü imzalanan ortak hareket anlaşmasıyla dile getirildi. Arkasından, Komünist Partisi Halk Cephesini gerçekleştirmeye çalıştı. Bu Cephenin ilk büyük başarısı, 14 Temmuz 1935 günü Pariste düzenlenen dev gösteri olmuştur.

Komünist Enternasyonalin VII-nci Kongresi, Fransız Komünist Partisinin izlediği ve önemli sonuçlara yol açabilecek geniş birlik politikasını desteklemiş ve alkışlamıştı.

Bundan otuz yıl önce – Nisan–Mayıs 1936'da yapılan genel seçimler, birleşmiş demokrat partilerin (yani Komünist Partisi, Sosyalist Partisi ve Radikal Parti) büyük zaferiyle sonuçlandı. Bu partiler, Millet Meclisinde 376 milletvekilliği aldılar. Diğer partiler 222 milletvekilliği kazandı. Daha önceki Mecliste 10 milletvekili bulunan Komünist Partisinin 1936 Meclisinde 72 milletvekili bulunuyordu. Başbakan, sosyalist lider Leon Blum oldu.

Çok olumlu siyasal ve toplumsal bir bilanço

Bu seçimlerin hemen arkasından zaferle sonuçlanan Mayıs ve Haziran grevleri yürütüldü. Sekiz milyon işçi ve memur, işi durdurttu, fabrikaları, daireleri, büyük mağazaları işgal ettiler; kamu oyunun desteğiyle, o zamana kadar uzlaşmaya yanaşmayan, iktisadi buhrandan yararlanıp emekçileri sefalete sürükleyen saldırgan işverenlere, köklü reformlar kabul ettirdiler: ücretlere önemli zamlar yapıldı, sendikaların özgürlüğü tanındı, 40 saatlik iş haftası uygulandı, ücretli izinler, toplu sözleşmeler kabul edildi.

İlke olarak Halk Cephesi programında yer alan bütün bu tedbirler, Parlâmentonun ivedilikle kabul ettiği çeşitli sosyal kanunlarla gerçekleşti. Parlâmentoda kuvvetli bir komünist grubunun varlığı, çok önemli bir rol oynuyordu.

Emekçilerin gündelik hayatı çok değişti. Daha güzel, daha umutlu, daha özgür bir hayata kavuştular. Değişen sadece yaşama düzeyi değil, yaşama şekli idi. Bugünkü işçi sınıfının belleğinde, 1936 yazı bir destan havasına bürünmektedir. Emekçiler için Halk Cephesi dönemi, güçlü, onurlu bir dönem; işçi sınıfını hayal kırıklığına hiç uğratmayan, aksine mutluluğa erdiren yepyeni, adaletli bir politikanın hüküm sürdüğü devirdir.

Yine o dönemde kabul edilen kanunlarla, önceki hükümetlerin yoksulluk içinde bıraktığı devlet memurlarına, eski muhriplere, küçük tüccarlara, esnafa çeşitli faydalar sağlandı. Halk Cephesi, herşeyden önce, işçilerle köylülerin birliği demekti. Büyük iktisadi buhranı fırsat bilen gerici güçler, işçi ve köylü unsurlarının gelirlerinde beşte üç oranında indirimler yapmıştı. Halk Cephesi köylülere etkili yardımlarda bulundu (özellikle Buğday Ofisini kurarak, tahıl piyasasını düzene soktu).

Sosyal alanda gerçekleştirdiği büyük dönüşümlerden başka, Halk Cephesi kültür alanında da kendisine şan veren çabalar sarfetti. Kültürü, varlıklı sınıfların tekelinden çıkarmak, herkesin malı haline getirmek üzere büyük gayretler harcadı. İşçilere sporla, turizmle, müzikle ilgilenme olanakları sağlandı. Yükümlü öğretim dönemi uzatıldı. Aydınların büyük çoğunluğu işçi sınıfına yaklaştı, hizmetine girmek üzere çabalar sarfetti.

Hiç şüphesiz, elde edilen sonuçlara rağmen, Aralık 1937 de toplanan Komünist Partisi IX-ncu Kongresinde Maurice Thorez'in belirttiği gibi, sosyal alanda yapılacak işler daha pek çoktu, girilen işe daha hızlı bir tempoyla devam etmek zorunluydu.

Mayıs 1936'dan beri, fiatlarda ortalama % 40 lık bir artış görülüyordu. Bu artış, komünistlerin itirazlarına rağmen yapılan ve olumsuz sonuçlar veren devalüasyondan; Halk Cephesinin teklif ettiği mali programın hesaba alınmamasından ileri geliyordu. Hükümet, sermayenin dışarı kaçmasını önleyecek tedbirler almamıştı, almaya cesaret edememişti; büyük servetleri vergiye tâbi tutarak yeni kaynaklar sağlayamamıştı. Komünistlerin yaydığı «Parayı zenginler versin» şiarı uygulanmamıştı.

Büyük bir iş programı hazırlanmadığı için, işsizlik hâlâ çoktu. Büyük işverenler, 1936 sonlarından itibaren, fabrikalarda toplu sözleşmelere karşı ve 40 saatlik iş haftasının kaldırılması için büyük bir saldırıya girişmişti. Emekçi köylülerin yerine getirilecek istekleri daha pek çoktu. Emekli maaşları sorunu ele alınmıyordu. Şubat 1937 de hükümet, reformlara «ara verme-»ye karar verdi. Gerçekte reformları durduruyordu.

Bununla beraber, toplumsal durumun başlıca özelliğini 1936 yazında elde edilmiş büyük başarılar teşkil ediyordu.

Öte yandan, siyasi alanda, tek Cephe ve Halk Cephesi hareketinin ulaştığı başarının anlamı açıktı: Halkın yürüttüğü savaş, Fransada Hitleri taklide kalkışanları yenilgiye uğratmıştı. Yapılan fedakârlıklar sonuçsuz kalmamıştı. 9 Şubat 1934'te Pariste düzenlenen faşist aleyhtarı büyük gösteriden bu yana bu kadar kahraman boşuna ölmemişti: Kitlelerin hareketi ve birliği *Fransada faşizmi yenmişti*. Büyük burjuvazi diktatoryasının başvurduğu zorbalık metotlarına kesinlikle son verilmişti. Vatandaş savaşını metotlu bir şekilde hazırlayan gerici güçlerin siyasi plânları başarısızlığa uğramıştı.

Halkın vatanseverliği açık diktatoryanın yolunu kestiği gibi, elektrik ve demir-çelik tröstlerinin hizmetinde çalışan, «Güçlü Devlet» nazariyesini yıllar boyunca savunmuş olanların, Parlamento sistemi aleyhinde yürüttüğü demagogik propagandaları, otoriter bir sistem kurmak üzere yaptıkları kışkırtmaları da sonuçsuz bırakmıştı. Gericilerin ve faşistlerin şamataları nefret uyandırıyor. Savaşçılık, heyecan, güven, tekrar demokrat saflarında görülüyordu.

Hiç şüphesiz, ülkemizde faşizmin kökleri kazınmamıştı. Halk Cephesi dönemi içinde, faşistlerin düzenlediği suikastların artışı; 16 Mart 1937 günü Clichy'de faşizm aleyhinde gösteri yapanlara ateş açan, satılmış unsurları temizlenmemiş bir polisin zorbalığı, tehlikenin kesinlikle uzaklaştırılmadığını gösteriyordu. Ama kitleler arasında, faşizm büyük bir yenilgiye uğramıştı – bunu anladığı için de teröre ve provokasyonlara başvuruyordu. Fransadaki bütün olaylar *demokrasinin yaşama gücünü* ispatlıyordu. Halk Cephesi yoluyla elde edilen sonuçların bilançosu yapılsın, *demokrasinin Fransada daha büyük bir rol oynayacağı* açıklıkla anlaşılıyordu.

Faşizmin önüne geçilmez, kaçınılmaz bir felâket olmadığını ispatlayan Halk Cephesi, iktisadi, toplumsal ve kültürel alanlarda da yaratıcılığını göstermişti. Demokratik özgürlükleri korumuş, üstelik genişletmişti özellikle sendikaların pratikte tanınması ve sendika temsilcilerinin fabrikalara kabuledilmesiyle. Grevlerden beri 5 milyona yakın üyesi bulunan CGT (Fransız Emek Konfederasyonu) nin otoritesi kamu hayatında çok büyüktü. Bütün dünya halkları için, Halk Cephesi, demokrasinin şanlı bir ispatı, sosyal ve siyasi alanlarda büyük bir başarısını teşkil ediyordu. İşçi sınıfının siyaset ve teşkilât alanlarındaki durumu, aralıksız güçleniyordu. İşçi sınıfı, ülkenin hayatında tarihsel yerini alıyor, milli ve toplumsal ilerlemede itici güç ödevini başarıyla yerine getiriyordu.

İşçi sınıfının tek bir parti etrafında toplanması sorunu, şiddetle duyuluyordu. Bu sorunu ortaya atan komünistler, sınıf temeline dayanacak bir çözüm yolunun önemini belirtiyordu. Sosyalist partisi tek parti fikrine prensip olarak taraftar olduğunu söylüyor, sadece bu soruna bulunacak çözüm yolunun şekillerini tartışıyordu. Bu yolda devam edilseydi, hiç şüphesiz çok güçlü bir blok kurulabilirdi. Demokrasi de, bu birlikten fevkalâde önemli faydalar görürdü.

Bilânçonun olumsuz yönü: Dış politika

Ama işçi sınıfının hareket ettiği ortam, dış etkilerden uzak, kapalı bir milli ortam değildi. Gericı güçlere göre, işçi sınıfının elde ettiği başarılar karşısında, faşist diktatorya Fransaya başka bir yolla – «beşinci kol»un yardımıdan faydalanan Hitler ve Mussolini'nin orduları sayesinde – sokulmalıydı. Faşist diktatoryanın kurulmasına içerden muvaffak olamamışlardı. Ama dışardan bu iş yürütülebilirdi. Bu şartlar içinde halkımız için özgürlük uğrunda yürütülen savaş, güvenlik içinde barış ve milli bağımsızlık uğruna yürütülen savaştan ayrı tutulamazdı. Özgürlük ve ilerleme uğrunda yapılan savaş, dar anlamda milli bir nitelik aldığı takdirde, kendi dâvasına ihanet etmiş olurdu. Özgürlük uğruna yürütülen savaş, ülkenin bir iç sorunu olmaktan çıkıyordu. Fransız Komünist Partisinin belirttiği gibi, dünyadaki şartlar bu savaşa evrensel bir nitelik kazandırıyordu.

Bu şartlar içinde, 1936 Haziranından sonra, Fransaya düşen ödev, dünya barışını koruma ve teşkilâtlandırma politikasına başlamaktı. Bunu da kolaylıkla yapabiliirdi. çünkü o dönemde Sovyetler Birliğinin dünya politikasındaki önemi günden güne artmaktaydı. Üstelik Fransız Komünist Partisinin IX. Kongresine Merkez Komitesinin sunduğu raporda belirtildiği gibi, Amerikada, İngilterede, Belçikada, Hollandada vb. güçler dengesinde demokratik güçler ağır basmaya başlamıştı.

Fransa, bütün dünyada Halk Cephesini büyük bir sevinçle selâmlayan halk kitlelerini, demokrasimizin etrafında birleştirebilseydi, büyük bir güç kazanırdı. Fransada toplumsal ve yurtsever hareketin gelişmesi, sendika birliğinin gerçekleşmesi, komünistlerin iktidarı tutan çoğunlukta yer almaları; ülkenin bağımsızlığını etkili bir şekilde savunabilecek bir halk birliğinin varlığını ispatlayan, ülkemize fevkalâde büyük bir güç sağlayabilecek unsurlardı.

Halk kitleleri her vesile ile milli bayrağı, orduyu, vatani savunduklarını göstermiyor muydu? Bunlara karşı taşıdıkları sorumlulukları ve yerine getireceği ödevleri açıkca kabul etmiyorlar mıydı? Daha adaletli bir toplumda yaşadıkları, daha özgür bir hayata kavuştukları için, vatanlarını savunmak istekleri artmamış mıydı?

Fransız Komünist Partisi IX. Kongresinde okunan Merkez Komitesi raporundan şu sözleri belirtmek isteriz: «Faşizmin izlediği politika, harbe yol açmak demektir. Hattâ gerçekte, bu politika harp demektir.

Halk Cephesinin programında belirtildiği gibi, demokrasilerin politikası ise, aktedilmiş anlaşmalara bağlı kalma; Milletler Cemiyeti Paktına saygı gösterme; barışın bütünlüğü, harbe karşı milletlerarası dayanışma prensiplerine bağlı kalma politikası demektir. Demokrasilerin politikası, karşılıklı yardım anlaşmaları yolu ile – Fransız-Sovyet anlaşmasındaki

premslere uygun olarak – kollektif güvenliğin düzenlenmesi ve garanti altına alınmasını amaç güder.»

Oysa general Franko, Hitlerin ve Mussolini'nin desteğiyle İspanyada isyan çıkarınca, Cumhuriyetçi İspanyaya karşı abluka kararını uygulayan Leon Blum hükümeti, Halk Cephesinin yardımıyla iktidara geldiği halde, bu Cephenin politikasına uygun hareket etmedi. Kollektif güvenliğin örgütlenmesini, herhangi bir saldırıya karşı zecri tedbirlerin alınmasını öngören Halk Cephesi programına aykırı gelen «ademi-müdahele» politikası, demokratik güçler saflarındaki ilk önemli gediği açtı. Bu politikayı protesto etmek üzere, komünist milletvekilleri 4 Aralık 1936 da güven oyu isteyen hükümeti artık desteklemediler.

Bu politikanın tabii sonucu olarak, faşist devletlere verilen çeşitli tavizler, sözde kurnazlıklar hiçbir fayda sağlamadı. Fransız hükümeti, barış cephesini kuvvetlendirmekten vaz geçerek, Sovyetler Birliği ile 1935 tarihli anlaşmayı tamamlayacak Genel Kurmay anlaşmalarını imzalamayı reddetti; faşist diktatoryalara tavizler vererek, bu devletleri yumuşatacağını sanıyordu.

O dönemde Fransız halkına nazilerin kutsal kitabını, harbi ve kini savunan *Mein Kampf*'ı vaktinde tanıtarak, Meclis kürsüsünde bile bu eserden örnekler vererek, kitabın bütün okullarda okutulmasını ve yorumlanmasını istiyerek, kamu oyuna gerçekleri göstermek ödevi Fransız Komünist Partisine düştü.

Fransız hükümetinin izlediği politikanın sonucu, saldırgan güçlerin Roma-Berlin mihverinin etrafında toplanması, ve barışı tehdit eden tehlikelerin artması olmuştur.

İşverenlerin iktisadı ve milli savunmayı baltalamaları

Gevşek ve cesaretsiz bir dış politika izleyen Fransız hükümeti, büyük kapitalistlerin Fransız ekonomisini baltalamalarına da sesini çıkarmıyordu. Halk Cephesi politikasının itibarını düşürmek üzere, büyük işverenler daha 1936'da her yola başvurarak, üretimi azaltmaya, makineleri durdurmaya, kalifye işçileri işsiz bırakmaya çalışıyorlardı. Bunu yapmakla da, faşist İtalyayı Milletlerarası Emek Bürosunda temsil eden delegenin Fransız işverenlerinin temsilcisi, bay Lambert-Ribot'a yaptığı tavsiyeyi yerine getirmiş oluyorlardı. Bu tavsiyeye göre, «işçi sınıfını yola getirmenin tek çaresi, fabrikaları kapatmak, iktisadi hayatı durdurmak»tı.

Halk Cephesini yıkmak amacıyla Fransanın en varlıklı «iki yüz aile» si iktisadı ve milli savunmayı felce uğrattılar, milli çıkarlara ihanet ettiler. İşverenler, Haziran 1936 olaylarından hemen sonra eski bakan Germain-Martin'in başkanlığında kurulan «Öngörme ve Sosyal Hareket Komitesi» gibi örgütlerin etkisi altında bulunuyorlardı. Bu Komite, yabancı otoriter

rejimlere karşı duyduğu hayranlığı gizlemiyor, nazi ve faşist hareketleri övüyor, bu gibi teşkilâtların Fransada'da kurulmasını tavsiye ediyordu. Komite ile Fransız İşverenler Genel Konfederasyonu arasında çok sıkı dostluk bağları vardı.

Burjuva gazetecilerinin bile belirttiği gibi: «Demokrasimizde sınıf dayanışması ve çıkar derdi, maliye ve sanayi çevrelerini bozgunculuğa götürdü. Hitlerin veya Mussolinin o tarihlerde yıkılması, bu çevrelerin çıkarlarına büyük zararlar verirdi . . .»

Varlıklı sınıflara göre, faşizm «toplumsal tehlike» ye karşı mükemmel bir silâh, Hitlerle Mussolini «avrupa medeniyetinin» koruyucuları, faşist devletler imtiyazlı sınıfları koruyan candarmalardı.

Halk Cephesinin çöküşü, 1938 de tamamlandı. Bütün yıl boyunca faşist devletlere verilen çeşitli tavizler, nihayet eylülde utanç verici Münih Anlaşmasıyla sonuçlandı. Halk Cephesine son darbeyi vuran Münih Anlaşmasından hemen sonra, Fransız hükümeti işçi sınıfına karşı hayasız bir saldırıya geçti. Bu saldırı, 1936 da sosyal alanda elde edilmiş bütün başarıları yok etmek amacını güden 1938 Kasım kanunlarıyla dile geldi.

Tarih bu yolun yanlışlığını ispatladı. «Ademi müdahale» politikasının Münih Anlaşmasına, Münih'in ise 1939 dünya savaşına ve 1940 da Fransa'nın yenilgisine yol açtığını artık kimse inkâr edemez. İspanyaya karşı uygulanan politika, savaş öncesi bütün dönemde, ülkemizin izlediği politikanın yönelişini tâyin etti. Tarih, 1936 yazından 1938 güzüne kadar izlenen dış politikayı suçlu çıkarttı.

Halk Cephesinin zayıf noktası

Oysa kitleler politikanın – özellikle dış politikanın – bu yola dökülmesini engellemeye çalıştı. «İspanyaya toplar, uçaklar!» şiarı altında düzenlenen dev gösteriler daha ilk günden emekçilerin uzak görüşlülüğünü ve vatan sevgisini dile getirdi. Bu şartlar içinde, emekçiler isteklerini – yani barışın ve ülkenin savunulması istegini – neden zafere ulaştıramadılar? Neden Halk Cephesi, bazı «sol» önderlerin sinsî entrikalarından faydalanan dış ve iç gerici güçlere karşı gelemedi?

Halk Cephesinin en büyük güçsüzlüğü neydi? Komünistlerin bütün çabalarına rağmen, bu hareket, kitlelerin bağımsız faaliyetine büyük bir gelişme sağlayabilecek, kapılarını bütün demokratlara açabilecek bir taban örgütü temeline dayanmıyordu. Taban Komiteleri yoktu. Fabrikada, mahallede, köyde, bütün Halk Cephesi taraftarlarını bir araya getirecek dolaysız örgüt, bu komiteler olmalıydı. Oysa Halk Cephesi, bu birliğe katılan çeşitli parti ve kuruluşlarda toplanan güçlerin toplamı olmakla yetindi. Örgütlerin temsilcileri arasında bir bağ, çeşitli teşkilâtların birliğinden başka bir şey olmadı.

Halk Cephesinin birliğine, hareketine, programının uygulanmasına, taban komitelerine canlılık verecek bir teşkilâtın kurulmasına yardım etmek üzere, Partimiz Halk Cephesine dahil bütün teşkilâtları toplayacak bir milli kongre fikrini savundu. Bu fikri Temmuz 1937 de ortaya attı, yani yeni ve büyük güçlükler ortaya çıktığı; Chautemps hükümetinin kurulmasıyla Halk Cephesinin bir adım daha gerilediği bir dönemde. Partimiz, ortak programla, bu programın uygulanmasıyla ilgili bütün sorunların bu Kongrede incelenmesini teklif etti. Daha sonra yaptığı bir teklife göre de, bu Kongrede, hükümete tekliflerde bulunmak yetkisini taşıyacak bir Komite tâyin edilebildi. Aralık 1937 de toplanan Komünist Partisi IX. Kongresinde, Halk Cephesi Kongresi teklifi bir kere daha ileri sürülmüştür.

Ne yazık ki sosyalist ve radikal yöneticiler, komünist tekliflerini reddetmekte ısrar ettiler. Böylece, bölge ve il örgütleri düzeyinde olduğu gibi, Milli Komite düzeyinde de teşkilât kartelleri görüşü tercih edildi. Artık bundan sonra da, köklerini ülkenin gerçeklerinden alan, kitlelerin faşizme karşı, gelişmiş, dinamik bir demokrasi uğruna yürüttüğü canlı savaşı dile getiren, işçi sınıfı ile orta sınıfların birliğini sağlayan Halk Cephesi, gerici güçlerin baskısına, bölme manevralarına dayanamayacak kadar güçsüz bir örgüt, Cepheyi teşkil eden grupların yöneticileri arasında bir anlaşma haline geldi.

Halk Cephesinin ilk döneminde, halk düşmanlarının panik yaratacak kampanyalarına vesile vermemek için, Partimiz komünistlerin hükümete alınmasına taraftar olmamıştı. Ama 1937 de, Halk Cephesinin varlığını tehlikeye düşüren büyük saldırılar karşısında, bütün emekçi kitlelerin isteklerini dile getirebilecek, daha geniş bir hükümetin içinde, bütün sorumluluklarını yüklenmeye hazır olduğunu açıkladı. Günden güne artan güçlükler karşısında, tek olumlu çözüm yolu böyle bir hükümetin kurulmasıydı. Ama bu görüş yeteri kadar desteklenmediği için, kabul edilmedi. Bir kere daha şu gerçek ispatlanmış oldu: Kollarıyla ülkenin her tarafını sarmış, demokratik bir kitle örgütünün bulunmaması, siyasi hayata çok olumsuz etkiler yapar. Kurulacak milli kurtuluş hükümetinde komünist bakanlarının da bulunması teklifi, daha sonra da ileri sürüldüğü halde, hiçbir zaman kabul edilmedi.

Halk Cephesi, işçi sınıfıyla orta sınıflar arasında kurulmuş özgün bir ittifaktı

Halk Cephesi iki üç yıl ancak sürdüğü halde, Fransa tarihinde çok derin, çok süreli etkiler bıraktı. Bugün bile, partiler ve kitleler bu Halk Cephesinden esinlenmektedir. Bu dönemi yaşamış olanlar için olduğu gibi, bu tarihsel tecrübeyi tarihten okuyan genç kuşaklar için de, Halk

Cephesi, demokratik güçlerle demokratik bir hükümet arasında sık sık kurulan, kısa süreli, çok rastlanan bir koalisyondan başka bir şeydir. Halk Cephesi deyince, aklımıza yeni bir anlayış, yeni bir hava, politikada ani bir sıçrayış, evrimci, yani devamlı şekilde yaratıcı, gerçek, yepyeni bir demokrasi geliyor.

Haziran 1936 dönemi, sadece – bazı tarihçilerin iddia ettiği gibi – halk kitlelerinde uyanan büyük bir umut değildi. Bu, kitlelerde yerleşen büyük bir güven, bir inançtı: dönüşümlere susamış, tekellerin politikası altında ezilen, milletin gerçek yüreğini teşkil eden işçi sınıfıyla orta sınıflar – ve özellikle köylüler – arasında, her iki tarafa büyük kazançlar sağlayabilecek bir ittifak kurulabilecekti. Burjuva sosyologlarının, tarihçilerin malûm «teori»sine göre, XX.yüzyıl şartları içinde, orta sınıflar, küçük ve orta burjuvazi gerici büyük burjuvaziyle mutlaka dayanışma halindedir; bu tabakanın siyasi etkisini mutlaka kabul eder; onunla birlik olup mutlaka işçi sınıfına cephe alır. Oysa 1936 Halk Cephesi bu iddiaları kesinlikle yalanlıyordu.

Halk Cephesi, seçimler için düzenlenmiş bir manevra değildi; 6 Şubat 1934'te meydana çıkan ortak tehlikeye, yani faşizme karşı gelmek üzere kurulmuş geçici bir ortak cepheden de fazla bir şeydi. Halk Cephesi tarihsel ilerlemeyi hızlandırmak üzere girilen muazzam bir teşebbüstü; halkımızın üretici, namuslu güçlerini birleştirip, memleketi soyan, bir süre sonra da düşmana teslim edecek olan «iki yüz aile» ye darbe indiren dev bir saldırdı. Halk Cephesi, kitle hareketinde bir yenilikti; ortak çıkarlarının tekellerden zarar gördüğünü, ülkenin geleceği bakımından ortak sorumluluklar taşıdıklarını bilinçle anlayan proleter kitlelerle küçük-burjuva kitlelerin birleşerek yarattığı bir eserdi.

Yepyeni bir nitelik taşıyan Halk Cephesi, eskiden beri kurulan «sol güçler» bloklarından da bambaşka bir şeydi. Bir kere Halk Cephesinde, siyasi partilerden başka CGT gibi teşkilâtlar da bulunuyordu. Sonra, bu koalisyon bambaşka bir siyasi öz taşıyordu. 1914'ten önce veya 1918 den sonra sosyalist Partisiyle Radikal Partisi arasında defalarca kurulan «Sol Bloklar» ve «Kartel»lerde, işçi sınıfı dengeyi bu ya da şu partinin lehine değiştirecek, ilâve bir gücü sadece. Bu birliklerde, işçi sınıfı hareket özgürlüğünü feda ederek, bazı burjuva partilerinin ardına takılan bir yardımcı görevini görüyordu. Oysa 1936 da işçi sınıfı tarihsel rolünü oynamaya başlamıştı, ülkenin kaderini tayin eden bir güç haline gelmişti.

Artık işçi sınıfı, yönetici rolün kendine düştüğünü iddia etmekle yetinmiyordu, bu rolü oynamaya başlıyordu. Yepyeni bir sosyal politika tespit eden işçi sınıfı, kendi yaşama şartlarında büyük değişiklikler sağladı. Elde ettiği sonuçların önemini belirtmek için, şu noktayı hatırlatmakla yetinelim: 1936 da kabul edilen sosyal kanunlar, kurtuluştan sonra, 1945–1946 yıllarında gerçekleşen dönüşümlerin temelini, bugünkü işçi hayatının (40 saatlık iş haftasının sonradan uzatılması gibi, çeşitli gerilemelere rağmen) belkemiğini teşkil edmiştir.

İşçi sınıfı kurduğu ittifaklara sadık kaldığını ispat etti, kendisiyle birlik kuran orta tabakalara ihanet etmediğini gösterdi. Halk Cephesi döneminde orta tabakalara sağlanan kazançlar çok büyüktü. Komünist Partisinin ileri sürdüğü çeşitli teklifler kabul edilseydi, orta tabakalara – özellikle köylülere – çok daha büyük kazançlar sağlanırdı.

Komünist Partisinin Halk Cephesindeki rolü

Orta tabakaların çıkarlarını savunmakla, Komünist Partisi teşebbüsüyle kurulan Halk Cephesini korumuş ve savunmuş oluyordu. Çünkü Halk Cephesi, sadece faşizme karşı savaşmak, işçi sınıfının tek cephesini genişletmek zorunluluğundan doğmuş, kendiliğinden meydana gelmiş bir birlik değildi. Hiç şüphesiz, iktisadi buhranın sonuçları ve faşist örgütlerin tehditi karşısında, en geniş tabakalar kendiliğinden harekete geçmiş, belirli bir siyasi faaliyete kendiliğinden girişmişti. Ama «Özgürlük, Emek Ve Barış Cephesi» belirli bir tarihte, 9–24 ekim 1934'te, doğmuştur. Bu Cephenin kurulmasını sağlayan itici güç daha belirlidir: Bu güç Fransız Komünist Partisi idi. Bu tarihte Fransız Komünist Partisinin sözcülüğünü eden Maurice Thorez, Halk Cephesi fikrini ortaya attı, bu cepheyi işçi sınıfıyla orta tabakalar arasında kurulacak bir ittifak diye tanımladı.

Daha sonra, Halk Cephesinin gelişmesinde de, Komünist Partisi olağanüstü bir rol oynadı. Gelişmenin her aşamasında, kitlelerin isteklerini açıklıkla belirten, siyasi nedenleri derinlemesine tesbit eden, gerekli teorik çalışmaları sağlayan yine Komünist Partisi olmuştur.

1934–1938 yılları arasındaki bütün tarihsel olaylar, Partimizin Halk Cephesi ittifakını kurmak, geliştirmek, en kötü şartlar içinde bile korumak üzere sarfettiği çabaları gösterir. Aynı dönem içinde Partinin nazari alanındaki çalışmaları da fevkalâde önemlidir.

Komünist Partisi 1936 seçimlerinde elde edilen sonuçları şişirmeden değerlendirmeyi bilmiştir. Bu sonuçlar dikkatle incelenince, elde edilen zaferin sınırlı niteliği görülmüyordu: Şehir ve köy orta tabakaları arasında milyonlarca insan Halk Cephesine düşman partilere oy vermişti.

Komünist Partisi ülkenin bu gidişle ikiye bölünmesine göz yumabilir miydi? Bütün gerici güçler, bu bölünmeyi kesinleştirmeye çalışıyordu. Özellikle kilisenin yüksek çevreleri, katolik kitleleri Halk Cephesine karşı kışkırtmak üzere, 1936 Haziran grevlerinden, arkasından İspanya savaşından yararlanmak istemişti. VIII. Kongrede (Ocak 1936) kendine hareket hattı olarak Fransız milletinin birliğini amaç edinen Komünist Partisi, 6 Ağustos günü bir çağrı ortaya attı: Demokratik ve milli bir programın uygulanması için, diğer partilerin temsilcilerine, çok geniş bir birlik halinde toplanmayı, Halk Cephesini genişletmeyi teklif etti.

Fransa Cephesi şiarıyla özetlenen bu teklif, Fransayı vatandaş savaşına sürükleyebilecek, Halk Cephesinin yıkılmasıyla sonuçlanacak bir bölünmeden, iki düşman blok arasında çekiştirilmekten kurtarmak; harp tehlikesiyle karşı karşıya bulunan, büyük burjuvazideki en gerici unsurların ihanetine uğrayan ülkeyi birleştirmek isteğini dile getiriyordu.

Sosyalist ve Radikal partilerin yöneticileri, Fransa Cephesi teklifini kabul etmediler. Bu yöneticilerden bazıları bu teklifi «önüne geçilmez sanılan bir savaş olanağı karşısında boyun eğerek... yurtseverlik duygularını kışkırtma» diye nitelendirdiler. Oysa teklifin amacı, aksine, ülkemizdeki bütün zinde kuvvetleri birleştirerek, harbi önlemektir, harp kundakçılarının, saldırgan güçlerin yolunu kesmektir. 1936 da, yani dünya savaşını ve Fransa'nın başına gelen felâketi önleyebileceği bir dönemde, reddedilen Fransa Cephesi, çok daha sonra ancak, nazi işgal ordularına karşı yürütülen çetin ve şanlı savaş yıllarında gerçekleşebilmiştir.

Komünist Partisi, tahminlerinde ve tekliflerinde hiç yanılmamıştı. Halk Cephesi tarihinde Partimizin oynadığı rol, fevkalâde önemli olmuştur. Tarih bu önemi kaydetmiştir.

Halk Cephesi tecrübesinden çıkarılabilecek bütün dersler aktüel kalmıştır

Bundan otuz yıl önceki Fransız toplumunda beliren eğilimler, o dönemden bu yana büsbütün belirmiş ve kesinleşmiştir. Halk Cephesi tecrübesi adını taşıyan bu tarihsel tecrübeden çıkarılacak sonuçlar – çağımızın şartlarına göre daha geniş tutulmak şartıyla – aktüalitesinden hiç bir şey kaybetmemiştir. O dönemde işçi sınıfıyla orta sınıflar arasında ittifak şeklini alan hareket, bugün iktisadi feodalizme ve bu feodalizme alet olan kişisel iktidara karşı bütün tekel-aleyhtarları güçleri bir araya getirecek bir birlik halini almalıdır.

Bu birliğin belirli amaçları bulunmalıdır. 1936 da olduğu gibi bugün de birleşik demokratik güçlerin programı sorunu birinci plânda gelmektedir. Program sorunu bugün de ülkenin demokratik sınıf ve tabakaları arasındaki ilişkilerde olduğu gibi, bu unsurların sözcülüğünü eden pertiler arasındaki ilişkilerde de, bir siyasi namus ve açıklıkluluk meselesidir.

12 ocak 1936 günü, Halk Güçleri Birliğinin programı açıklandığı zaman, herkes bu olayın yeniliğini ve önemini anladı. Fransada Cumhuriyet rejimi kurulumu ilk defa olarak, bütün sol parti ve grupları sayısı belirli, açık istekler ileri sürmek üzere, aralarında anlaşmıştı. Sadece seçimler için kurulan eski tip ittifakların ortak bir programı olmazdı. Bu oportünist, prensipten yoksun geleneğe artık son veriliyordu. Ülkeye, yepyeni, yaratıcı

bir anlayış taşıyan, cesaretli ama gerçekleştirilecek bir gelişme programı ve olanakları teklif ediliyordu.

Bugün demokratik güçlere teklif edilecek programın özü de Halk Cephesinden çıkarılacak derslerin ışığında daha kolay tâyin edilebilir. Halk Cephesi dönemi süresince, Fransanın «iki yüz aile» si, milli ekonomiyi durmadan baltaladılar. Aradan otuz yıl geçti, ama mutlu azınlık bugün de yurtseverlik duygusundan yoksundur. Bu «iki yüz aile»nin hâkimiyetini yıkmak zorundayız. Bunun tek yolu, tekellerin elinde bulunan endüstrilerin millileştirilmesi, millileştirilmiş sektörün yönetiminde köklü demokratik dönüşümlerin sağlanması, gerçek iktisadi iktidarın demokratik bir parlamentoya verilmesi, millileştirilmiş veya özel işletmelerde işçi sınıfına tanılan hakların genişletilmesidir.

Halk Cephesi döneminde, Devlet kuruluşlarında «cumhuriyetçi bir hava estirme» lâfı çok edildi. Ama bu yolda önemli sonuçlar alınamadı. Örneğin, Dış İşleri Bakanlığı, en varlıklı sınıflara ayrılmış bir alandı. Maliyedeki yüksek memurlar da bu tabakalar arasından seçiliyordu. Polis teşkilatında hiç bir temizlik yapılmamıştı. O dönemde bu durum çok olumsuz sonuçlar verdi. Genellikle bütün kilit noktaları aynı mekanizmanın elinde kaldı. Bugün artık, siyasi, idari, askeri, adli ve iktisadi kuruluşların demokratikleştirilmesi sol partilerin başlıca amacı haline gelmelidir.

Halk Cephesi döneminde, Devlet mekanizmasında demokratik reformlar yapılamadı ama, hiç değilse, günlük hayat tam anlamıyla demokratikleşti. 1936 da Parlâmentoda onaylanan sosyal başarılar, daha önce kitlelerin faaliyetiyle sağlanmıştı. Halk Cephesi, yeni güçlerin meydana çıkması, geniş kitlelerin kamu işlerine bilinçle katılması demektir. Maurice Thorez'in ısrarla belirttiği gibi, emekçi kitlelerin birliği, Halk Cephesi, *her alanda yürütülen ortak, devamlı ve gerçek bir faaliyet anlamına gelmek zorundaydı*. Bu öğüt fevkalâde aktüeldir. Kişisel iktidar rejiminin yerini alacak yeni ve dinamik Cumhuriyetin temeli; kamu hayatında gerçekleşecek köklü bir demokratikleşme, tabandan gelecek geniş teşebbüsler, görevlerine ihanet etmeyecek milletvekillerinin Parlâmentoda yürüttüğü faaliyetle, temsil ettikleri unsurların vatandaş bilincinin bileşimi olmalıdır. Bu şartlar yerine getirilirse ancak, yeni demokrasi devamlı, yaratıcı bir ilerleme kaynağı haline gelebilir.

Halk Cephesinden çıkarılacak derslerden biri de, işçi sınıfının öncülüğünü hareketleriyle ispatlamasıdır. İşçi sınıfı yardımcı bir güç olmakla yetinemez; bugünkü gerici politikanın yerine yine gerici bir politika geçirmeye çalışan, De Gaulle'ün iç politikasına De Gaulle'süz devam ettirmek isteyen «merkezçi» tertip taraftarlarının istediği gibi, arka plânda duramaz. İşçi sınıfının öncülüğü bir gerçek olduğuna göre, saflarındaki birliğin sağlanması fevkalâde önemli olduğu gibi, bu sınıfı temsil ettiklerini söyleyen partilerin hareket birliği de fevkalâde büyük bir önem taşır.

1936 da elde edilen sosyal başarılar komünistlerle sosyalistler arasında kurulan birliğin sonucu olmuştur. 1945 de de öyle. Yeni zaferlere birlik yoluyla ancak ulaşılır.

İşçi sınıfının çıkarları; demokratik çıkarlarla milli çıkarlar arasındaki yakın ortaklık sorunu da fevkalâde aktüel bir sorundur. Kollektif güvenliğin kurulmasını, saldırganlara karşı tedbirler alınmasını isteyen Halk Cephesi programı doğru ve milli bir programdı. «İki yüz aile»nin dış politika programı ise, milli menfaatlere aykırı idi, vatanımızı iflâsa sürük-lüyordu. Bugün de, kollektif güvenliğin kurulması bir zorunluluk değil midir? İki bloka bölünmüş bir Avrupa yerine, NATO'yu, Varşova Paktını kaldırıp, bütün ülkelerin güvenliğini garanti altına alacak bir kollektif güvenlik anlaşmasının kabul edilmesi daha sağlam bir çözüm yolu olmaz mı? İşçi sınıfının çıkarları milli çıkarlardan ayrılamaz. Bu iki çeşit çıkar, barışı gerektirdiğine göre, bu barışı sağlayacak pratik yollar bulmak bir zorunluluktur.

Bu bakımdan, Halk Cephesi dönemindeki dış politika sorunlarının incelenmesi fevkalâde faydalı olur. O tarihte olduğu gibi, bugün de dünya birbirine karşıt iki politika arasında bölünmüştür: Viyetnam olayları ışığında açıklıkla beliren bir müdahale ve saldırı politikası – bir de barışı savunan bir politika. Otuz yıl önce olduğu gibi bugün de barışı savunanlar – nedeni ne olursa olsun – saldırılara cephe alan – nedeni ne olursa olsun – milletlerarası ilişkilerin değiştirilmesini isteyen bütün güçlerin desteğini istemek zorundadır.

Hiç şüphesiz, otuz yıl öncesine göre, bugünkü militarist Almanya eskisi kadar büyük bir tehlike teşkil etmiyor. Ama yine de bir tehlikedir. Oysa İkinci Dünya Savaşından sonra Alman tehlikesini büsbütün yok edecek sağlam temellere oturtulmuş bir barış kurulabilirdi. Bonn hükümeti, Avrupa haritasının tekrar ele alınmasını, kendisine nükleer silâh verilmesini istiyor, Alman mahkemelerince mahkûm edilmiş nazi harp suçlularını, katillerini bile serbest bırakıyor. Bu şartlar içinde, barış uğruna yürütülen savaşta büyük bir uyanıklık, süreli bir faaliyet zorunluluk haline geliyor.

Çocuklar babalarının geçirdiği tecrübelerden yararlanmasını bilmelidir. Hiç şüphesiz, Halk Cephesi şanlı anılar bıraktığı; o dönemde işçi ve demokratik hareketleri büyük başarılar elde ettiği halde; bugünkü şartlar içinde, yeni kuşakların ödevi, tekrar Halk Cephesini kurmak değildir. Bugünkü kuşaklar kendilerine düşen büyük ödevi daha iyi yerine getirebilmek için, Halk Cephesi tecrübesinden çıkarılacak derslerden faydalanmalıdır: Bu büyük ödevleri ise, işçi sınıfının öncü rolünü tam anlamıyla oynayabileceği, ülkeyi hızla sosyalizme doğru götürebilecek gerçek bir demokrasi kurmak üzere, tek-el-aleyhtarı bütün milli güçlerin, birleşmiş bir işçi sınıfının etrafında toplamaktır.

İran Halk (Tude) Partisi Merkez Komitesine

Değerli yoldaşlar!

Çetin savaşlarda çelikleşmiş olan İran komünistlerinin kurduğu İran Halk (Tude) Partisi, 25 yıldır kardeş İran halkının emperyalizm ve gericiлик zincirlerinden kurtulması için, milli bağımsızlık, sosyal ilerleme ve barış uğrunda mücadele etmektedir.

1941 yılında Tude Partisi İran halkının somutlaşmış hayati bir ihtiyacı olarak doğdu. Kitleler arasında kesif bir teşkilatlanma faaliyetine girişti. Ve nispeten kısa bir zamanda İranda güçlü bir siyasi parti, Yakın-Doğuda, emekçi kitlelerin menfaatlerini savunan en büyük siyasi bir teşkilât haline geldi. Emperyalizmin bu bölgede en tehlikeli ve amansız bir düşmanı olarak ortaya çıktı.

İranlı yoldaşlar, emperyalizme ve gericiliğe karşı savaşta bu başarılarıyla, derin gizlilik şartları altında, ağır baskı ve terör havası içinde aynı düşmanlara karşı mücadele eden biz Türk Komünistlerine yeni bir kuvvet ve memleketimizin diğer hürriyetsever, barışçı güçlerine hamle verdiler.

Tarih içinde oluşan ve halklarımızı birbirine yaklaştıran birçok ortak özellikler, diğer sosyal ve politik etkenler her iki memleketin kaderlerini de birleştiriyor. Biz Türk komünistleri, İran halkının mücadelesini ve onun şanlı öncüsü Tude Partisinin çalışmalarını özel bir ilgiyle ve dikkatle izlemekteyiz.

Tude Partisi 25 yıllık varlığı boyunca, zor, fakat şerefli bir savaş yolundan geçti. Bu yıllarda, emperyalizme karşı, halklarımızın bağımsızlığı için, milletlerarası komünist hareketinin birliği uğrunda ortak mücadelelerimiz arasında kardeşçe ilişkiler kurulmuştur.

İran halkının derin sevgi ve güvenini kazanmış olan Tude Partisi, memleketin diğer ilerici kuvvetleriyle birlikte, halk düşmanlarına karşı amansız mücadelesine bugünkü çok şiddetli terör şartları altında da devam etmektedir.

Bugün hürriyet, adaletli bir sosyal düzen uğrunda savaşan halkların kurtuluş hareketlerini boğmak için emperyalizmin gösterdiği ümitsiz gayretlere karşı dünyanın bütün namuslu insanların ayağa kalktığı, Ameri-

kan ordularının Viyetnamda şehirleri ve köyleri napalm bombalarıyla yok ettiği, saldırılarını genişlettiği, dünya barışını tehdit ettiği bir sırada, Marksizme-Leninizme, proletarya enternasyonalizmine bağlı Tude Partisi, İran halkının emperyalizm boyunduruğuna karşı açtığı savaş bayrağını yüksekte tutmaktadır. Tude Partisi, milletlerarası komünist hareketindeki birliğin kuvvetlendirilmesi uğrunda, dogmatizme, revizyonizme, her türlü oportünizme ve fraksiyoncu hareketlere karşı mücadeleye aktif olarak katılıyor.

Tude Partisi, İran halkının en hayati menfaatleri için devamlı ve sebatlı olarak çalışan biricik partidir. Yöneticilerinden birçoğu Şah cellâdları tarafından öldürülmüş, binlerce üyesi zindanlara atılmış, insanlık-dışı işkencelere uğratılmış ve uğratılmaktadır. Fakat ne işkenceler, ne idamlar, İran komünistlerini yollarından alakoyamadı ve alakoyamaz. Halkın bağrından doğmuş, bağrında beslenen ve eşsiz kahramanlar yetiştiren bir partinin mücadelesini hiçbir kuvvet durduramaz. Husrev Ruzbeg'in, Taki Irani'nin, Siyamak'ın, Mubaşiri'nin, Vekili'nin, Veziryan'ın ve eşit şartlar altında olmayan bir savaşta şehit düşmüş diğer birçok kahramanların adları dünya komünistlerinin hâtıralarında daima kalacaktır.

Biz Türk komünistleri, ortak düşmanla mücadelede hayatlarını veren iranlı yoldaşlarımızın hâtıraları önünde saygıyla eğiliriz.

Değerli yoldaşlar!

Bizler de, memleketimizi Amerikan saldırganlarının talimgâhı haline getiren, uğursuz ve tekinsiz bir NATO ve SENTO politikası, anti-komünizm politikası güden gerici çevrelere karşı savaşıyoruz. Bu çevreler, bu politikalarıyla Türkiye'nin bağımsızlığının yok olmasına, memleket ekonomisinin çökmesine, halkımızın sefaletle sürüklenmesine yol açmışlardır.

Biz Türk komünistleri, İran komünistlerinin, milli bağımsızlık, demokrasi ve sosyal ilerleme politikası için, barış içinde yanyana yaşama politikası için mücadele etmekle İran halkının gerçek ve haklı emellerine ve hayatı menfaatlerine hizmet ettiklerine inanıyoruz.

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, bütün Türk komünistleri adına, kardeş Tude Partisinin 25. kuruluş yılını candan kutlar ve sizlere haklı savaşınızda büyük başarılar diler.

Yaşasın İran Halk (Tude) Partisi!

Yaşasın İran halkının milli ve sosyal kurtuluşu!

Yaşasın milletlerarası komünist hareketinin birliği!

Kardeş selâmlarıyla
TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİ

30 Eylül 1966.

İÇİNDEKİLER

<i>Ivan Vasileviç Kapitanov</i>	
SBKP, XXIII. Kongreden sonra	609

<i>Osman Babiker</i>	
Emperyalist aleyhtarı güçlerin birleşmesi	627

<i>Alfredo Castro</i>	
Diktatörlüğe karşı yürütülecek savaşın taktiği	635

MİLLİ KURTULUŞ HAREKETİ BUGÜN

<i>Khaled Mohi El-Din</i>	
Mısır devrimi – gelişmesi ve olanakları	642

İŞÇİ VE KOMÜNİST PARTİLERİNDE

<i>Georges Cognist</i>	
Fransa'da halk cephesinin taşıdığı anlam	659

ÖZEL SAYFALARIMIZ

TKP Merkez Komitesinin	
İran Halk (Tude) Partisine gönderdiği kutlama mesajı	671

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

Almancası:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

Rusçası:

Stredisko pro rozsirovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Edition et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Raznoiznos, 1, Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«YENİ ÇAĞ» – Stredisko pro rozsirovani tisku, Praha 6,
Thákurova 3

Fiyatı 1 lira